แผนการปฏิรูปประเทศ
ด้านกระบวนการยุติธรรม

มีนาคม ๒๕๖๑

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม

แผนการปฏิรูปประเทศ
ด้านกระบวนการยุติธรรม
(พ.ศ. ๒๕๖๐ – พ.ศ. ๒๕๖๔)

คำนำ

โดยที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย มาตรา ๒๕๘ ง. บัญญัติให้มีการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมเพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า สร้างกลไกช่วยเหลือประชาชนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรม มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในสังคม ปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม สร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ พัฒนาระบบนิติวิทยาศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพและน่าเชื่อถือ ตลอดจนเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรในกระบวนการยุติธรรมให้มุ่งอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว

เพื่อดำเนินการให้เป็นไปตามที่กำหนดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยและพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมจึงได้จัดทำแผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมบนพื้นฐานของยุทธศาสตร์ชาติ และได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชนทุกภาคส่วนและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมในทุกขั้นตอนของแผน ฯ อย่างกว้างขวางเพื่อร่วมกันกำหนดประเด็นการปฏิรูปและทิศทางการพัฒนากระบวนการยุติธรรมโดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมฉบับนี้ได้กำหนดประเด็นการปฏิรูปหลัก ๑๐ ประเด็น พร้อมทั้งแผนงานและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ต้องดำเนินการให้เห็นผลเป็นรูปธรรมในช่วง ๕ ปีแรกของการปฏิรูป เพื่อพัฒนาให้กระบวนการยุติธรรมของไทยมีประสิทธิภาพสามารถอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนโดยสะดวก รวดเร็วและประหยัด ตลอดจนช่วยขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจของประเทศให้สามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้อย่างเหมาะสม ขณะเดียวกันยังได้กำหนดกลไกการขับเคลื่อนและติดตามประเมินผลที่ชัดเจนเพื่อกำกับให้การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมเกิดผลสัมฤทธิ์ นำไปสู่สังคมที่มีความสงบสุข เป็นธรรม และประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	๒
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	๙
ส่วนที่ ๑	๑๒
ภาพรวมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม	
๑.๑ บทนำ	๑๓
๑.๑.๑ บริบทข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญ	๑๓
๑.๑.๒ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง	๑๗
๑.๑.๓ ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูป	๑๙
๑.๒ สถานการณ์และแนวโน้ม	๒๐
๑.๒.๑ สถานการณ์และแนวโน้มภายนอก	๒๐
๑.๒.๒ สถานการณ์และแนวโน้มภายใน	๓๔
๑.๓ ความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บท	๔๕
๑.๓.๑ ความสอดคล้องของการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรมกับร่างแผนยุทธศาสตร์ชาติ	๔๖
๑.๓.๒ ความสอดคล้องของการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรมกับแผนแม่บทตามยุทธศาสตร์ชาติ	๕๑
๑.๔ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์ และผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ	๕๒
๑.๔.๑ วัตถุประสงค์รวม	๕๒
๑.๔.๒ เป้าหมายรวม	๕๒
๑.๕ ตัวชี้วัด	๕๓
๑.๖ วงเงินและแหล่งเงิน	๕๓
ส่วนที่ ๒	๕๕
เรื่องและประเด็นปฏิรูป	
๒.๑ เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๑ การกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า	๕๖

๒.๑.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ ๕๗
๒.๑.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ ๕๗
๒.๑.๓ ตัวชี้วัด ๕๗
๒.๑.๔ วงเงินและแหล่งเงิน ๕๗
๒.๑.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ ๕๘
๒.๑.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย ๖๓

๒.๒ เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม ๖๕

๒.๒.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ ๖๖
๒.๒.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ ๖๖
๒.๒.๓ ตัวชี้วัด ๖๖
๒.๒.๔ วงเงินและแหล่งเงิน ๖๖
๒.๒.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ ๖๘
๒.๒.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย ๘๖

๒.๓ เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๓ การพัฒนากลไกการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ๙๖

๒.๓.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ ๙๗
๒.๓.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ ๙๗
๒.๓.๓ ตัวชี้วัด ๙๗
๒.๓.๔ วงเงินและแหล่งเงิน ๙๗
๒.๓.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ ๙๘
๒.๓.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย ๑๐๙

๒.๔ เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม ๑๑๔

๒.๔.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ ๑๑๕
๒.๔.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ ๑๑๕
๒.๔.๓ ตัวชี้วัด ๑๑๕
๒.๔.๔ วงเงินและแหล่งเงิน ๑๑๕
๒.๔.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ ๑๑๗
๒.๔.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย ๑๔๐

๒.๕ เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๕ การปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาเพื่อให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม ๑๔๕

๒.๕.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ ๑๔๖

๒.๕.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ ๑๔๖
๒.๕.๓ ตัวชี้วัด ๑๔๖
๒.๕.๔ วงเงินและแหล่งเงิน ๑๔๖
๒.๕.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ ๑๔๗
๒.๕.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย ๑๕๐

๒.๖ เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๖ การกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ชัดเจนเพื่อมิให้คดีขาดอายุความ ๑๕๒
๒.๖.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ ๑๕๓
๒.๖.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ ๑๕๓
๒.๖.๓ ตัวชี้วัด ๑๕๓
๒.๖.๔ วงเงินและแหล่งเงิน ๑๕๓
๒.๖.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ ๑๕๔
๒.๖.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย ๑๕๘

๒.๗ เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ การพัฒนาระบบการสอบสวนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ ๑๖๐
๒.๗.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ ๑๖๑
๒.๗.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ ๑๖๑
๒.๗.๓ ตัวชี้วัด ๑๖๑
๒.๗.๔ วงเงินและแหล่งเงิน ๑๖๑
๒.๗.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ ๑๖๒
๒.๗.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย ๑๗๔

๒.๘ เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๘ การปฏิรูประบบนิติวิทยาศาสตร์เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อเท็จจริงแห่งคดี ๑๗๘
๒.๘.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ ๑๗๙
๒.๘.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ ๑๗๙
๒.๘.๓ ตัวชี้วัด ๑๗๙
๒.๘.๔ วงเงินและแหล่งเงิน ๑๗๙
๒.๘.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ ๑๘๑
๒.๘.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย ๑๙๐

๒.๙ เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๙ การเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมเพื่อมุ่งอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว ๑๙๓
๒.๙.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ ๑๙๔
๒.๙.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ ๑๙๔
๒.๙.๓ ตัวชี้วัด ๑๙๔

๒.๙.๔ วงเงินและแหล่งเงิน ๑๙๔
๒.๙.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ ๑๙๕
๒.๙.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย ๒๐๒
๒.๑๐ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๐ การพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ ๒๐๔
๒.๑๐.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ ๒๐๕
๒.๑๐.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ ๒๐๕
๒.๑๐.๓ ตัวชี้วัด ๒๐๕
๒.๑๐.๔ วงเงินและแหล่งเงิน ๒๐๕
๒.๑๐.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ ๒๐๖
๒.๑๐.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมาย ๒๑๖

รายชื่อร่างกฎหมายเพื่อดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม ๒๑๙

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

แม้กระบวนการยุติธรรมของไทยจะผ่านการปฏิรูปด้านโครงสร้าง กระบวนการทำงาน และการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนมาแล้วหลายครั้ง แต่ยังคงปรากฏข้อวิพากษ์วิจารณ์การดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมทั้งในแง่ของความล่าช้าในการดำเนินงาน ข้อจำกัดในการเข้าถึง ความเหลื่อมล้ำในการบังคับใช้กฎหมาย และความถูกต้องของการดำเนินงานอยู่เป็นระยะ สะท้อนให้เห็นความไม่เชื่อมั่นของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรมของประเทศ ด้วยเหตุดังกล่าว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ จึงกำหนดให้การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมเป็นภารกิจสำคัญที่ต้องดำเนินการเพื่อวางรากฐานระบบสังคมการเมืองของประเทศ โดยมีการศึกษาและจัดทำข้อเสนอแนะการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ ในกรอบภารกิจของสภาปฏิรูปแห่งชาติ และสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ จนกระทั่งเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีผลใช้บังคับในวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๐ ก็มีบทบัญญัติรับรองความต่อเนื่องของการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม ต่อมาจึงมีการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมขึ้นเพื่อจัดทำแผนปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

ในการจัดทำแผนปฏิรูปประเทศ คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมพิจารณาเจตนารมณ์และบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องในรัฐธรรมนูญ ประกอบข้อเสนอแนะในการปฏิรูปประเทศที่จัดทำขึ้นระหว่างปี ๒๕๕๗ ถึง ๒๕๖๐ แล้ว ได้กำหนดกรอบของการจัดทำแผนปฏิรูปว่า ในการบรรลุเป้าหมายในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนและสร้างกระบวนการยุติธรรมที่ประชาชนเชื่อมั่นนั้น ไม่อาจกระทำได้โดยอาศัยการแก้ปัญหาเป็นรายประเด็นหรือรายองค์กร แต่ต้องวิเคราะห์สภาพปัญหาในลักษณะองค์รวม นำผลการศึกษาในอดีตมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ แล้วกำหนดเป้าหมายในการปรับแนวคิดและกระบวนการทำงานของกระบวนการยุติธรรมใหม่ เพื่อให้ประชาชนเกิดความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของกระบวนการยุติธรรมอย่างแท้จริง ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมจากกระบวนการยุติธรรม ไม่มีความเหลื่อมล้ำในการบังคับใช้กฎหมาย กับมุ่งสร้างระบบการสอบสวนและงานนิติวิทยาศาสตร์ที่ประชาชนเชื่อมั่นในความรวดเร็วและถูกต้อง และระบบการลงโทษกับการดูแลสอดส่องผู้พ้นโทษที่ทำให้สังคมเกิดความปลอดภัยอย่างยั่งยืน ตลอดจนต้องทำให้กระบวนการยุติธรรมมีมาตรฐานสากลและมีส่วนสนับสนุนการพัฒนาประเทศ

จากกรอบและทิศทางการจัดทำแผนปฏิรูปข้างต้น คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมได้นำกรอบดังกล่าวไปยกร่างแผนปฏิรูปฯ เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชนแล้ว สรุปเป็นข้อเสนอให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมใน ๑๐ ประเด็น โดยมีหัวข้อและกิจกรรมที่สำคัญ ดังนี้

ประเด็นปฏิรูปที่ ๑ การกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า มีกิจกรรมปฏิรูปที่สำคัญ คือ ให้หน่วยงานกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนแล้วประกาศให้ประชาชนทราบ สร้างกระบวนการรับเรื่องร้องเรียน มีระบบการประเมินและปรับปรุงระยะเวลาตามที่ประกาศเป็นระยะ และสร้างระบบการตรวจสอบและ/หรือแจ้งความคืบหน้าการดำเนินการให้ประชาชนทราบ

ประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม มีกิจกรรมการปฏิรูปที่สำคัญ คือ กำหนดมาตรการเพื่อช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหาย พยาน ผู้ต้องหาและจำเลยในการดำเนินคดี การพัฒนาระบบการจัดให้มีทนายความช่วยเหลือคดี ปรับปรุงระบบประกันตัว การพัฒนาและส่งเสริมระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาท พัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์เพื่อเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม และส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมทุกขั้นตอน

ประเด็นปฏิรูปที่ ๓ การพัฒนากลไกการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ มีกิจกรรมการปฏิรูปที่สำคัญ คือ นำระบบประเมินความเสี่ยงมาใช้ทดแทนการเรียกทรัพย์สินเป็นหลักประกัน เพิ่มมาตรการลงโทษที่หลากหลาย นำโทษปรับตามความสามารถในการชำระ (day fines) มาใช้ และแก้ไขกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เรื่องหนี้และสัญญาเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

ประเด็นปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม มีกิจกรรมการปฏิรูปที่สำคัญ คือ ทบทวนการจำแนกประเภทยาเสพติดและพัฒนาระบบบำบัดผู้ติดยาเสพติด ลดอุปสรรคในการกลับคืนสู่สังคมของผู้พ้นโทษ มีระบบการกำหนดโทษที่โปร่งใสและได้สัดส่วนยิ่งขึ้น มีระบบยุติคดีอาญาที่มีการตรวจสอบถ่วงดุลการใช้ดุลพินิจที่เหมาะสม และบูรณาการฐานข้อมูลเกี่ยวกับผู้กระทำผิด

ประเด็นปฏิรูปที่ ๕ การปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาเพื่อให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม มีกิจกรรมการปฏิรูปที่สำคัญ คือ กำหนดประเภทหรือลักษณะคดีที่ควรจะมีการสอบสวนร่วมกันระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ มีกฎหมายเกี่ยวกับการกันผู้ร่วมกระทำความผิดเป็นพยาน และให้พนักงานอัยการมีอำนาจสอบสวนเพิ่มเติม

ประเด็นปฏิรูปที่ ๖ การกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ชัดเจนเพื่อมิให้คดีขาดอายุความ มีกิจกรรมการปฏิรูปที่สำคัญ คือ กำหนดระยะเวลาในการส่งสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนให้แก่พนักงานอัยการเพื่อให้มีระยะเวลาเพียงพอในการตรวจสอบสำนวน และบูรณาการความร่วมมือเพื่อแก้ปัญหาข้อขัดข้องที่อาจเกิดจากการประสานงานที่ล่าช้า

ประเด็นปฏิรูปที่ ๗ การพัฒนาระบบการสอบสวนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ มีกิจกรรมการปฏิรูปที่สำคัญ คือ ให้ผู้เสียหายสามารถร้องทุกข์ กล่าวโทษ ณ สถานีตำรวจแห่งใดก็ได้ สร้างระบบป้องกันการแทรกแซงหรือครอบงำการใช้ดุลพินิจในการทำสำนวนของพนักงานสอบสวน และจัดตั้งหน่วยงานในสำนักงานอัยการสูงสุดมีหน้าที่วิเคราะห์คำพิพากษาเพื่อปรับปรุงการปฏิบัติงาน

ประเด็นปฏิรูปที่ ๘ การปฏิรูประบบนิติวิทยาศาสตร์เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อเท็จจริงแห่งคดี มีกิจกรรมการปฏิรูปที่สำคัญ คือ จัดตั้งคณะกรรมการเพื่อกำหนดมาตรฐานกลางการปฏิบัติงานและคุณสมบัติของผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ ให้มีผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์และนิติเวชที่เพียงพอและมีความเป็นอิสระ และพัฒนาหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

ประเด็นปฏิรูปที่ ๙ การเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมเพื่อมุ่งอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว มีกิจกรรมการปฏิรูปที่สำคัญ คือ มีมาตรการขจัดวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นอุปสรรคต่อการอำนวยความยุติธรรมโดยสะดวกรวดเร็ว นำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานภายในหน่วยงานและงานบริการประชาชน และกำหนดตัวชี้วัดในการปฏิบัติงาน

ประเด็นปฏิรูปที่ ๑๐ การพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ มีกิจกรรมการปฏิรูปที่สำคัญ คือ ปรับปรุงเขตอำนาจศาลและกฎหมายเพื่อให้รองรับการค้าระหว่างประเทศ เพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับคดี และพัฒนางานอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศ

ส่วนที่ ๑

ภาพรวมการปฏิรูปประเทศ ด้านกระบวนการยุติธรรม

ส่วนที่ ๑
ภาพรวมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม

๑.๑ บทนำ

กระบวนการยุติธรรมเป็นกลไกสำคัญของรัฐในการสร้างความเป็นธรรมและความสงบเรียบร้อยของสังคม นอกจากนี้ยังเป็นกฎเกณฑ์กติกาและผู้รักษากฎเกณฑ์กติกาทุกกลไกของรัฐ ทั้งนี้ ในการปฏิบัติหน้าที่ดังกล่าวกระบวนการยุติธรรมต้องมีคุณภาพ เป็นที่เชื่อถือของประชาชนจึงจะสามารถสร้างความสงบเรียบร้อยและความเป็นธรรมในสังคมได้อย่างยั่งยืน รัฐจึงจำเป็นต้องปรับปรุงคุณภาพกระบวนการยุติธรรมอย่างต่อเนื่อง มีสมรรถนะเท่าทันความซับซ้อนของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์

แม้กระบวนการยุติธรรมของไทยจะผ่านการปฏิรูปด้านโครงสร้าง กระบวนการทำงานและการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนมาแล้วหลายครั้ง แต่ยังคงปรากฏข้อวิพากษ์วิจารณ์การดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมทั้งในแง่ของความล่าช้าในการดำเนินงาน อุปสรรคในการเข้าถึง ความเหลื่อมล้ำในการบังคับใช้กฎหมาย และความถูกต้องของการดำเนินงานอยู่เป็นระยะ สะท้อนให้เห็นความไม่เชื่อมั่นของประชาชนต่อกระบวนการยุติธรรมของประเทศ ด้วยเหตุดังกล่าวรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ จึงกำหนดให้การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมเป็นภารกิจสำคัญประการหนึ่งเพื่อวางรากฐานระบบสังคมการเมืองของประเทศ โดยมีการศึกษาและจัดทำข้อเสนอในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ปี ๒๕๕๗ ในกรอบภารกิจของสภาปฏิรูปแห่งชาติ และสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ จนกระทั่งเมื่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีผลใช้บังคับในวันที่ ๖ เมษายน ๒๕๖๐ ก็มีบทบัญญัติรับรองความต่อเนื่องของการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม ต่อมาจึงมีการแต่งตั้งคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมขึ้นเพื่อจัดทำแผนปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมให้เป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ

๑.๑.๑ บริบทข้อกำหนดของรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มีเจตนารมณ์เพื่อจัดระเบียบและสร้างความเข้มแข็งแก่การปกครองประเทศขึ้นใหม่ โดยกำหนดกลไกรวมทั้งสร้างกลไกในการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ ซึ่งรวมถึงการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม

รัฐธรรมนูญได้มีบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติรรม จำนวน ๙ มาตรา ดังนี้

๑. มาตรา ๕๓
๒. มาตรา ๖๕
๓. มาตรา ๖๘
๔. มาตรา ๗๖
๕. มาตรา ๗๗
๖. มาตรา ๒๕๗

๗. มาตรา ๒๕๘
๘. มาตรา ๒๕๙
๙. มาตรา ๒๖๐

แต่ละมาตรามีบทบัญญัติดังนี้ คือ

มาตรา ๕๓ รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด

มาตรา ๖๕ รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณการกันเพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว การจัดทำ การกำหนดเป้าหมายระยะเวลาที่จะบรรลุเป้าหมาย และสาระที่พึงมีในยุทธศาสตร์ชาติให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายบัญญัติ ทั้งนี้ กฎหมายดังกล่าวต้องมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมและการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนทุกภาคส่วนอย่างทั่วถึงด้วย ยุทธศาสตร์ชาติเมื่อได้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว ให้ใช้บังคับได้

มาตรา ๖๘ รัฐพึงจัดระบบการบริหารงานในกระบวนการยุติธรรมทุกด้านให้มีประสิทธิภาพ เป็นธรรม และไม่เลือกปฏิบัติ และให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยสะดวก รวดเร็วและไม่เสียค่าใช้จ่ายสูงเกินสมควร

รัฐพึงมีมาตรการคุ้มครองเจ้าหน้าที่ของรัฐในกระบวนการยุติธรรม ให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยเคร่งครัด ปราศจากการแทรกแซงหรือครอบงำใดๆ

รัฐพึงให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายที่จำเป็นและเหมาะสมแก่ผู้ยากไร้หรือผู้ด้อยโอกาสในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม รวมตลอดถึงการจัดหาทนายความให้

มาตรา ๗๖ รัฐพึงพัฒนาระบบการบริหารราชการแผ่นดินทั้งราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค ส่วนท้องถิ่น และงานของรัฐอย่างอื่น ให้เป็นไปตามหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี โดยหน่วยงานของรัฐต้องร่วมมือและช่วยเหลือกันในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดิน การจัดทำบริการสาธารณะและการใช้จ่ายเงินงบประมาณมีประสิทธิภาพสูงสุด เพื่อประโยชน์สุขของประชาชน รวมตลอดทั้งพัฒนาเจ้าหน้าที่ของรัฐให้มีความซื่อสัตย์สุจริต และมีทัศนคติเป็นผู้ให้บริการประชาชนให้เกิดความสะดวก รวดเร็วไม่เลือกปฏิบัติ และปฏิบัติหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ รัฐพึงดำเนินการให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของหน่วยงานของรัฐให้เป็นไปตามระบบคุณธรรม โดยกฎหมายดังกล่าวอย่างน้อยต้องมีมาตรการป้องกันมิให้ผู้ใดใช้อำนาจ หรือกระทำการโดยมิชอบที่เป็นการก้าวก่ายหรือแทรกแซงการปฏิบัติหน้าที่ หรือกระบวนการแต่งตั้งหรือการพิจารณาความดีความชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

รัฐพึงจัดให้มีมาตรฐานทางจริยธรรม เพื่อให้หน่วยงานของรัฐใช้เป็นหลักในการกำหนดประมวลจริยธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ของรัฐในหน่วยงานนั้น ๆ ซึ่งต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐานทางจริยธรรมดังกล่าว

มาตรา ๗๗ รัฐพึงจัดให้มีกฎหมายเพียงเท่าที่จำเป็น และยกเลิกหรือปรับปรุงกฎหมายที่หมดความจำเป็นหรือไม่สอดคล้องกับสภาพการณ์ หรือที่เป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตหรือการประกอบอาชีพโดยไม่ชักช้าเพื่อไม่ให้เป็นภาระแก่ประชาชน และดำเนินการให้ประชาชนเข้าถึงตัวบทกฎหมายต่าง ๆ ได้โดยสะดวกและสามารถเข้าใจกฎหมายได้ง่ายเพื่อปฏิบัติตามกฎหมายได้อย่างถูกต้อง

ก่อนการตรากฎหมายทุกฉบับ รัฐพึงจัดให้มีการรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากกฎหมายอย่างรอบด้านและเป็นระบบ รวมทั้งเปิดเผยผลการรับฟังความคิดเห็นและการวิเคราะห์นั้นต่อประชาชน และนำมาประกอบการพิจารณาในกระบวนการตรากฎหมายทุกขั้นตอน เมื่อกฎหมายมีผลใช้บังคับแล้ว รัฐพึงจัดให้มีการประเมินผลสัมฤทธิ์ของกฎหมายทุกรอบระยะเวลาที่กำหนดโดยรับฟังความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องประกอบด้วย เพื่อพัฒนากฎหมายทุกฉบับให้สอดคล้องและเหมาะสมกับบริบทต่างๆ ที่เปลี่ยนแปลงไป

รัฐพึงใช้ระบบอนุญาตและระบบคณะกรรมการในกฎหมายเฉพาะกรณีที่จำเป็น พึงกำหนดหลักเกณฑ์การใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ของรัฐและระยะเวลาในการดำเนินการตามขั้นตอนต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้ในกฎหมายให้ชัดเจน และพึงกำหนดโทษอาญาเฉพาะความผิดร้ายแรง

มาตรา ๒๕๗ การปฏิรูปประเทศตามหมวดนี้ต้องดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายดังต่อไปนี้

(๑) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ

(๒) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ

(๓) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

มาตรา ๒๕๘ ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยในด้านต่าง ๆ ให้เกิดผล ดังต่อไปนี้

ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม

(๑) ให้มีการกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า และมีกลไกช่วยเหลือประชาชนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้ รวมตลอดทั้งการสร้างกลไกเพื่อให้มีการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำและความไม่เป็นธรรมในสังคม

(๒) ปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม กำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ชัดเจนเพื่อมิให้คดีขาดอายุความ และสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา รวมทั้งกำหนดให้การสอบสวนต้องใช้ประโยชน์จากนิติวิทยาศาสตร์ และจัดให้มีบริการทางด้านนิติวิทยาศาสตร์มากกว่าหนึ่งหน่วยงานที่มีอิสระจากกันเพื่อให้ประชาชนได้รับบริการในการพิสูจน์ข้อเท็จจริงอย่างมีทางเลือก

(๓) เสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรขององค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมให้มุ่งอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว

(๔) ดำเนินการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับ หน้าที่ อำนาจ และภารกิจของตำรวจให้เหมาะสม และแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ของข้าราชการตำรวจให้เกิดประสิทธิภาพ มีหลักประกันว่าข้าราชการตำรวจจะได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสม ได้รับความเป็นธรรมในการแต่งตั้ง และโยกย้าย และการพิจารณาบำเหน็จความชอบตามระบบคุณธรรม ที่ชัดเจน ซึ่งในการพิจารณาแต่งตั้งและโยกย้ายต้องคำนึงถึงอาวุโสและความรู้ความสามารถประกอบกัน เพื่อให้ข้าราชการตำรวจสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีอิสระ ไม่ตกอยู่ใต้อาณัติของบุคคลใด มีประสิทธิภาพ และภาคภูมิใจในการปฏิบัติหน้าที่ของตน

มาตรา ๒๕๙ ภายใต้บังคับมาตรา ๒๖๐ และมาตรา ๒๖๑ การปฏิรูปประเทศตามหมวดนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ ซึ่งอย่างน้อยต้องมีวิธีการจัดทำแผน การมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนในการดำเนินการปฏิรูปประเทศการวัดผลการดำเนินการและระยะเวลาดำเนินการปฏิรูปประเทศทุกด้าน ซึ่งต้องกำหนดให้เริ่มดำเนินการปฏิรูปในแต่ละด้านภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้รวมตลอดทั้งผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวังว่าจะบรรลุในระยะเวลาห้าปี

ให้ดำเนินการตรากฎหมายตามวรรคหนึ่ง และประกาศใช้บังคับภายในหนึ่งร้อยยี่สิบวันนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ในระหว่างที่กฎหมายตามวรรคหนึ่งยังไม่มีผลใช้บังคับให้หน่วยงานของรัฐดำเนินการปฏิรูปโดยอาศัยหน้าที่และอำนาจที่มีอยู่แล้วไปพลางก่อน

มาตรา ๒๖๐ ในการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายตามมาตรา ๒๕๘ ง. ด้านกระบวนการยุติธรรม (๔) ให้มีคณะกรรมการคณะหนึ่งซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้ง ประกอบด้วย

(๑) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรมเป็นที่ประจักษ์และไม่เคยเป็นข้าราชการตำรวจมาก่อน เป็นประธาน

(๒) ผู้เป็นหรือเคยเป็นข้าราชการตำรวจซึ่งอย่างน้อยต้องมีผู้บัญชาการตำรวจแห่งชาติรวมอยู่ด้วยมีจำนวนตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด เป็นกรรมการ

(๓) ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งมีความรู้ความซื่อสัตย์สุจริตและเที่ยงธรรมเป็นที่ประจักษ์และไม่เคยเป็นข้าราชการตำรวจมาก่อน มีจำนวนเท่ากับกรรมการตาม (๒) เป็นกรรมการ

(๔) ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงมหาดไทย ปลัดกระทรวงยุติธรรม เลขาธิการสำนักงานศาลยุติธรรม และอัยการสูงสุด เป็นกรรมการ

ให้คณะกรรมการตามวรรคหนึ่งดำเนินการให้แล้วเสร็จภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้

เมื่อครบกำหนดเวลาตามวรรคสองแล้ว ถ้าการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายดังกล่าวยังไม่แล้วเสร็จให้การแต่งตั้งโยกย้ายข้าราชการตำรวจดำเนินการตามหลักอาวุโสตามหลักเกณฑ์ที่คณะรัฐมนตรีกำหนดโดยประกาศในราชกิจจานุเบกษา

๑.๑.๒ กฎหมายที่เกี่ยวข้อง

การปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม นอกจากรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ยังมีกฎหมายที่เกี่ยวข้องอีกจำนวน ๒ ฉบับ ดังนี้ คือ

๑.๑.๒.๑ พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐

มาตรา ๗ การจัดทำยุทธศาสตร์ชาติต้องคำนึงถึงผลประโยชน์แห่งชาติ ความต้องการและความจำเป็นในการพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาล และเป้าหมายการปฏิรูปประเทศตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ

๑.๑.๒.๒ พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายและวิธีการในการจัดทำแผนการปฏิรูป ดังนี้ คือ

มาตรา ๕ การปฏิรูปประเทศต้องดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ ดังต่อไปนี้

(๑) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ

(๒) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรม และมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ

(๓) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขการปฏิรูปประเทศต้องสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกับยุทธศาสตร์ชาติ

มาตรา ๖ ให้มีแผนการปฏิรูปประเทศเพื่อกำหนดกลไก วิธีการ และขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปในด้านต่างๆ แต่ละด้านตามมาตรา ๘ รวมทั้งผลอันพึงประสงค์ของการปฏิรูปประเทศในด้านนั้นๆ ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนปฏิรูปประเทศ

การจัดทำแผนปฏิรูปประเทศแต่ละด้านจะทำเป็นแผนเดียวกันหรือแยกเป็นแผนแต่ละด้าน หรือหลายด้านรวมกันก็ได้ แต่ทั้งนี้ต้องสอดคล้องกับแผนแม่บท และเมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีและรายงานต่อรัฐสภาเพื่อทราบแล้ว ให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษาและใช้บังคับต่อไป

หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยมีหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามแผนการปฏิรูปประเทศเพื่อให้การปฏิรูปประเทศบรรลุผลสัมฤทธิ์ตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในแผนการปฏิรูปประเทศ ให้เป็นหน้าที่ของคณะรัฐมนตรีที่จะกำกับดูแลและสนับสนุนให้หน่วยงานของรัฐทุกหน่วยดำเนินการให้เป็นไปตามวรรคสาม

ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐเป็นองค์กรในฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ หรือเป็นองค์กรอิสระหรือองค์กรอัยการ การกำกับดูแลตามวรรคสี่ ให้หมายความถึงการประสาน การปรึกษาหารือหรือเสนอแนะต่อหัวหน้าหน่วยงานของรัฐขององค์กรดังกล่าว

มาตรา ๗ แผนการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยต้องประกอบด้วย

(๑) แผน ขั้นตอน และวิธีการดำเนินการปฏิรูปประเทศ และผลอันพึงประสงค์ในด้านที่จะดำเนินการปฏิรูป ซึ่งต้องสอดคล้องกับผลที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญและยุทธศาสตร์ชาติ

(๒) กำหนดระยะเวลาที่ต้องดำเนินการในแต่ละขั้นตอนตามลำดับในลักษณะที่เป็นการบูรณาการและตัวชี้วัดผลการดำเนินการปฏิรูปประเทศในแต่ละด้าน

(๓) การกำหนดหน่วยงานของรัฐหรือบุคคลที่รับผิดชอบการดำเนินการตาม (๑) และ (๒)

(๔) วงเงินที่คาดว่าจะใช้ในการดำเนินการปฏิรูปประเทศในแต่ละด้านหรือแต่ละเรื่องตามมาตรา ๘ แล้วแต่กรณี รวมตลอดทั้งประมาณการของแหล่งที่มาของเงิน

(๕) ผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการปฏิรูปประเทศที่คาดหวังว่าจะบรรลุภายในระยะเวลาห้าปี

(๖) การเสนอให้มีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่จำเป็นเพื่อดำเนินการตามแผนการปฏิรูปประเทศ

การจัดทำแผนการปฏิรูปประเทศตามวรรคหนึ่ง ให้พิจารณาความเร่งด่วนของการปฏิรูปประเทศในแต่ละด้านเพื่อกำหนดลำดับขั้นตอนในการปฏิรูปประเทศ และต้องคำนึงถึงความพร้อมทางด้านบุคลากรและการเงินการคลังของประเทศด้วย

มาตรา ๘ ให้จัดทำแผนการปฏิรูปประเทศในด้าน ดังต่อไปนี้

(๑) ด้านการเมือง

(๒) ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน

(๓) ด้านกฎหมาย

(๔) ด้านกระบวนการยุติธรรม

(๕) ด้านการศึกษา

(๖) ด้านเศรษฐกิจ

(๗) ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(๘) ด้านสาธารณสุข

(๙) ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ

(๑๐) ด้านสังคม

(๑๑) ด้านอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

ที่ประชุมร่วมโดยอนุมัติคณะรัฐมนตรีจะแยกด้านตามวรรคหนึ่ง นอกจากด้านตาม (๕) ออกเป็นเรื่องต่าง ๆ ก็ได้

ให้มีคณะกรรมการปฏิรูปประเทศแต่ละด้านเพื่อทำหน้าที่จัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศตามวรรคหนึ่ง และปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติมอบหมาย

ในกรณีที่มีการแยกด้านใดออกเป็นเรื่องตามวรรคสอง ให้มีคณะกรรมการปฏิรูปประเทศสำหรับเรื่องนั้นเป็นคณะแยกจากกันในการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมในส่วนที่เกี่ยวกับการแก้ไขปรับปรุงกฎหมายตามมาตรา ๒๕๘ ง. (๔) และด้านการศึกษาตามมาตรา ๒๕๘ จ. ด้านการศึกษา ของรัฐธรรมนูญให้คณะกรรมการซึ่งคณะรัฐมนตรีแต่งตั้งขึ้นตามมาตรา ๒๖๐ หรือมาตรา ๒๖๑ ของรัฐธรรมนูญแล้วแต่กรณี เป็นผู้ดำเนินการ

การจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขที่ที่ประชุมร่วมกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งนี้ อย่างน้อยต้องกำหนดเรื่องการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ตามมาตรา ๑๑ วรรคสอง รวมทั้งการรับฟังความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะขององค์กรฝ่ายตุลาการมาใช้ประกอบการพิจารณาในการจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศในส่วนที่เกี่ยวข้องกับองค์กรฝ่ายตุลาการด้วย

๑.๑.๓ ผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูป

พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๓๒ กำหนดให้นำรายงานผลการศึกษาและข้อเสนอแนะที่เกี่ยวข้องกับการปฏิรูปประเทศของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สภาปฏิรูปแห่งชาติ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ คณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินตามกรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดอง กระทรวงกลาโหมและสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ได้จัดทำขึ้นก่อนวันที่พระราชบัญญัตินี้ใช้บังคับ มาใช้ประกอบการพิจารณาจัดทำร่างแผนการปฏิรูปประเทศด้วย

คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมได้นำผลการศึกษา และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ได้แก่ รายงานของสภาปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) และคณะทำงานเตรียมการปฏิรูปเพื่อคืนความสุขให้คนในชาติ สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ พ.ศ. ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔ มาวิเคราะห์ สังเคราะห์ ทบทวนและบรรจุลงในแผนปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม โดยมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้คือ

๑. เป็นประเด็นที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ บัญญัติไว้

๒. เป็นประเด็นความจำเป็นเร่งด่วน ซึ่งสนับสนุนยุทธศาสตร์ชาติ และสอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหาของกระบวนการยุติธรรม

๓. มีความเป็นไปได้ที่จะดำเนินการให้สำเร็จในช่วงระยะเวลาของแผน หรือเพื่อวางรากฐานในการพัฒนาต่อไป

๔. เป็นประเด็นจากการรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องและประชาชน ตามที่ปรากฏในภาคผนวก ๕ ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการจัดทำแผนตามที่พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ.๒๕๖๐ มาตรา ๑๑ วรรคสองบัญญัติไว้

ทั้งนี้ ประเด็นข้อเสนอการปฏิรูปในอดีตที่คณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมนำมาพิจารณาศึกษาปรากฏตามภาคผนวก ๒ ส่วนรายงานการศึกษาอื่นๆ ปรากฏตามภาคผนวก ๓

๑.๒ สถานการณ์และแนวโน้ม

๑.๒.๑ สถานการณ์และแนวโน้มภายนอก

๑) ปัจจัยด้านการเมืองและกฎหมาย(Political/Legal Factors)

- โอกาส (Opportunities)

(๑) นโยบายการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล

นโยบายข้อ ๓ การลดความเหลื่อมล้ำของสังคม และการสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการของรัฐ

- จัดระเบียบสังคม สร้างมาตรฐานด้านคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐและประชาชนทั่วไป โดยใช้ค่านิยมหลัก ๑๒ ประการตามนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติที่ได้ประกาศไว้แล้ว

นโยบายข้อ ๑๐ การส่งเสริมการบริหารราชการแผ่นดินที่มีธรรมาภิบาลและการ ป้องกันปราบปรามการทุจริต และประพฤติมิชอบในภาครัฐ

- จัดระบบอัตรากำลังและปรับปรุงค่าตอบแทนบุคลากรภาครัฐให้เหมาะสมและเป็นธรรม ยึดหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพื่อสร้างความเชื่อมั่นวางใจในระบบราชการ การรักษาบุคลากรภาครัฐที่มีประสิทธิภาพไว้ในระบบราชการ โดยจะดำเนินการตั้งแต่ระยะเฉพาะหน้าไปตามลำดับความจำเป็น และตามที่กฎหมายเอื้อให้สามารถดำเนินการได้

- กระจายอำนาจเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงบริการสาธารณะได้รวดเร็ววางมาตรการทางกฎหมาย มิให้เจ้าหน้าที่หลีกเลี่ยง ประวิงเวลา หรือใช้อำนาจโดยมิชอบก่อให้เกิดการทุจริต หรือสร้างความเสียหายแก่ประชาชน

- ยกระดับสมรรถนะของหน่วยงานของรัฐให้มีประสิทธิภาพ สามารถให้บริการเชิงรุกทั้งในรูปแบบการเพิ่มศูนย์รับเรื่องราวร้องทุกข์จากประชาชนในต่างจังหวัดโดยไม่ต้องเดินทางเข้ามายังส่วนกลาง ศูนย์บริการสาธารณะแบบครบวงจรที่ครอบคลุมการให้บริการหลากหลายซึ่งจะจัดตั้งตามที่ชุมชนต่างๆ เพื่อให้ประชาชนสามารถเดินทางไปติดต่อขอรับบริการได้โดยสะดวก การให้บริการถึงตัวบุคคลผ่านระบบศูนย์บริการร่วม ณ จุดเดียว (One Stop Service) และระบบรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ที่สมบูรณ์แบบ พัฒนาหน่วยงานของรัฐให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ มีการสร้างนวัตกรรมในการทำงานอย่างประหยัดมีประสิทธิภาพและมีระบบบูรณาการ

- เสริมสร้างระบบคุณธรรมในการแต่งตั้งและโยกย้ายบุคลากรภาครัฐวางมาตรการป้องกันการแทรกแซงจากนักการเมือง และส่งเสริมให้มีการนำระบบพิทักษ์คุณธรรมมาใช้ในการบริหารงานบุคคลของเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ

- ใช้มาตรการทางกฎหมาย การปลูกฝังค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และจิตสำนึกในการรักษาศักดิ์ศรีของความเป็นข้าราชการและความซื่อสัตย์สุจริต ควบคู่กับการบริหารจัดการภาครัฐที่มีประสิทธิภาพเพื่อป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของเจ้าหน้าที่ของรัฐทุกระดับอย่างเคร่งครัด ยกเลิกหรือแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ

ที่ไม่จำเป็น สร้างภาระแก่ประชาชนเกินควร หรือเปิดช่องโอกาสการทุจริต เช่น ระเบียบการจัดซื้อจัดจ้าง การอนุญาต อนุมัติและการขอรับบริการจากรัฐ ซึ่งมีขั้นตอนยืดยาว ใช้เวลานาน ซ้ำซ้อน และเสียค่าใช้จ่ายทั้งของภาครัฐและประชาชน

- ปรับปรุงและจัดให้มีกฎหมายที่ครอบคลุมการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และการมีผลประโยชน์ทับซ้อนในภาครัฐทุกระดับ โดยถือว่าเรื่องนี้เป็นวาระสำคัญเร่งด่วนแห่งชาติ และเป็นเรื่องที่ต้องแทรกอยู่ในการปฏิรูปทุกด้าน

- เร่งรัดการดำเนินการต่อผู้กระทำการทุจริตทั้งในด้านวินัยและคดี รวมทั้งให้ผู้ใช้บริการมีโอกาสประเมินระดับความน่าเชื่อถือของหน่วยงานรัฐและเปิดเผยผลการประเมินต่อประชาชน

- ส่งเสริมและสนับสนุนภาคีองค์กรภาคเอกชนและเครือข่ายต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นเพื่อสอดส่อง เฝ้าระวัง ตรวจสอบเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ ทั้งวางมาตรการคุ้มครองพยานและผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้การดำเนินคดีทุจริตและประพฤติมิชอบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพโดยไม่ถูกแทรกแซงหรือขัดขวาง

นโยบายข้อ ๑๑ ปรับปรุงกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม

- จัดตั้งองค์กรปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมที่ปราศจากการแทรกแซงของรัฐ

- นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยและความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์มาใช้เพื่อเร่งรัดการดำเนินคดีทุกขั้นตอนให้รวดเร็วเกิดความเป็นธรรม และมีระบบฐานข้อมูลที่เชื่อมโยงกันสามารถใช้ติดตามผล และนำไปใช้ในการปรับปรุงประสิทธิภาพของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมได้

- ปรับปรุงระบบการช่วยเหลือทางกฎหมายและค่าใช้จ่ายแก่ประชาชนที่ไม่ได้รับความเป็นธรรม โดยให้เข้าถึงความเป็นธรรมได้ง่าย รวดเร็ว

นโยบายรัฐบาลข้างต้น ส่งผลให้กระบวนการยุติธรรมต้องนำนโยบายดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติให้บังเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม จึงเป็นโอกาสที่เอื้อให้เกิดการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมเพื่อรองรับนโยบายรัฐบาลที่มุ่งหวังให้กระบวนการยุติธรรมสามารถเข้าถึงได้ง่าย มีมาตรฐานตามหลักสากลและเป็นธรรม

(๒) นโยบาย Thailand ๔.๐ เป็นวิสัยทัศน์เชิงนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยหรือโมเดลพัฒนาเศรษฐกิจของรัฐบาล ซึ่งมุ่งเน้นในเรื่องการพัฒนาสู่ “ความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน”ด้วยการสร้าง “ความเข้มแข็งจากภายใน” ขับเคลื่อนตามแนวคิด “ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง” ผ่านกลไก “ประชารัฐ” ทั้งนี้ การดำเนินการปรับเปลี่ยนให้ประเทศไทยสามารถมุ่งสู่ Thailand ๔.๐ ได้เป็นผลสำเร็จ จำเป็นต้องขับเคลื่อนผ่านกลไกภาครัฐ ดังนั้น รัฐบาลจึงกำหนดแนวทางการปฏิรูประบบราชการใหม่ตามโมเดล Government ๔.๐ เพื่อมุ่งสู่ THAILAND ๔.๐ โดยได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี เพื่อให้ภาครัฐปรับตัวให้เข้ากับเศรษฐกิจและสังคมยุค Digital นอกจากนี้ ยังยกระดับประสิทธิภาพการทำงานของรัฐบาลเข้าสู่การเป็นรัฐบาลDigital ที่มีการทำงานแบบอัจฉริยะ ให้บริการโดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง และขับเคลื่อนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้อย่างแท้จริงโดยอยู่บนพื้นฐานของการบูรณาการเชื่อมโยง

ข้อมูลและการดำเนินงานร่วมกันระหว่างหน่วยงาน (Government Integration) การนำเทคโนโลยีและอุปกรณ์ Digital มาสนับสนุนการปฏิบัติงาน (Smart Operations) ที่ประหยัดและคุ้มค่า และการยกระดับงานบริการภาครัฐให้ตรงกับความต้องการของประชาชนที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา (Citizen-centric Services) *(นโยบายรัฐบาล)* นโยบายดังกล่าว เป็นโอกาสที่เอื้อให้กระบวนการยุติธรรมซึ่งเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรภาครัฐ ต้องทำการปฏิรูปงานใหม่ตามโมเดล Government ๔.๐ เพื่อให้มีความก้าวหน้าในเชิงรุกและมีประสิทธิภาพ รองรับการขับเคลื่อนประเทศเข้าสู่ยุค THAILAND ๔.๐

(๓) การดำเนินงานของรัฐบาล ผลการดำเนินงานที่ผ่านมา รัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปในด้านต่าง ๆ พร้อมกับการบริหารราชการแผ่นดินตามนโยบาย ๑๑ ข้อ ที่ได้แถลงไว้ต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติ ทั้งในมิติของการปฏิรูปเศรษฐกิจ เช่น ปฏิรูปภาคเกษตร ปฏิรูปพลังงาน มิติการปฏิรูปด้านสังคม เช่น ปฏิรูปการศึกษา ปฏิรูประบบบริการสาธารณสุข การปฏิรูปด้านความมั่นคง ด้านการต่างประเทศ ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม การบริหารราชการแผ่นดิน และการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยบูรณาการการทำงานร่วมกันระหว่างสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ (สปท.) คณะกรรมการประสานงานรวม ๓ ฝ่าย (คณะรัฐมนตรี สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ) หรือ “วิป ๓ ฝ่าย” คณะกรรมการขับเคลื่อนและปฏิรูปการบริหารราชการแผ่นดิน (กขป.) ๖ คณะ คณะกรรมการขับเคลื่อนและเร่งรัดการดำเนินงานตามนโยบายรัฐบาล (กขร.) และกระทรวงต่าง ๆเพื่อให้การปฏิรูปประเทศในทุกด้านถูกขับเคลื่อนไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม *(รายงานผลการดำเนินงานของรัฐบาลพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ปีที่ ๒ ๑๒ กันยายน ๒๕๕๘-๑๒ กันยายน ๒๕๕๙)* ผลการดำเนินงานของรัฐบาลแสดงให้เห็นถึงเจตจำนงที่มุ่งมั่นของรัฐบาลที่ต้องการให้การเกิดการปฏิรูปประเทศด้านต่าง ๆ รวมถึงการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม จึงเป็นโอกาสที่เอื้อให้การปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรมสามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างราบรื่นและต่อเนื่อง

(๔) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ประกอบไปด้วย ๑๖ หมวด ๒๗๙ มาตรา และมีจุดเด่นประการหนึ่ง คือ การให้ความสำคัญกับการปฏิรูปประเทศ โดยบัญญัติให้การปฏิรูปประเทศ เป็นหนึ่งหมวดในรัฐธรรมนูญ (หมวด ๑๖ มาตรา ๒๕๗ – มาตรา ๒๖๑) และได้บัญญัติถึงเป้าหมายของการปฏิรูปประเทศไว้ ๓ ประการ คือ ๑) ประเทศชาติมีความสงบเรียบร้อย มีความสามัคคีปรองดอง มีการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีความสมดุลระหว่างการพัฒนาด้านวัตถุกับการพัฒนาด้านจิตใจ ๒) สังคมมีความสงบสุข เป็นธรรมและมีโอกาสอันทัดเทียมกันเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำ และ ๓) ประชาชนมีความสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การปฏิรูปประเทศเป็นสิ่งใหม่ที่ไม่เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญฉบับใดมาก่อน และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าว รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้กำหนดให้มีการดำเนินการปฏิรูปประเทศอย่างน้อยใน ๗ ด้าน ได้แก่ ด้านการเมือง ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ด้านกฎหมาย ด้านกระบวนการยุติธรรม ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ และด้านอื่น ๆ *(สำนักงานเลขาธิการสภา*

ผู้แทนราษฎร) รัฐธรรมนูญ คือ กฎหมายสูงสุดของประเทศ และเป็นกติกาที่กำหนดให้หน่วยงานและบุคคลต้องปฏิบัติตาม จึงเป็นโอกาสที่เอื้อให้กระบวนการยุติธรรมต้องดำเนินการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ

(๕) พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๕ แห่ง พ.ร.บ. นี้กำหนดไว้ว่าให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน อันจะก่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าวตามระยะเวลาที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ซึ่งจะต้องไม่น้อยกว่า ๒๐ ปี และหน่วยงานของรัฐทุกหน่วยมีหน้าที่ดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ในยุทธศาสตร์ชาติ ทั้งนี้ ความเชื่อมโยงกับ พ.ร.บ. แผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ ปรากฏอยู่ในมาตรา ๑๕ (๔) ที่กำหนดให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติมีหน้าที่กำกับดูแลการปฏิรูปประเทศให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ นอกจากนี้ ยังมีบทลงโทษ กรณีหน่วยงานดำเนินการไม่สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติ ไม่แก้ไขปรับปรุงหรือไม่แจ้งการดำเนินการให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติทราบภายในกำหนดเวลา ให้ถือว่าหัวหน้าหน่วยงานของรัฐนั้นจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งกฎหมาย และให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติแจ้งให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติทราบเพื่อดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจต่อไป *(พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐)* บทบัญญัติของกฎหมายดังกล่าว เป็นโอกาสที่เอื้ออย่างยิ่งให้กระบวนการยุติธรรมต้องดำเนินการปฏิรูปให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติและเป็นไปตามแผนที่กำหนด มิเช่นนั้น อาจถือเป็นการจงใจไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายบัญญัติ

(๖) พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ มีสาระสำคัญ โดยที่มาตรา ๒๕๙ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย กำหนดให้การปฏิรูปประเทศเป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศที่อย่างน้อยต้องมีวิธีการจัดทำแผน การมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนในการดำเนินการปฏิรูปประเทศ การวัดผลการดำเนินการ ระยะเวลาดำเนินการปฏิรูปประเทศทุกด้านและกำหนดให้เริ่มดำเนินการปฏิรูปในแต่ละด้านภายในหนึ่งปีนับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ รวมตลอดทั้งผลสัมฤทธิ์ที่คาดหวังว่าจะบรรลุในระยะเวลาห้าปี ซึ่งพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๘ ก็ได้กำหนดให้จัดทำแผนการปฏิรูปประเทศ ๑๑ ด้าน ได้แก่ ๑. ด้านการเมือง ๒. ด้านการบริหารราชการแผ่นดิน ๓. ด้านกฎหมาย ๔. ด้านกระบวนการยุติธรรม ๕. ด้านการศึกษา ๖. ด้านเศรษฐกิจ ๗. ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ๘. ด้านสาธารณสุข ๙. ด้านสื่อสารมวลชน เทคโนโลยีสารสนเทศ ๑๐. ด้านสังคม และ ๑๑. ด้านอื่นตามที่คณะรัฐมนตรีกำหนด ทั้งนี้ แผนและขั้นตอนการปฏิรูปประเทศแต่ละด้านต้องสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกับยุทธศาสตร์ชาติ *(รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐, พระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐)* ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นโอกาสให้การปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมต้องดำเนินการให้บรรลุผลตามบทบัญญัติของกฎหมาย

(๗) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ประเทศไทยมียุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี โดยแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๑๒ จะเป็นแผนแรกที่ถูกใช้ให้เป็นกลไกเชื่อมโยงสู่การขับเคลื่อนการพัฒนา โดยได้กำหนดแนวทางการพัฒนาที่เกี่ยวกับกระบวนการยุติธรรมอยู่ใน ๒ ยุทธศาสตร์ ได้แก่ ยุทธศาสตร์ที่ ๒ การสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำในสังคม โดยเพิ่มโอกาสให้กับกลุ่มเป้าหมายประชากรร้อยละ ๔๐ ที่มีรายได้ต่ำสุดให้สามารถเข้าถึงบริการที่มีคุณภาพของรัฐ ซึ่งรวมถึงการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมด้วย และได้กำหนดตัวชี้วัด ให้มีการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของกลุ่มประชากรที่มีฐานะยากจนเพิ่มขึ้น ยุทธศาสตร์ที่ ๔ การบริหารจัดการในภาครัฐ การป้องกันการทุจริตประพฤติมิชอบ และธรรมาภิบาลในสังคมไทย โดยปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมให้มีความทันสมัย เป็นธรรม และสอดคล้องกับ ข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ เพื่อคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนอย่างเสมอภาค ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความมั่นใจ ยอมรับ และปฏิบัติตามกติกา เอื้อต่อภารกิจภาครัฐ การลงทุนและดำเนินธุรกิจ ภาคเอกชน ดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ ลดความเหลื่อมล้ำ และเพิ่มคุณภาพชีวิตของประชาชน ตลอดจนมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด และมีประสิทธิภาพ รวมทั้งการวินิจฉัยคดีมีความถูกต้อง รวดเร็ว โปร่งใส และเป็นธรรม ตามหลักนิติธรรมและลดปริมาณผู้กระทำผิดในที่ควบคุม (*แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒)* แผนพัฒนา ฯ ฉบับที่ ๑๒ เป็นแผนพัฒนาประเทศที่อยู่ในห้วงเวลาของการปฏิรูปประเทศ และได้กำหนดแนวทางการพัฒนาเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนประเด็นการปฏิรูปประเทศตามที่สภาปฏิรูปแห่งชาติ และสภาขับเคลื่อนการปฏิรูปได้เสนอ จึงเป็นโอกาสที่เอื้อต่อการดำเนินการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรมให้สามารถขับเคลื่อนไปอย่างต่อเนื่องและรวดเร็ว

(๘) กฎหมาย กฎหมายหลายฉบับยังไม่ได้มาตรฐานสากล เนื่องจากล้าสมัยและกระบวนการตรากฎหมายยังมีจุดอ่อนหลายประการ อาทิ มีความล่าช้า ขาดการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ขาดการเตรียมความพร้อมให้กับผู้นำไปปฏิบัติ ขาดการวิเคราะห์ผลกระทบอย่างรอบด้าน มุ่งควบคุมมากกว่าส่งเสริมให้เกิดการพัฒนาในระยะยาว มีการรวมอำนาจไว้ที่องค์กรระดับสูง การบังคับใช้กฎหมายยังขาดประสิทธิภาพ นอกจากนี้ ผู้ถูกบังคับใช้กฎหมายบางส่วนยังไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและขั้นตอนกระบวนการยุติธรรมอย่างเพียงพอ ทำให้เกิดการถูกเอาเปรียบและได้รับการปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรม *(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒, ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)* ปัญหาข้างต้นเป็นปัญหาสำคัญที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วน จึงนับเป็นโอกาสที่เอื้อให้เกิดการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม เพื่อปรับปรุงกฎหมายให้มีความทันสมัยและสร้างกลไกให้มีการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

(๙) ระบบกฎหมายไทยมีการใช้มาตรการทางอาญาในกฎหมายเป็นจำนวนมาก การมีกฎหมายที่มีโทษทางอาญาเป็นจำนวนมาก ส่งผลให้มีคดีเข้าสู่ระบบยุติธรรมทางอาญาเป็นจำนวนมากตามไปด้วย และการใช้กลไกทางอาญาจัดการกับการฝ่าฝืนกฎหมายยังส่งผลต่อการลิดรอนสิทธิเสรีภาพของประชาชน ทั้งยังเป็นช่องทางให้เจ้าหน้าที่ใช้กฎหมายเหล่านั้น เป็นเครื่องมือในการทุจริตหรือแสวงหาประโยชน์จากประชาชนที่ไม่มีความรู้ความ

เข้าใจในกฎหมายหรือกลุ่มคนจน นอกจากนี้ การที่ระบบกฎหมายและระบบยุติธรรมของไทยใช้กระบวนการทางอาญาเป็นหลักในการระงับข้อพิพาทและแก้ไขปัญหาต่างๆ มีผลกระทบทำให้ผู้เสียหายเลือกที่จะดำเนินคดีทางอาญามากเกินกว่าระดับที่เหมาะสมที่สุด โดยเฉพาะในคดีที่เกี่ยวข้องกับความผิดส่วนบุคคล เพราะกระบวนการทางอาญาใช้ทรัพยากรของรัฐ และในแง่ประสิทธิภาพทางเศรษฐศาสตร์การใช้กระบวนการทางอาญาเป็นหลักยังทำให้เกิดความยากลำบากในการดำเนินคดีเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิด เนื่องจากการดำเนินคดีทางอาญาต้องการพยานหลักฐานที่สามารถพิสูจน์จนสิ้นสงสัย *(แนวทางการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา : คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย)* ปัจจัยดังกล่าว เป็นโอกาสที่เอื้อให้เกิดการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม ในส่วนของการนำโทษทางอาญามาใช้ เพื่อให้การกำหนดโทษอาญามีความเหมาะสม โปร่งใส ได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของการกระทำความผิด

- อุปสรรค (Threats)

(๑) การบริหารจัดการภาครัฐมีประสิทธิภาพต่ำและระบบการให้บริการประชาชนยัง ไม่ได้มาตรฐานสากลเมื่อเทียบกับต่างประเทศ สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากระบบบริหารราชการเป็นแบบแนวดิ่ง รวมศูนย์การบริหารงานไว้ที่ส่วนกลาง มีระเบียบและขั้นตอนมาก ขาดความยืดหยุ่น ล่าช้า ไม่คล่องตัว ไม่ประหยัด ขาดความรับผิดชอบและขาดธรรมาภิบาล กฎระเบียบจำนวนมาก ล้าสมัยไม่ทันกับการเปลี่ยนแปลง ซ้ำซ้อน และมีความขัดแย้งกันเอง *(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒, ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)* ปัญหาดังกล่าวเป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อการดำเนินการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด

(๒) การทุจริตและประพฤติมิชอบได้ขยายไปในวงกว้างในภาครัฐ นำไปสู่ความไม่มีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของภาครัฐ ตลอดจนขาดความเชื่อถือจากนานาชาติ โดยผลการประเมินขององค์กรเพื่อความโปร่งใสนานาชาติ พบว่า พ.ศ. ๒๕๕๘ ประเทศไทยได้คะแนนดัชนีการรับรู้การทุจริต (Corruption Perception Index: CPI) เพียงร้อยละ ๓๘ อยู่อันดับที่ ๗๖ จากการจัดอันดับทั้งหมด ๑๖๘ ประเทศทั่วโลก สาเหตุสำคัญเนื่องจากขาดความต่อเนื่องและล่าช้าในการขับเคลื่อนการป้องกันและปราบปรามการทุจริตและประพฤติมิชอบของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่ของรัฐบางส่วนมีพฤติกรรมในการใช้ตำแหน่งหน้าที่ในทางมิชอบ โดยเฉพาะการนำระบบอุปถัมภ์มาใช้ในการปฏิบัติราชการ *(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒, ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)* ทั้งนี้ การทุจริตคอรัปชั่นเป็นอุปสรรคสำคัญยิ่งต่อผลสำเร็จของการดำเนินงานในทุกเรื่อง รวมทั้งการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม

(๓) กระบวนการจัดสรรงบประมาณของประเทศขาดประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควร เนื่องจากระยะเวลาในการจัดทำคำของบประมาณที่ไม่ทันต่อการแก้ปัญหาที่หลากหลายและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กระบวนการวิเคราะห์งบประมาณและจัดลำดับความสำคัญของแผนงานโครงการระหว่างกระทรวงต่าง ๆ ยังคงเป็นระบบการทำงานที่เน้นความเป็นเอกเทศของกระทรวง กรม กอง ไม่บูรณาการในการแก้ไขปัญหาระดับชาติอย่างเท่าทันตลอดทั้งขาดการบูรณาการในมิติต่างๆ การจัดสรรงบประมาณลงสู่พื้นที่มีสภาพเป็นเบี้ยหัวแตก

ไม่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการแก้ไขปัญหาอย่างทั่วถึง รวมทั้งขาดกลไกและช่องทางที่สนับสนุนให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบ กระบวนการดำเนินงานและงบประมาณของภาครัฐ ทำให้กระบวนการจัดทำนโยบาย แผนงาน โครงการไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ของสังคมไทยอย่างแท้จริง *(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒, ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)* การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมให้ประสบผลสำเร็จได้นั้น งาน เงิน คน ต้องดำเนินไปในทิศทางเดียวกันหากงบประมาณจัดสรรไม่เพียงพอ การใช้งบประมาณไม่เท่าทันต่อการแก้ไขปัญหา และไม่มีการบูรณาการงบประมาณระหว่างหน่วยงานโดยยึดแผนปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมเป็นหลัก การปฏิรูปดังกล่าวย่อมสำเร็จได้ยาก

๒) ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ (Economic Factors)

- โอกาส (Opportunities)

(๑) อันดับความสามารถในการแข่งขันโดยรวมมีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม โดยในปี ๒๕๖๐ World Economic Forum (WEF) ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยเป็นอันดับที่ ๓๒ จาก ๑๔๐ ประเทศ ซึ่งสูงจากลำดับ ๓๔ จากการจัดอันดับครั้งก่อน *(ข้อมูลจากรายงานของ IMD World Competitiveness Center)* สำหรับผลการจัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทย โดย International Institute for Management Development (IMD) มีแนวโน้มปรับตัวดีขึ้นจากอันดับที่ ๒๘ ในปี ๒๕๕๙ มาเป็นอันดับที่ ๒๗ ในปี ๒๕๖๐ จาก ๖๑ ประเทศ ในขณะที่ผลการสำรวจประเทศที่มีความสะดวกในการเข้าไปประกอบธุรกิจ (Ease of Doing Business) ของธนาคารโลกได้จัดให้ไทยอยู่ในอันดับที่ ๒๖ จาก ๑๙๐ ประเทศทั่วโลกที่มีความสะดวกในการประกอบธุรกิจสำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม จากเดิมที่อยู่ในลำดับที่ ๔๘ เมื่อเทียบกับระเบียบวิธีการวัดของปีที่แล้วกับปีปัจจุบัน นอกจากนี้ประเทศไทยจัดเป็น ๑ ใน ๑๐ ประเทศที่มีการปรับปรุงเพื่อให้เกิดความสะดวกในการประกอบธุรกิจมากที่สุดในปีที่ผ่านมา *(ข้อมูลจากรายงาน ของธนาคารโลก)* ซึ่งปัจจัยดังกล่าวเอื้อให้กระบวนการยุติธรรมต้องทำการปฏิรูปทั้งระบบ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศให้อยู่ในลำดับที่ดีขึ้นกว่าเดิมและเสริมสร้างความเชื่อมั่นของนักลงทุน

(๒) สภาวะทางเศรษฐกิจ ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจในปัจจุบันสร้างความแตกต่างและความเหลื่อมล้ำในเรื่องรายได้ของประชาชน อีกทั้งภาวะเงินเฟ้อที่ส่งผลให้ราคาสินค้าและบริการมีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้น ทำให้มีค่าใช้จ่ายในการดำรงชีพสูงขึ้นตามไปด้วย ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุที่รัฐต้องจัดหาสวัสดิการและบริการสาธารณะซึ่งล้วนเป็นภาระทั้งของรัฐบาลและประชาชนหากการบริหารงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมยังคงมีขั้นตอนมาก ล่าช้าและมีค่าใช้จ่ายสูง ก็จะยิ่งเป็นการตอกย้ำซ้ำเติมความเดือดร้อนให้แก่ประชาชนและสังคม *(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒ ,แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๑)* จึงเป็นโอกาสที่เอื้อให้เกิดการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้สามารถอำนวยความยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้นและมีค่าใช้จ่ายเหมาะสม

- อุปสรรค (Threat)

การบริหารจัดการเศรษฐกิจมหภาคยังมีข้อจำกัดที่สำคัญๆ หลายประการ เช่น ปัญหา การประสานระหว่างนโยบายการเงิน นโยบายการคลัง กับนโยบายการพัฒนาภาคเศรษฐกิจ รวมทั้งการประสานความร่วมมือระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการขับเคลื่อนโครงการการพัฒนาที่สำคัญๆ การเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาครัฐ ประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณและการดูแลให้มีกรอบเม็ดเงินงบประมาณที่เพียงพอสำหรับการบริหารจัดการ ความล่าช้าของการดำเนินโครงการพัฒนาที่สำคัญๆ ของภาครัฐและปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงาน การขาดเป้าหมายที่ชัดเจนในการพัฒนาเศรษฐกิจในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ทำให้ขาดการจัดทำแผนงาน/โครงการ และการบูรณาการโครงการและ แผนงาน/โครงการที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจเพื่อสร้างรายได้ให้กับประเทศ *(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒)* หากการบริหารจัดการเศรษฐกิจมหภาคของประเทศยังคงมีปัญหาดังกล่าวข้างต้น อาจส่งกระทบต่อการขับเคลื่อนการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมให้เป็นไปอย่างล่าช้าเนื่องจากติดขัดด้านงบประมาณ

๓) ปัจจัยด้านสังคมและวัฒนธรรม (Social cultural Factors)

- โอกาส (Opportunities)

(๑) ประเทศไทยยังมีความเหลื่อมล้ำในหลายปัจจัย ทั้งในส่วนของความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ การถือครองทรัพย์สิน และการเข้าถึงบริการทางสังคมที่สำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม โดยด้านรายได้ พบว่า ในปี ๒๕๕๘ ประชากรกลุ่มที่รวยที่สุด ๑๐% แรก มีสัดส่วนรายได้สูงถึงร้อยละ ๓๔.๙๘ ของรายได้คนทั้งประเทศ ขณะที่ประชากรกลุ่มที่จนที่สุด ๑๐% แรก กลับมีสัดส่วนรายได้เพียงร้อยละ ๑.๕๘ ของรายได้คนทั้งประเทศ ด้านการถือครองทรัพย์สิน พบว่า ประเทศไทย มีความเหลื่อมล้ำด้านการถือครองที่ดินที่สูงมาก โดยประชากรกลุ่มที่รวยที่สุด ๑๐% แรก ถือครองที่ดินที่มีเอกสารสิทธิประเภทโฉนดที่ดินสูงถึง ร้อยละ ๖๑.๔๘ ของการถือครองที่ดินของคนไทย ขณะที่ประชากรกลุ่มที่จนที่สุด ๑๐% แรก กลับมีการถือครองที่ดินเพียงร้อยละ ๐.๐๗ เท่านั้น สำหรับด้านการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม พบปัญหาประชาชนไม่เข้าใจกฎหมาย เข้าไม่ถึงกระบวนการยุติธรรม และหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมขาดการบูรณาการในการทำงาน นอกจากนี้ ผู้มีรายได้น้อยมักไม่ได้รับความเป็นธรรม ไม่สามารถต่อสู้คดีจากการที่ไม่สามารถรับภาระค่าใช้จ่ายในกระบวนการยุติธรรมและต้องใช้ระยะเวลายาวนานในการเข้าถึงกฎหมาย อันเนื่องมาจากความย้อนแย้ง และความล้าหลังของกฎหมาย การไม่บังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดจริงจัง รวมถึงความล่าช้าของระบบบริหารงานราชการ และการเลือกปฏิบัติในกระบวนการยุติธรรม *(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒, ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)* ทั้งนี้ ความเหลื่อมล้ำต่างๆ เป็นโอกาสที่ทำให้ต้องทำการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม เพื่อลดความเหลื่อมล้ำต่อการบังคับการตามกฎหมาย และเพื่อให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และเสมอภาค

(๒) คนไทยส่วนใหญ่ยังมีปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม และไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะ จากกระแสการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่หลั่งไหลเข้าสู่ประเทศไทยในสังคมที่เป็นยุคดิจิทัล ทำให้ค่านิยมในสังคมไทยเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แต่คนไทยยังขาดทักษะในการคัดกรองและเลือกรับวัฒนธรรมที่ดีจากต่างประเทศมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน โดยละทิ้งค่านิยมที่ดีงามอันเป็นเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมไทยและลดคุณค่าของความเป็นไทย นอกจากนี้ ยังมีค่านิยมที่ยึดตนเองเป็นหลักมากกว่าการคำนึงถึงสังคมส่วนรวม รักสนุกและความสบาย เชื่อข่าวลือ ขาดความอดทน ขาดวินัย วัตถุนิยม ยอมรับคนที่ฐานะมากกว่าคนดีมีคุณธรรม *(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒, ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)* สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลให้เกิดข้อพิพาทในสังคมมากขึ้นและมีคดีความเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี จึงเป็นโอกาสที่เอื้อให้เกิดการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมสามารถอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนและสร้างความปลอดภัยแก่สังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น

(๓) ปัญหายาเสพติด สถานการณ์ยาเสพติดของประเทศไทยมีแนวโน้มรุนแรงเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการแพร่ระบาดของยาเสพติดในกลุ่มของเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มเสี่ยงที่สำคัญ นอกจากนี้ ปัญหายาเสพติดยังเป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อเนื่องไปยังปัญหาอื่นๆ อาทิ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการทำลายศักยภาพของประชากร และปัญหาการขยายตัวขององค์กรอาชญากรรม ประเทศไทยต้องเผชิญกับการลักลอบค้ายาเสพติดจากประเทศอื่นๆ โดยเป็นประเทศทางผ่านและประเทศปลายทาง *(ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)* ส่วนในกลุ่มความผิดเกี่ยวกับยาเสพติด ทั้งการผลิต จำหน่ายครอบครอง และเสพ ฯลฯ มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น จากสถิติ พบว่า จำนวนนักโทษเสร็จเด็ดขาดในปี ๒๕๖๐ (๑ ต.ค. ๒๕๖๐) มีจำนวน ๑๘๔,๙๗๑ ราย ในขณะที่ในปี ๒๕๕๖ (๑ ต.ค. ๒๕๕๖) มีจำนวน ๑๔๓,๑๑๓ ราย จะเห็นว่าเพิ่มขึ้นถึง ๔๑,๘๕๘ ราย หรือคิดเป็นร้อยละ ๒๙.๒๕ (*กรมราชทัณฑ์*) จำนวนคดีที่เพิ่มสูงอย่างต่อเนื่องนี้ เป็นสาเหตุสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการยุติธรรมทั้งระบบ ตั้งแต่ชั้นก่อนฟ้องคดีไปจนถึงชั้นการบำบัดฟื้นฟูและการพัฒนาปรับปรุงพฤตินิสัยผู้กระทำผิด กระบวนการยุติธรรมทางอาญาต้องใช้เวลาและกำลังคนส่วนใหญ่ไปใช้ในการจัดการกับคดียาเสพติด ซึ่งส่วนใหญ่เป็นผู้จำหน่ายรายย่อย ครอบครอง และเสพ *(แนวทางการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา : คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย)* ปัญหายาเสพติดที่เกิดขึ้นดังกล่าวเป็นปัจจัยที่เอื้อให้เกิดการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม เพื่อสร้างกลไกในการบังคับใช้กฎหมายยาเสพติดให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

(๔) ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติมีแนวโน้มขยายตัวและควบคุมได้ยาก โดยอาชญากรรมข้ามชาติที่มีผลกระทบต่อประเทศไทยอย่างมีนัยยะสำคัญ ได้แก่ (๑) การค้ายาเสพติด ปัจจุบันมีการลักลอบนำยาเสพติด สารตั้งต้นและเคมีภัณฑ์ เข้าประเทศทั้งตามแนวชายแดนและท่าอากาศยานซึ่งส่งผลต่อการเกิดวงจรยาเสพติดตั้งแต่การผลิต จำหน่าย และเสพ (๒) ปัญหาแรงงานต่างด้าวจากการเคลื่อนย้ายแรงงานข้ามชาติ โดยเฉพาะจากประเทศเพื่อนบ้านเข้ามาทำงานในประเทศไทย เกิดปัญหาอาชญากรรมตลอดจนเกิดความขัดแย้งกับชุมชนชาวไทย

(๓) การค้ามนุษย์ เชื่อมโยงกับการลักลอบเข้าเมือง การใช้แรงงานเด็กและค้าประเวณี ซึ่งไทยมีสถานะเป็นทั้งประเทศต้นทาง ปลายทาง และทางผ่านของขบวนการค้ามนุษย์ (๔) การฟอกเงินเป็นปัญหาเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมอื่นๆ เช่น การก่อการร้ายการค้ายาเสพติด การค้ามนุษย์ อาชญากรรมทางเศรษฐกิจ คอร์รัปชั่น ซึ่งไทยอยู่ในระหว่างการแก้ไขปัญหาให้ได้ตามมาตรฐานสากล *(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒, ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)* ปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติเป็นปัญหาสำคัญที่ประเทศไทยจำเป็นต้องปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม เพื่อสร้างกลไกให้มีการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด เพื่อสร้างความปลอดภัยในสังคม

(๕) ปัญหาอาชญากรรมและการกระทำผิด จากข้อมูลอาชญากรรมและการกระทำความผิด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ พบว่า ระหว่างปี ๒๕๕๕ – ๒๕๕๙ จำนวนอาชญากรรมและการกระทำความผิดในภาพรวมมีแนวโน้มลดลง โดยปริมาณคดีอาญาที่รับแจ้งความในปี ๒๕๕๙ มีจำนวน ๓๑๙,๕๓๘ คดี ในขณะที่ในปี ๒๕๕๕ มี ๔๖๑,๔๖๙ คดี และเมื่อพิจารณารายละเอียดจำแนกตามกลุ่มความผิด พบว่า กลุ่มความผิดเกี่ยวกับชีวิตร่างกายและกลุ่มความผิดเกี่ยวกับเพศ มีแนวโน้มลดลง แต่กลุ่มความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ กลับมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น *(สำนักงานตำรวจแห่งชาติ)* จะเห็นได้ว่า แม้แนวโน้มอาชญากรรมและการกระทำความผิดจะลดลง แต่ก็ยังคงมีปริมาณที่สูง ซึ่งบ่งชี้ว่าการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมและการกระทำความผิดยังไม่ประสบความสำเร็จ จึงเป็นปัจจัยที่เอื้อต่อการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้สังคมมีความปลอดภัยอย่างยั่งยืนจากการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด

(๖) ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม จากการประเมินผลตัวชี้วัดในระดับเป้าหมายของงบประมาณในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์แผนงานปฏิรูปกฎหมายและพัฒนากระบวนการยุติธรรม ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๐ โดยคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า ประชาชนพึงพอใจต่อการให้บริการของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ในภาพรวมคิดเป็นร้อยละ ๘๓.๒๐ ซึ่งสูงกว่าปี ๒๕๕๙ คือ ๘๐.๔ และมีความเชื่อมั่นต่อการให้บริการของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ในภาพรวมคิดเป็นร้อยละ ๘๒.๒๐ ซึ่งสูงกว่าปี ๒๕๕๙ คือ ๘๐.๔ โดยประชาชนมีความเชื่อมั่นสูงสุดในด้านการ มีความน่าเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับในการบังคับใช้กฎหมาย และด้านการมีความปลอดภัยของข้อมูลเป็นความลับร้อยละ ๘๒.๘๐ และมีความพึงพอใจสูงสุดในด้านบุคลากรผู้ให้บริการและด้านคุณภาพการให้บริการ คิดเป็นร้อยละ ๘๓.๐๐ *(สำนักกิจการยุติธรรม)* ความพึงพอใจดังกล่าวข้างต้น แสดงให้เห็นว่าประชาชนยังถึงความเชื่อมั่นและคาดหวังต่อการดำเนินงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ซึ่งเป็นโอกาสดีต่อการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้ประชาชนได้รับการบริการที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(๗) การเป็นสมาชิกประชาคมอาเซียน ส่งผลให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเกิดกระแสตื่นตัวในการพัฒนาหน่วยงานของตน และมีโอกาสร่วมมือกันระหว่างประเทศสมาชิก ในด้านกฎหมาย การทำข้อตกลง การนำกฎ ระเบียบและแนวปฏิบัติของแต่ละประเทศมารองรับการดำเนินงานของกระบวนการยุติธรรมทางแพ่งและกระบวนการยุติธรรมทางอาญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการยุติธรรมทางอาญาและการบังคับใช้กฎหมาย

ของไทยมีการพัฒนาและก้าวทันต่อสถานการณ์อาชญากรรมต่าง ๆ มากขึ้น *(กรอบความเห็นร่วมปฏิรูปประเทศไทย ด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม)* การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เป็นกระแสผลักดันที่เอื้อต่อการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้ระบบการอำนวยความยุติธรรมของไทยเป็นมาตรฐานสากล และน่าเชื่อถือในสายตาของนานาอารยประเทศโดยเฉพาะประเทศสมาชิกอาเซียน

(๘) อนุสัญญา กติกา และความตกลงระหว่างประเทศ ประเทศไทยได้เข้าเป็นภาคีหรือสมาชิกในอนุสัญญาและข้อตกลงกับนานาประเทศ ทั้งในระดับภูมิภาคและระหว่างประเทศ นำมาซึ่งความร่วมมือซึ่งกันและกันในรูปของการออกกฎหมาย ข้อกำหนดและข้อแนะนำต่างๆ เพื่อให้ประเทศสมาชิกนำไปปฏิบัติ ทั้งนี้ พันธะสัญญาสำคัญที่มีผลกระทบโดยตรงต่อระบบกฎหมายและกระบวนการยุติธรรมในปัจจุบัน ได้แก่ การปฏิบัติตามข้อแนะนำของคณะทำงานเฉพาะกิจเพื่อดำเนิน มาตรการทางการเงินเกี่ยวกับการฟอกเงิน หรือ Financial Action Task Force (FATF) ซึ่งเป็นองค์กรระหว่างรัฐที่ก่อตั้งขึ้นโดยความเห็นชอบของที่ประชุมสุดยอดกลุ่มประเทศ G๗ ประเทศใดที่ไม่สามารถดำเนินการให้สอดคล้องกับข้อแนะนำดังกล่าว จะถูกจัดให้เป็นประเทศที่มีความเสี่ยงต่อการฟอกเงินและการสนับสนุนทางการเงินแก่การก่อการร้าย พันธะสัญญาสำคัญอีกเรื่อง ได้แก่ การให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องทางอาญา ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความจำเป็นในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่มีการกระทำร่วมกันเป็นเครือข่ายระหว่างประเทศให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อรองรับและให้สอดคล้องกับอนุสัญญาสหประชาชาติ ว่าด้วยการต่อต้านการทุจริต ค.ศ. ๒๐๐๓ และสนธิสัญญาว่าด้วยความช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องทางอาญาของภูมิภาคอาเซียนที่ประเทศไทยเป็นภาคี นอกจากนี้ ยังมีพันธะที่สำคัญที่จะต้องดำเนินการเพื่อให้เป็นไปตามอนุสัญญาสหประชาชาติเพื่อต่อต้านอาชญากรรมข้ามชาติ และการปฏิบัติตามพิธีสารเพื่อป้องกันปราบปรามและลงโทษการค้ามนุษย์ที่ประเทศไทยลงนามไว้ (*แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๑)* ปัจจัยดังกล่าวเป็นโอกาสที่เอื้อให้เกิดการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม เพราะนอกจากการตรากฎหมายภายในเพื่อรองรับการปฏิบัติตามอนุสัญญา กติกาและความตกลงระหว่างประเทศแล้ว การบังคับการตามกฎหมายและการดำเนินการอย่างมีประสิทธิภาพรวมถึงการมีระบบงานที่เป็นมาตรฐานสากลของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมก็เป็นสิ่งสำคัญ เพื่อให้นานาอารยประเทศเกิดเชื่อมั่นในระบบการอำนวยความยุติธรรมของประเทศไทย

(๙) ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันประเทศไทยมีพื้นที่ที่ถูกประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษในหลายเขตพื้นที่ ได้แก่ เขตเมืองพัทยา เขตจังหวัดภูเก็ต เขตจังหวัดสงขลา เขตจังหวัดกระบี่ เขตจังหวัดสมุทรปราการ เขตจังหวัดปทุมธานี เขตจังหวัดนนทบุรี เขตจังหวัดสมุทรสาคร เขตจังหวัดนครปฐม เขตจังหวัดเพชรบุรี เขตจังหวัดประจวบคีรีขันธ์ เขตจังหวัดสระบุรี และเขตจังหวัดระยอง และยังมีอีกหลายเขตพื้นที่ที่มีปัญหาด้านมลพิษแต่ยังไม่ถูกประกาศเป็นเขตควบคุมมลพิษ ทั้งนี้ ปัญหาสิ่งแวดล้อมก่อให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจแก่รัฐและประชาชนควบคู่กันไป กล่าวคือ ในแต่ละปี รัฐจะต้องจัดสรรเงินงบประมาณจำนวนมากเพื่อป้องกันและแก้ไขความเสียหายที่เกิดจากปัญหามลพิษ ขยะมูลฝอย

กากสารอันตรายและความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติ ในขณะที่ประชาชนผู้ที่ได้รับความเสียหายจากมลพิษหรือปัญหาสิ่งแวดล้อมอื่นๆ ก็ต้องเสียค่าใช้จ่ายเช่นกัน โดยเฉพาะค่ารักษาพยาบาล และขาดรายได้ ปัญหาสิ่งแวดล้อมบางอย่างที่เกิดในประเทศไทยอาจมีส่วนทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อมระหว่างประเทศได้ และในทางกลับกันประเทศไทยเองก็อาจได้รับผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมอันเกิดจากการกระทำของประเทศอื่นได้ ตัวอย่างเช่น การใช้เชื้อเพลิงจากน้ำมันหรือก๊าซธรรมชาติ ตลอดจนการใช้สารคลอโรฟลูออโรคลอไรด์ (CFC) ของแต่ละประเทศมีส่วนทำให้เกิดปรากฏการณ์เรือนกระจก (greenhouse effect) หรือทำให้อุณหภูมิโลกสูงขึ้นได้ในภาพรวม หากมีการเผาป่าจากประเทศเพื่อนบ้าน ควันจากการเผาป่าก็อาจสร้างความเดือดร้อนรำคาญให้กับคนในประเทศไทยได้ หรือการที่ประเทศไทยสนับสนุนการสร้างเขื่อนพลังงานน้ำในประเทศเพื่อนบ้าน ผลกระทบก็ย่อมเกิดต่อสภาพระบบนิเวศของภูมิภาคด้วยเช่นเดียวกัน *(สรุปผลการดำเนินงาน คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ)* นอกจากนี้ทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ ทั้งที่ดิน ป่าไม้ น้ำ ทรัพยากรชายฝั่งทะเล และทรัพยากรแร่ ยังไม่ได้ถูกกระจายหรือจัดสรรให้แก่ประชาชน กลุ่มต่างๆ อย่างเท่าเทียมและเป็นธรรม ซึ่งมีสาเหตุหลักมาจากความไม่เสมอภาคในสิทธิและอำนาจการจัดการทรัพยากร นำไปสู่ความขัดแย้งก่อให้เกิดข้อพิพาทในระดับพื้นที่ระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชน และชุมชน และในหลายกรณีนำไปสู่การใช้ความรุนแรง ซึ่งมีแนวโน้มจะเกิดบ่อยครั้งขึ้นและมีความรุนแรงมากขึ้น อาทิ โครงการพัฒนาขนาดใหญ่ของรัฐและเอกชนจำนวนมากที่ไม่ได้รับการยอมรับจากชุมชน ที่เห็นว่าโครงการดังกล่าวมีแนวโน้มที่จะทำลายศักยภาพของฐานทรัพยากรในท้องถิ่น และส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต สุขภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน โดยเฉพาะชุมชนที่ต้องพึ่งพิงอาศัยทรัพยากรเป็นปัจจัยพื้นฐานที่สำคัญในการดำรงชีวิต *(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒)* ปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและความขัดแย้งที่เกิดขึ้น จึงเป็นโอกาสที่เอื้อให้กระบวนการยุติธรรมจำเป็นต้องสร้างกลไกในการจัดการกับปัญหาและความขัดแย้งดังกล่าวทั้งในส่วนของการอำนวยความยุติธรรมทางแพ่ง ทางอาญาและทางคดีปกครอง

- อุปสรรค (Threats)

(๑) ระบบราชการมีขนาดใหญ่และรายจ่ายประจำเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องงบบุคลากรมีสัดส่วนสูง รวมทั้งโครงสร้างระบบราชการในปัจจุบันยังขาดระบบการทำงานที่เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายแบบบูรณาการ ระบบสารสนเทศและฐานข้อมูลยังไม่ได้มาตรฐาน บุคลากรภาครัฐส่วนใหญ่ยังขาดความรับผิดชอบต่อสาธารณะ ตลอดจนขาดความรู้และความกระตือรือร้นในการทำหน้าที่และพัฒนาศักยภาพตนเองไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ *(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒, ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)* จึงเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม

(๒) คนรุ่นใหม่ที่มีความรู้ความสามารถไม่นิยมเข้ารับราชการทำให้ขาดกำลังทดแทนข้าราชการที่เกษียณอายุ เนื่องจากรูปแบบการทำงานมีความหลากหลายมากขึ้น อาทิ การประกอบอาชีพที่ไม่ประจำ (Freelance)และการประกอบอาชีพไม่ประจำแบบ

หลายงาน (Gig Economy) ทำให้คนรุ่นใหม่ที่มีความสามารถไม่นิยมเข้ารับราชการ เนื่องจากระบบบริหารจัดการราชการไม่สอดคล้องกับวิถีการทำงานของตน *(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒,ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)* จึงเป็นอุปสรรคที่ทำให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมขาดโอกาสที่จะได้บุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและมีแนวคิดที่ทันสมัยเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงเข้ามาปฏิบัติราชการ

(๓) วิกฤตคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลของสังคมไทย จากการประเมินดัชนีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันในสังคมไทย พบว่า สังคมไทยในภาพรวมมีความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันอยู่ในระดับปานกลางแต่องค์ประกอบด้านสังคมประชาธิปไตยที่มีธรรมาภิบาลอยู่ในระดับที่ต้องเร่งแก้ไข ซึ่งนับเป็นความจำเป็นที่ประเทศไทยที่ต้องให้ความสำคัญกับเรื่องธรรมาภิบาลอย่างเร่งด่วน เนื่องจากสถานการณ์วิกฤตคุณธรรม จริยธรรมและธรรมาภิบาลของสังคมไทยขณะนี้ ได้มีการสะสมตัวและลุกลามสู่ทุกภาคส่วน ได้แก่ ภาคการเมืองทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่นที่มีการซื้อสิทธิ์ ขายเสียง มีการทุจริตเพื่อให้ได้รับการเลือกตั้ง มีผลประโยชน์ส่วนตนทับซ้อนกับผลประโยชน์รัฐ หน่วยงานภาครัฐ มีระบบการบริหารงานที่ไม่เป็นธรรมาภิบาล มีการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบหาผลประโยชน์ให้ตนเองและพวกพ้อง*(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒,ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)* วิกฤติการณ์ดังกล่าว เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาหรือปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม เพราะหากหน่วยงานมีการบริหารหรือการทำงานที่ไม่เป็นธรรมาภิบาล มีผลประโยชน์ทับซ้อน ก็ไม่อาจพัฒนาหรือปฏิรูปหน่วยงานให้ประสบผลสำเร็จได้ตามเป้าหมาย

๔) ปัจจัยด้านเทคโนโลยี (Technological Factors)

- โอกาส (Opportunities)

(๑) ประชาชนเข้าถึงข้อมูลและมีเครื่องมือช่วยตัดสินใจมากขึ้น ปัจจุบันการกระจายข้อมูลไปยังคนจำนวนมากทำได้ง่ายและรวดเร็วมากขึ้น การพัฒนาด้านเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ Cloud Computing และ Big Data ที่มีความสามารถในการประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ได้ง่ายและมีความรวดเร็ว แม่นยำ และเสมือนการวิเคราะห์โดยสมองมนุษย์มากยิ่งขึ้น จะส่งผลให้ในอนาคตระบบการกระจายและตรวจสอบข้อมูลจะทรงพลังมีประสิทธิภาพมากขึ้นอย่างเท่าทวีคูณ ประชาชนทั่วไปสามารถเข้าถึงข้อมูลจำนวนมหาศาลผ่านทางระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตบนฐานของบริการที่มีการแบ่งปันการใช้ทรัพยากร (Shared Services) นอกจากนี้ โปรแกรมสนับสนุนการทำงานที่ซับซ้อนหลายอย่างจะถูกพัฒนาขึ้น ทำให้ผู้ใช้งานมีข้อมูลเพียงพอและสามารถใช้วิเคราะห์เพื่อตัดสินใจในเรื่องต่างๆ ได้อย่างแม่นยำและสะดวกรวดเร็ว *(ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)* ปัจจัยดังกล่าวเป็นโอกาสที่ดี เอื้อให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมสามารถบูรณาการข้อมูลระหว่างกันได้แบบ real time มีความทันสมัย และได้ข้อมูลที่ถูกต้องครบถ้วน ในขณะเดียวกันประชาชนก็สามารถเข้าถึงข้อมูลและเข้าถึงการบริการของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมได้อย่างสะดวกรวดเร็ว

(๒) เทคโนโลยีสารสนเทศก่อให้เกิดความโปร่งใสและความรับผิดชอบต่อสังคม ศักยภาพอันทรงพลังของเทคโนโลยีด้านการจัดเก็บและประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล (Data Storage and Data Analytics) ทำให้มีการบันทึกเป็นข้อมูลจำนวนมากทั้งระดับองค์กรและระดับบุคคลที่สามารถใช้ประโยชน์ในการวิเคราะห์และประมวลผลได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำและยังสามารถใช้ในการตรวจสอบการดำเนินต่างๆของหน่วยงานภาครัฐได้โดยสะดวกมากยิ่งขึ้น จึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยปิดช่องโหว่ของกิจกรรมที่ไม่โปร่งใสและบรรเทาปัญหาคอร์รัปชั่นทั้งในในภาครัฐให้ลดน้อยลงได้อย่างมาก *(ร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙)* ปัจจัยดังกล่าวเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการป้องกันและลดปัญหาด้านทุจริตคอรัปชั่น ซึ่งเอื้อต่อการดำเนินการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมให้เป็นไปอย่างโปร่งใสและน่าเชื่อถือ

(๓) ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การกระทำความผิดมีความสลับซับซ้อนมากขึ้น ยกตัวอย่างเทคโนโลยีการจำลองแบบสามมิติ (๓D printing) จะทำให้การลอกเลียนผลิตภัณฑ์ทำได้ง่ายขึ้นและการพิสูจน์ทราบถึงสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญาทำได้ยากขึ้น หรือทำให้เกิดอาชญากรรมรูปแบบใหม่จากการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต หรือในอีกหลาย ๆ ประการของสิ่งที่เรียกว่า “Disruptive Technologies” ที่ยังอาจมองไม่เห็นว่าจะเปลี่ยนแปลงและส่งผลกระทบอย่างไร รวมทั้งระบบ e-Discovery ที่จะต้องถูกนำมาใช้มากขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้น นักนิติศาสตร์ในโลกยุคใหม่จึงจำเป็นต้องปรับตัวพัฒนาองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ในวิชาชีพมากขึ้นตลอดเวลา *(สำนักงานกิจการยุติธรรม)* ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นโอกาสให้หน่วยงานในประบวนการยุติธรรมต้องทำการปฏิรูปการทำงานและเร่งพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะที่เท่าทันต่อความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

- อุปสรรค (Threat)

ประเทศไทยมีความเสี่ยงสูงจากปัญหาอาชญากรรมคอมพิวเตอร์ จากการประเมินความเสี่ยงโดยสหภาพโทรคมนาคมระหว่างประเทศ (ITU : International Telecommunication Union) พบว่า ประเทศไทยมีความเสี่ยงต่อการถูกโจมตีทางไซเบอร์ค่อนข้างสูง คืออยู่ในลำดับที่ ๑๕ ของโลกจาก ๑๖๕ ประเทศ ตามหลัง อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และมาเลเซีย แม้ประเทศไทยจะร่วมมือกับหลายประเทศทั้งญี่ปุ่น นอร์เวย์ และรัสเซีย ในการวางมาตรการป้องกัน แต่จากการประเมินมาตรฐาน ๕ ด้านโดย ITU ก็ยังพบว่า ประเทศไทยยังต้องปรับปรุงมาตรการป้องกันอีกมาก *(กสทช.)* ปัจจุบันอาชญากรรมทางไซเบอร์ได้ปรับเปลี่ยนรูปแบบไปสู่การโจมตีระบบขององค์กรขนาดใหญ่ที่ส่งผลกระทบในวงกว้างและมีมูลค่าความเสียหายสูง อุปกรณ์ต่างๆ ถูกเชื่อมโยงเข้าสู่โลกอินเทอร์เน็ตในยุค Internet of Thing ทำให้สามารถสั่งการควบคุมใช้งานอุปกรณ์ต่างๆ ผ่านทางเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งสร้างความสะดวก รวดเร็วในการดำเนินธุรกรรม และการดำเนินงานภาครัฐ แต่ยังมีความเสี่ยงต่อการรักษาความปลอดภัยข้อมูลทั้งระดับองค์กรและบุคคล ประกอบกับการโจมตีทางไซเบอร์ทั่วโลกมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว และมีความเสี่ยงต่อการโจมตีระบบการให้บริการสาธารณะในเมืองใหญ่ ซึ่งประเทศไทยเริ่มตกเป็นเป้าหมายในการโจมตีทางไซเบอร์บ่อยครั้งขึ้น แม้กระทั่งหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมก็เคยถูกโจมตีหลายครั้ง ส่งผลให้การบริหารจัดการภาครัฐ

ของไทยที่จะก้าวไปสู่การบริหารจัดการในรูปแบบดิจิทัล มีความเสี่ยงสูงในด้านความมั่นคงของระบบและอาชญากรรมที่มาพร้อมกับความก้าวหน้าของเทคโนโลยี ทั้งนี้ เนื่องจากการกำหนดมาตรการป้องกันทำได้ยากและไม่ทันต่อความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี *(แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑๒, สภาความมั่นคงแห่งชาติ)* ปัจจัยเหล่านี้เป็นอุปสรรคอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมด้านการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ โดยเฉพาะเรื่องการบูรณาการฐานข้อมูลระหว่างหน่วยงาน ซึ่งข้อมูลบางประเภทเป็นข้อมูลที่เป็นความลับและเกี่ยวข้องทางคดี หากถูกโจมตีและถูกจารกรรมทางไซเบอร์ย่อมจะเสียหายแก่ทางราชการอย่างมาก

๑.๒.๒ สถานการณ์และแนวโน้มภายใน

๑) ปัจจัยด้านโครงสร้างและนโยบาย (Structure and Policy)

- จุดแข็ง (Strength)

(๑) การได้รับการร่วมมือจากภาคเอกชน ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชน พร้อมสนับสนุนและเข้ามามีส่วนร่วมดำเนินงานกับหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ในรูปแบบต่างๆ ทั้งด้านการให้ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม การป้องกันอาชญากรรม การบำบัดฟื้นฟูและช่วยเหลือผู้กระทำความผิด รวมทั้งการเฝ้าระวัง ตรวจสอบและติดตามการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่รัฐ เพื่อให้เกิดความถูกต้องโปร่งใสและเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากภาคสื่อมวลชนต่างๆ (*แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘–๒๕๖๑)*

(๒) นโยบายของรัฐบาลและเจตจำนงอันแน่วแน่ของผู้นำทางการเมืองที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการยุติธรรม เช่น การปฏิรูปกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม การให้ประชาชนสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างเสมอภาค การเพิ่มประสิทธิภาพเพื่อลดขั้นตอนและความโปร่งใสในการดำเนินงาน การพัฒนาสถาบันและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการบังคับใช้กฎหมาย การพัฒนากฎหมายเพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันและที่เกี่ยวข้องกับการป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน เป็นต้น *(แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘–๒๕๖๑)*

(๓) หน่วยงานกระบวนการยุติธรรมมีระบบและมีอำนาจชัดเจนตามบทบัญญัติของกฎหมาย ในการรักษาความสงบเรียบร้อยและอำนวยความยุติธรรมให้แก่ประชาชนและสังคม ผู้บริหารระดับสูงของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีนโยบายมุ่งสร้างความทันสมัย โปร่งใส ตรวจสอบได้ เพื่อให้นานาอารยประเทศยอมรับและสร้างความมั่นใจให้กับนักลงทุน ดังจะเห็นได้จากการพยายามพัฒนาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน จนเป็นปัจจัยที่ส่งผลให้อันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยมีแนวโน้มปรับตัวสูงขึ้น กล่าวคือ ในปี ๒๕๖๐ World Economic Forum (WEF) ได้จัดอันดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยเป็นอันดับที่ ๓๒ จาก ๑๔๐ ประเทศ ซึ่งสูงจากลำดับ ๓๔ จากการจัดอันดับครั้งก่อน อันดับความยาก – ง่ายในการประกอบธุรกิจ (Ease of Doing Business) ด้านการบังคับการให้เป็นไปตามข้อตกลงของประเทศไทย ที่จัดโดยธนาคารโลก อยู่อันดับที่ ๕๑ จากเดิม

อยู่อันดับที่ ๕๗ อันดับความยาก – ง่าย ในการประกอบธุรกิจ (Ease ofDoing Business) ด้านการแก้ปัญหาการล้มละลายของประเทศไทย ที่จัดโดยธนาคารโลกอยู่อันดับที่ ๒๓ จากเดิมอยู่อันดับที่ ๔๙ *(ข้อมูลจากรายงานของธนาคารโลก)*

- จุดอ่อน (Weakness)

(๑) การจัดโครงสร้างมีลักษณะแบบระบบราชการแบบดั้งเดิม หน่วยงานในกระบวนยุติธรรมส่วนใหญ่เป็นองค์กรใหญ่ มีหน่วยงานในสังกัดกระจายไปยังส่วนภูมิภาคทั่วประเทศ เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง กรมคุมประพฤติ กรมราชทัณฑ์ เป็นต้น การจัดโครงสร้างมีลักษณะแบบระบบราชการแบบดั้งเดิม (Bureaucracy) มีสายบังคับบัญชายืดยาว และรวมศูนย์อำนาจไว้ที่ส่วนกลาง จึงส่งผลให้การบริหารงานมีขั้นตอนมากตามลำดับสายการบังคับบัญชาและล่าช้าไม่คล่องตัว

(๒) การกำหนดนโยบาย แนวทางหรือกิจกรรมต่างๆเพื่อการบริหารงานยุติธรรมส่วนใหญ่ ไม่ได้ตั้งอยู่บนพื้นฐานขององค์ความรู้และหลักฐานเชิงประจักษ์ (Knowledge-based and evidence-based justice system) ทำให้ไม่สามารถพัฒนาและขับเคลื่อนกระบวนการยุติธรรมภายใต้พลวัต (dynamic) ทางเศรษฐกิจ สังคมและการเมืองในปัจจุบัน ให้ไปในทิศทางที่ทันสมัย ยืดหยุ่น และมีประสิทธิภาพ เนื่องจากไม่มีนวัตกรรมหรือแนวทางใหม่ในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างเป็นรูปธรรมและคุ้มค่า (*แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘–๒๕๖๑)*

๒) ปัจจัยด้านผลผลิตและการบริการ (Products and Service)

- จุดแข็ง (Strength)

(๑) มาตรการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาททางแพ่งมีความสำคัญมากขึ้น โดยในปี พ.ศ. ๒๕๕๙ มีคดีเข้าสู่การไกล่เกลี่ยฯ ในศาลชั้นต้น จำนวน ๓๕๕,๒๒๐ คดี และสามารถดำเนินการไกล่เกลี่ยสำเร็จได้ จำนวน ๓๐๖,๔๒๖ คดี คิดเป็นร้อยละ ๘๖.๒๖ จึงอาจกล่าวได้ว่า มาตรการไกล่เกลี่ยและประนอมข้อพิพาททางแพ่งของศาลยุติธรรม *(รายงานสถิติคดีศาลยุติธรรมทั่วราชอาณาจักร ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙)* ส่งผลทำให้ข้อพิพาททางแพ่งเข้าสู่ศาลลดลงมากถึงสามแสนกว่าคดี นอกจากนี้ หากพิจารณาปริมาณข้อพิพาทที่เข้าสู่สถาบันอนุญาโตตุลาการ ซึ่งเป็นกลไกสำคัญในการระงับข้อพิพาททางแพ่งและพาณิชย์ที่สร้างความเชื่อมั่นทางด้านการค้าและการลงทุน แม้จะมีปริมาณไม่มากนัก โดยอยู่ระหว่าง ๑๒๐-๑๕๐ เรื่องต่อปี แต่มูลค่าทุนทรัพย์รวมแล้วไม่ต่ำระดับหมื่นล้านบาทต่อปี เดิมมีสถาบันอนุญาโตตุลาการเพียง ๒ แห่งเท่านั้นที่เป็นที่รู้จัก คือ สถาบันอนุญาโตตุลาการของศาลยุติธรรมและหอการค้าแห่งประเทศไทย ซึ่งคู่กรณีจะนิยมใช้บริการของสำนักงานศาลยุติธรรมถึงร้อยละ ๙๙ โดยประเภทคดีส่วนใหญ่เป็นคดีพิพาทในสัญญาก่อสร้าง สัญญาร่วมทุนและสัญญาซื้อขายปกครอง (*แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘–๒๕๖๑)* ต่อมา

พระราชบัญญัติสถาบันอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้กำหนดให้มีการจัดตั้งสถาบันอนุญาโตตุลาการในลักษณะองค์กรอิสระของรัฐขึ้นอีกแห่งหนึ่ง และมีการจัดตั้งสถาบันอนุญาโตตุลาการขึ้นในสำนักงานคณะกรรมการกำกับและส่งเสริมการประกอบธุรกิจประกันภัย (คปภ.) ด้วย

(๒) จำนวนผู้กระทำความผิดอาญาที่ไม่ถูกควบคุมตัวมีเพิ่มมากขึ้น จากแนวคิดที่ว่า ผู้กระทำความผิดบางคนสมควรจะได้รับโอกาสในการแก้ไขตนเอง รวมทั้งการจำคุกอาจไม่สามารถแก้ไขพฤตินิสัยของผู้ต้องขังได้อย่างแท้จริง ประกอบกับการมีปัญหา “นักโทษล้นคุก” "เยาวชนล้นศูนย์ฝึกฯ" ทำให้แนวคิดแบบใหม่ในเรื่อง การหันเหคดี (Diversion) และระบบยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Restorative Justice) เป็นที่ยอมรับมากขึ้น รวมทั้งมีกฎหมายเปิดช่องให้มีการใช้กระบวนการทางเลือกแทนการดำเนินคดีกับอาชญากรและการจำคุก โดยในปัจจุบัน ศาลและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้ใช้มาตรการอื่นแทนการควบคุมตัวเป็นจำนวนมาก ได้แก่ คำสั่งปล่อยชั่วคราว คำสั่งเพื่อใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญา หรือคำพิพากษารอการลงโทษหรือการกำหนดโทษ และคำสั่งพักการลงโทษหรือลดวันต้องโทษด้วยวัตถุประสงค์ที่จะให้โอกาสผู้กระทำความผิดได้ฟื้นฟูตนเองอีกครั้ง และด้วยเหตุผลที่ผู้มีอำนาจสั่งการอาจเห็นว่าการส่งตัวไปแก้ไขบำบัดฟื้นฟูในระบบปิด ทั้งในเรือนจำและศูนย์ฝึกอบรมเด็กและเยาวชนอาจไม่ช่วยแก้ไขปัญหาอย่างแท้จริง ทำให้จำนวนผู้กระทำความผิดอาญาที่ไม่ถูกควบคุมตัวมีเพิ่มมากขึ้น *(สรุปผลการดำเนินงาน คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ)* ดังจะเห็นจาก สถิติในปี ๒๕๕๙ มีจำนวนคดีที่ศาลรอการลงโทษ จำนวน ๒๗๙,๖๓๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๑.๓๑ โดย รอการลงโทษโดยการคุมประพฤติมีจำนวนถึง ๑๓๙,๒๑๐ ราย *(รายงานสถิติคดีศาลยุติธรรมทั่วราชอาณาจักร ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙)*

(๓) การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring : EM) ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา เดิมกรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม ได้นำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (Electronic Monitoring : EM) มาใช้กับผู้กระทำผิดหรือระบบงานคุมประพฤติแทนการจำคุก โดยอุปกรณ์ดังกล่าวเป็นสายรัด ลักษณะคล้ายนาฬิกา ซึ่งสามารถใช้รัดได้ทั้งข้อมือหรือข้อเท้าผู้กระทำผิด หรือผู้ต้องขังตามคำพิพากษาที่ได้รับการปล่อยตัวก่อนครบกำหนดโทษ จำนวนกว่า ๓,๐๐๐ เครื่อง ทั้งนี้ เพื่อควบคุมพฤติกรรมของผู้กระทำผิดและป้องกันการกระทำผิดเงื่อนไขของผู้ถูกคุมความประพฤติ ลดความแออัดในเรือนจำและสถานที่ควบคุมตัวเด็กและเยาวชน ป้องกันสังคมจากอาชญากรรมอันเกิดจากการกระทำผิดซ้ำ รวมทั้งทำให้ทราบถึงตำแหน่งแห่งหนของผู้ต้องหาหรือจำเลยในกรณีที่หนีหรือจะหลบหนีได้ง่ายขึ้น ต่อมาได้มีการแก้ไขกฎหมายให้สามารถใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์หรืออุปกรณ์อื่นที่สามารถใช้ตรวจสอบหรือจำกัดการเดินทางของผู้ถูกปล่อยชั่วคราวได้ ดังนั้น ศาลยุติธรรมจึงได้เสนอให้นำอุปกรณ์ดังกล่าวมาใช้กับผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการปล่อยชั่วคราว เพื่อให้สามารถติดตามจับกุมตัวหากหลบหนีโดยต้องได้รับความยินยอมจากผู้ต้องหาหรือจำเลย นอกจากนี้ การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว (EM) ยังช่วยแก้ปัญหาผู้ยากจนไม่มีเงินประกันตัวและมีโอกาสได้รับการปล่อยชั่วคราวมากขึ้นด้วย ปัจจุบันได้มีการแก้ไขกฎหมายขึ้นมา

รองรับการนำอุปกรณ์ดังกล่าวมาใช้ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา *(สรุปผลการดำเนินงานคณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ)*

- จุดอ่อน (Weakness)

๑) การอำนวยความยุติธรรมมีความล่าช้า ศาสตราจารย์ ดร.บรรเจิด สิงคะเนติ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนาบริหารศาสตร์ (นิด้า) เห็นว่า การดำเนินคดีในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมยังมีความล่าช้าส่งผลกระทบโดยตรงต่อการคุ้มครองสิทธิของประชาชนในระหว่างการดำเนินคดี ทั้งสิทธิของผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ถูกคุมขังในระหว่างการพิจารณา แม้จะมีการเยียวยาชดเชยความเสียหายตามกฎหมายเฉพาะแต่ยังไม่ครอบคลุมหลายกรณี *(NIDA Model ปฏิรูปประเทศไทย แนวทางปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม, ๒๕๕๗)*

(๒) การเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ศาสตราจารย์ ดร.บรรเจิด สิงคะเนติ เห็นว่า แม้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จะได้บัญญัติรับรองสิทธิของบุคคลในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้โดยง่าย สะดวก รวดเร็วและทั่วถึง แต่ในทางปฏิบัติยังพบว่า คนจำนวนหนึ่ง ซึ่งส่วนใหญ่เป็นคนยากจนหรือคนชายขอบของสังคมไม่ว่าจะตกอยู่ในฐานะที่เป็นผู้ต้องหา จำเลยหรือผู้เสียหาย อาจพบกับความยากลำบากในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมมากกว่าคนกลุ่มอื่น แม้รัฐจะมีการให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนอยู่ เช่น กองทุนยุติธรรม ทนายความขอแรง แต่ระบบดังกล่าวยังไม่สามารถให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชนได้อย่างครอบคลุมและมีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องทนายความที่รัฐจัดให้ ไม่ว่าทนายความที่พนักงานสอบสวนจัดหาให้หรือทนายขอแรงที่ศาลตั้ง *(NIDA Model ปฏิรูปประเทศไทย แนวทางปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม, ๒๕๕๗)* นอกจากนี้ ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่เป็นผู้ยากไร้ ต่างก็ประสบปัญหาในการหาหลักประกันมาประกันตัวเอง เนื่องจากในทางปฏิบัติการปล่อยชั่วคราวมักจะมีการเรียกหลักประกันเสมอ จึงลดโอกาสของคนยากจนที่จะได้รับการประกันตัว จากสถิติผู้ต้องราชทัณฑ์ทั่วประเทศ พบว่า ปัจจุบันมีผู้ต้องขัง ๓๑๙,๔๗๙ คน ในจำนวนนี้เป็นผู้ต้องขังที่ถูกคุมขังระหว่างสอบสวนพิจารณา และอุทธรณ์ฎีการวมทั้งสิ้น ๖๒,๐๖๘ คน หรือร้อยละ ๑๙.๔๓ *(ข้อมูลกรมราชทัณฑ์ ณ วันที่ ๑ พ.ย. ๒๕๖๐)*

(๓) การเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง ในคดีมโนสาเร่และคดีไม่มีข้อยุ่งยาก ทั้งโจทก์และจำเลยมักจะมีทนายความในการฟ้อง และต่อสู้คดี อันเป็นเหตุให้ต้องมีภาระค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับทนายความซึ่งในบางครั้งอาจมีจำนวนสูงกว่าทุนทรัพย์ที่พิพาทในคดีนั้น ๆ นอกจากนี้ ยังมีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายซึ่งคู่ความที่ไม่สามารถเสียค่าธรรมเนียมศาลได้ ตามบทบัญญัติของประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา ๑๕๕ มาตรา ๑๕๖ และมาตรา ๑๕๖/๑ อีกด้วย สาเหตุอีกประการหนึ่ง เนื่องจากคู่ความจะต้องจัดหาทนายความเพื่อดำเนินการฟ้องหรือต่อสู้คดีในศาล โดยบางครั้งอาจเป็นค่าใช้จ่ายที่สูงกว่าค่าธรรมเนียมศาลที่ได้รับยกเว้นเสียอีก ซึ่งคู่ความดังกล่าวก็ไม่อาจขอให้ศาลจัดหาทนายความให้ได้

ส่งผลให้คู่ความต้องเป็นผู้รับภาระค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีที่ค่อนข้างมาก ทำให้ผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ไม่อาจเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางแพ่งได้โดยเสมอภาค *(สาระสังเขปประเด็นปฏิรูปประเทศไทยด้านกระบวนการยุติธรรม สภาปฏิรูปแห่งชาติ)*

(๔) การละเมิดสิทธิและเสรีภาพของประชาชนในกระบวนการยุติธรรม สาเหตุของการละเมิดสิทธิมนุษยชนมีทั้งเจตนาหรือจงใจใช้อำนาจเกินขอบเขตและไม่ปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง เช่น ไม่รับคำร้องทุกข์กล่าวโทษ การจับไม่ชอบ ไม่แจ้งสิทธิให้ผู้ถูกจับหรือผู้ต้องหาทราบ จับผิดตัว ทำร้ายร่างกายเพื่อให้รับสารภาพ ควบคุมโดยมิชอบ การค้นโดยมิชอบ การเรียกหลักประกันเกินสมควร รวมถึงการปล่อยตัวชั่วคราวล่าช้า การไม่สืบสวนและสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานอย่างรวดเร็ว ต่อเนื่องและเป็นธรรม การรวบรวมพยานหลักฐานที่ไม่ให้ความสำคัญต่อการค้นหาความจริง การขาดความรู้และความเข้าใจในหลักกฎหมายระเบียบที่เกี่ยวข้องอย่างเพียงพอ การขาดจรรยาบรรณในการปฏิบัติหน้าที่ ขาดความรอบคอบในการปฏิบัติหน้าที่และปฏิบัติหน้าที่ไม่เหมาะสม ตลอดจนการแสวงหาประโยชน์จากการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบและการบิดเบือนคดี *(แนวทางการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย)*

(๕) ความไม่เสมอภาคจากการกำหนดและบังคับโทษปรับ ผลการสำรวจข้อมูลจากศาลยุติธรรม พบว่า ประเภทโทษที่ศาลชั้นต้นทั่วราชอาณาจักรตัดสินลงโทษจำเลยมากที่สุด คือ โทษปรับ โดยจำนวนจำเลยที่ถูกตัดสินลงโทษปรับ มีจำนวนทั้งสิ้น ๒๗๖,๔๓๓ ราย จำแนกเป็น ทั้งจำทั้งปรับ ๕๘,๐๕๗ ราย ปรับและรอการลงโทษ ๑๑,๐๙๗ ราย และปรับอย่างเดียว ๒๐๗,๔๓๓ ราย *(รายงานสถิติคดีศาลยุติธรรมทั่วราชอาณาจักร ประจำปี พ.ศ. ๒๕๕๙)* ในทางปฏิบัติ การใช้ดุลพินิจของศาลในการกำหนดโทษปรับสำหรับผู้กระทำความผิดฐานเดียวกันพฤติกรรมการกระทำความผิดอย่างเดียวกัน ศาลมักกำหนดโทษปรับในอัตราโทษเท่าเทียมกัน ซึ่งหากผู้ถูกลงโทษมีฐานะทางเศรษฐกิจที่แตกต่างกัน การลงโทษเช่นนี้ย่อมไม่สามารถทำให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการลงโทษ *(สาระสังเขปประเด็นปฏิรูปประเทศไทยด้านกระบวนการยุติธรรม สภาปฏิรูปแห่งชาติ)* เนื่องจากผู้กระทำความผิดที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีสามารถชำระค่าปรับได้และได้รับการปล่อยตัวเป็นอิสระ ทำให้โทษปรับไม่สามารถข่มขู่หรือยับยั้งผู้กระทำความผิดเหล่านี้ได้ ในขณะที่ผู้กระทำความผิดที่มีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดีกลับถูกบังคับให้ต้องถูกจำกัดเสรีภาพ โดยการกักขังแทนค่าปรับ เพียงแค่ไม่มีเงินชำระค่าปรับหรือต้องกู้หนี้ยืมสินมาชำระค่าปรับ ซึ่งส่วนใหญ่จำเลยก็ถูกกักขังแทนค่าปรับไปจนกว่าจะครบหรือไม่เกินสองปีตามที่กฎหมายกำหนด ทำให้รัฐสูญเสียรายได้จากค่าปรับในการนำเงินมาชดเชยความเสียหายให้กับสังคม และกลายเป็นภาระของรัฐในการต้องเลี้ยงดูผู้ต้องโทษกักขังแทนค่าปรับที่ปัจจุบันมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น แม้จะมีการออกกฎหมายมาแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยให้จำเลยสามารถทำงานบริการสังคมหรือทำงานสาธารณประโยชน์แทนค่าปรับได้ก็ตาม *(แนวทางการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย)*

(๖) การคุ้มครองสิทธิของเหยื่อหรือผู้เสียหายในคดีอาญา ปัจจุบันกระบวนการยุติธรรมยังคุ้มครองเหยื่อหรือผู้เสียหายผู้ได้รับผลกระทบจากการกระทำความผิดทางอาญาไม่เป็นไปตามหลักสากล ทำให้เหยื่อหรือผู้เสียหายถูกละเลยสิทธิขั้นพื้นฐานของเหยื่ออาชญากรรม อันได้แก่ ๑. การได้รับการปฏิบัติด้วยความเห็นอกเห็นใจ ได้รับความมั่นใจ เอาใจใส่ในเรื่องศักดิ์ศรี สิทธิ และสถานภาพส่วนบุคคลของผู้เสียหาย ๒. การได้รับการแจ้งให้ทราบกระบวนการสอบสวนของตำรวจ เว้นแต่การเปิดเผยจะก่อให้เกิดความเสียหายต่อการสอบสวน ๓. การได้รับคำแนะนำในข้อกฎหมายเกี่ยวกับการไม่ฟ้องคดี การถอนฟ้อง หรือการตัดสินใจที่อาจทำให้ผู้เสียหายไม่พอใจ ๔. การได้รับทรัพย์สินของตนที่นำไปใช้ในการสอบสวนหรือหลักฐานคืนโดยเร็วที่สุด ๕. การได้รับทราบเกี่ยวกับกระบวนพิจารณา สิทธิ และความรับผิดชอบของพยาน ๖. การได้รับการปกป้องจากการถูกรบกวนข่มขู่จากผู้ต้องหาหรือพยานของฝ่ายตรงข้ามระหว่างการพิจารณาคดี ๗. สิทธิที่จะไม่ต้องเปิดเผยที่อยู่ หากไม่ได้ใช้ในการต่อสู้คดีหรือการสอบสวน ๘. การไม่ต้องแสดงตัวหากไม่เกี่ยวข้องกับการต่อสู้คดีหรือการสอบสวน ๙. การได้รับการคุ้มครองให้ปลอดภัยก่อนที่ผู้ต้องหาจะได้รับการประกันตัว ๑๐. การได้รับการแนะนำเกี่ยวกับผลของการประกันตัว เงื่อนไขของการประกันที่กำหนดขึ้น เพื่อป้องกันความเสียหายที่ผู้ต้องหาจะประทุษร้ายซ้ำแก่ผู้เสียหาย ๑๑. การได้รับข้อมูลและความช่วยเหลือในการตระเตรียมคำให้การเกี่ยวกับผลกระทบของอาชญากรรมที่มีต่อผู้เสียหายเพื่อยื่นต่อศาล ๑๒. การได้รับการอธิบายผลของการดำเนินคดี คำพิพากษาและการบังคับตามคำพิพากษา ๑๓. การได้รับการอธิบายผลของการคุมประพฤติ ๑๔. การได้รับการบอกกล่าวก่อนจะปล่อยตัวผู้กระทำผิดจากการควบคุม *(สรุปผลการดำเนินงาน คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ)*

(๗) ระบบการสอบสวนคดีอาญาในประเทศไทย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูมินทร์ บุตรอินทร์ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ เห็นว่าพนักงานสอบสวนมีอำนาจสอบสวนโดยอิสระ และเด็ดขาด ปราศจากการตรวจสอบจากองค์กรอื่นในกระบวนการยุติธรรม เช่น ทนายความ อัยการ และศาล ไม่อาจมีส่วนรับรู้หรือตรวจสอบการรวบรวมพยานหลักฐานและการปฏิบัติต่อผู้ต้องหาในชั้นสอบสวนได้ ในทางปฏิบัติพนักงานอัยการซึ่งเป็นผู้มีหน้าที่ในการสั่งคดีและการว่าความในศาลมิได้รู้เห็นการดำเนินการของเจ้าพนักงานตำรวจในการสอบสวน เพราะไม่มีอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในการรวบรวมพยานหลักฐาน คงมีหน้าที่เพียงพิจารณาข้อเท็จจริงไปตามสำนวนการสอบสวนที่พนักงานสอบสวนจัดทำขึ้นเท่านั้น ระบบกฎหมายดังกล่าวทำให้พนักงานอัยการไม่สามารถตรวจสอบความถูกต้องของพยานหลักฐานที่พนักงานสอบสวนรวบรวมไว้นั้นได้ แม้พนักงานอัยการจะมีอำนาจสั่งให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนเพิ่มเติมได้ เมื่อเห็นว่าพยานหลักฐานในสำนวนยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ แต่หากพนักงานสอบสวนส่งสำนวนให้พนักงานอัยการพิจารณาล่าช้าจนใกล้ครบกำหนด ฝากขังผู้ต้องหาแล้ว (เมื่อครบกำหนดระยะเวลาฝากขังตามกฎหมายแล้ว หากพนักงานอัยการยังไม่สามารถฟ้องผู้ต้องหาได้ก็ต้องปล่อยผู้ต้องหาไป เพราะหมดระยะเวลาในการควบคุมตัวแล้ว จากนั้นเมื่อสำนวนพร้อมฟ้องเมื่อใดก็ต้องออกหมายเรียกหรือขออนุมัติศาลออกหมายจับผู้ต้องหา เพื่อนำตัวมายื่นฟ้องต่อศาลต่อไป) อาจมีผลต่อการใช้ดุลพินิจ

อย่างรอบคอบในการสั่งฟ้องคดีของพนักงานอัยการ และส่งผลเสียต่อคดีของรัฐในชั้นพิจารณาของศาลได้ ทั้งนี้ การที่พนักงานอัยการไม่มีโอกาสได้เข้าร่วมการสอบสวนตั้งแต่เบื้องต้น ทำให้ไม่ทราบข้อเท็จจริงอย่างถ่องแท้ในคดี ส่งผลโดยตรงต่อบทบาทของพนักงานอัยการในการคุ้มครองสิทธิของผู้ต้องหาและผู้เสียหาย เพราะหากพนักงานอัยการมีโอกาสได้รับทราบถึงการสอบสวนตั้งแต่เบื้องต้น ก็อาจจะเป็นหลักประกันแก่ผู้บริสุทธิ์ที่อาจตกเป็นผู้ต้องหา ทำให้ไม่ต้องได้รับความเดือดร้อนจากกระบวนการยุติธรรม และในเชิงคดียังช่วยให้การสอบสวนได้รับการยอมรับจากศาลมากขึ้น เพราะดำเนินการโดยมีการตรวจสอบถ่วงดุลที่เหมาะสม ซึ่งเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพของการสอบสวนโดยตรงด้วย *(ชุดหนังสือ การสำรวจองค์ความรู้เพื่อการปฏิรูปประเทศไทย โดยคณะทำงานเครือข่ายวิชาการเพื่อการปฏิรูป คณะกรรมการสมัชชาปฏิรูป เรื่อง การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมไทย, ๒๕๕๖)*

๓) ปัจจัยด้านบุคลากร(Man)

- จุดแข็ง (Strength)

บุคลากรของแต่ละหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมส่วนใหญ่เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และความเชี่ยวชาญด้านกฎหมายได้รับการพัฒนาทักษะการทำงานอย่างต่อเนื่องมีความมุ่งมั่นทุ่มเทในการทำงานเป็นมืออาชีพและตระหนักในหลักนิติธรรมพร้อมทำงานเพื่อให้บทบาทและภารกิจของแต่ละองค์กรบรรลุตามวิสัยทัศน์เป้าหมายยุทธศาสตร์และแนวทางที่กำหนดไว้ *(แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘–๒๕๖๑)*

- จุดอ่อน (Weakness)

(๑) บุคลากรไม่เพียงพอ จากการศึกษาของสถาบันเพื่อการวิจัยและการพัฒนาแห่งประเทศไทย พบว่า จำนวนบุคลากรต่อจำนวนประชากรในระบบยุติธรรมทางอาญาของไทยยังน้อยมาก เมื่อเปรียบเทียบกับต่างประเทศ พบว่า ประเทศที่มีสัดส่วนจำนวนบุคลากรในระบบยุติธรรมทางอาญาต่อประชากรสูงสุด คือ ฝรั่งเศส ซึ่งมีจำนวนบุคลากร ๖๒๐ คนต่อประชากรแสนคน รองลงมาคือ สหรัฐอเมริกา ออสเตรีย เยอรมัน สำหรับประเทศไทยมีสัดส่วนดังกล่าวเท่ากับ ๓๙๗ คนต่อประชากรแสนคน *(แนวทางการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา : คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย)* จึงส่งผลให้สัดส่วนของจำนวนบุคลากรไม่เหมาะสมกับภาระงานโดยหน่วยงานในพื้นที่มีภาระงานมาก ในขณะที่มีผู้ปฏิบัติงานน้อย

(๒) บุคลากรในหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมบางส่วน ขาดความรู้ความเชี่ยวชาญ ทักษะ จิตสำนึกและค่านิยมที่ดีในการปฏิบัติงาน ทำให้ไม่สามารถให้บริการประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นที่ศรัทธาเชื่อมั่น ประกอบกับระบบวัฒนธรรมอุปถัมภ์ทำให้เกิดการเลือกปฏิบัติ การละเลยไม่ปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมา การใช้ดุลยพินิจที่ไม่เที่ยงธรรม การฉ้อราษฎร์บังหลวง และการทุจริตคอร์รัปชั่นทั้งทางตรงและทางอ้อม *(แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘–๒๕๖๑)*

(๓) บุคลากรในหน่วยงานกระบวนการยุติธรรมและผู้ที่เกี่ยวข้องขาดความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านนิติวิทยาศาสตร์ ผู้มีส่วนได้เสียในการนำผลการตรวจพิสูจน์หลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ไปใช้ เช่น พนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ ทนายความ ผู้พิพากษา มีความเข้าใจวิชาการนิติวิทยาศาสตร์น้อย ทำให้วิเคราะห์ข้อมูลการพิจารณาคดีไม่ลึก อาจทำให้การตัดสินคดีคลาดเคลื่อน นอกจากนี้ การปฏิบัติงานนิติวิทยาศาสตร์เป็นงานที่ต้องอาศัยความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์เฉพาะด้าน ซึ่งการปฏิบัติหน้าที่ในแต่ละสาขานั้นมิได้จำกัดเฉพาะแพทย์เท่านั้น หากแต่ยังรวมถึงนักวิทยาศาสตร์ นักนิติวิทยาศาสตร์ และผู้เชี่ยวชาญในแขนงต่าง ๆ อีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งผู้ปฏิบัติงานทุกภาคส่วนดังกล่าวยังขาดการพัฒนาฝึกอบรมเพิ่มพูนความรู้และทักษะที่จะทำให้สามารถปฏิบัติงานในระดับมาตรฐานที่ใกล้เคียงกันเป็นที่ยอมรับร่วมกัน มีมาตรฐานระดับสากลและมีความทันสมัยต่อความก้าวหน้าของเทคโนโลยี *(สรุปผลการดำเนินงาน คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ)*

๔) ปัจจัยด้านงบประมาณ(Money)

- จุดแข็ง (Strength)

การบริหารงบประมาณที่เป็นอิสระ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับปัจจุบัน กำหนดให้แต่ละศาลและองค์กรอัยการมีความเป็นอิสระในการงบประมาณ *(รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๑๙๓ และมาตรา ๒๔๘)* จึงสามารถออกระเบียบการบริหารงบประมาณภายในของหน่วยงานได้ ทำให้การบริการงบประมาณมีความคล่องตัว

- จุดอ่อน (Weakness)

(๑) งบประมาณไม่เพียงพอ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมได้รับการจัดสรรงบประมาณจากภาครัฐไม่เพียงพอที่จะบริหารงานให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามที่กำหนดไว้ในแผน ส่งผลให้การป้องกันและระงับเหตุร้ายตลอดจนการอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควรจะเป็น

(๒) ค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีอาญามีต้นทุนสูง จากการศึกษาค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีอาญาของสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาแห่งประเทศไทย พบว่าในปีงบประมาณ ๒๕๕๗ กระบวนการยุติธรรมใช้งบประมาณสูงถึง ๑๒๓,๒๕๐ ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ ๕.๗๕ ของงบประมาณรายจ่ายประจำปีของประเทศ (ประมาณ ๒,๑๔๑,๘๖๙ ล้านบาทไม่รวมงบกลาง) โดยผู้วิจัยคำนวณต้นทุนของภาครัฐการดำเนินคดีอาญาว่าสูงกว่าต้นทุนของภาครัฐในการดำเนินคดีแพ่งเฉพาะถึงประมาณ ๒๒ เท่า การใช้มาตรการทางอาญาจึงควรใช้เท่าที่จำเป็น *(NIDA Model ปฏิรูปประเทศไทย แนวทางปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม, ๒๕๕๗)*

๕) ปัจจัยด้านวัสดุอุปกรณ์

- จุดแข็ง (Strength)

วัสดุอุปกรณ์มีความทันสมัย รองรับการเข้าสู่ประเทศไทย ๔.๐ หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมส่วนใหญ่ได้รับการจัดสรรวัสดุอุปกรณ์ ครุภัณฑ์ที่ทันสมัยเพื่อรองรับการเข้าสู่ THAILAND ๔.๐ ประกอบกับมีขั้นตอนการจัดหาวัสดุครุภัณฑ์ที่โปร่งใสตรวจสอบได้

- จุดอ่อน (Weakness)

วัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในการปฏิบัติงานไม่มีคุณภาพและไม่เพียงพอ แม้หน่วยงาน ในกระบวนการยุติธรรมบางหน่วยงาน เช่น ศาลยุติธรรม ศาลปกครอง สำนักงานอัยการสูงสุด จะสามารถจัดหาวัสดุอุปกรณ์และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศสนับสนุนการทำงานได้ในระดับที่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาอุปสรรคในการปฏิบัติงานแต่ก็ยังประสบปัญหาในขั้นตอนการจัดหาที่ต้องดำเนินการตามระเบียบของทางราชการทำให้ในบางกรณีไม่สามารถจัดหาวัสดุอุปกรณ์ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพสูงให้ทันต่อการใช้งาน ในขณะที่บางหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม โดยเฉพาะสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ประสบปัญหาอย่างมากในการขาดแคลนวัสดุ อุปกรณ์สำหรับใช้ในการปฏิบัติงาน อันเป็นอุปสรรคสำคัญต่อประสิทธิภาพในการป้องกันและระงับเหตุร้าย

๖) ปัจจัยด้านการบริหารจัดการ (Management)

- จุดแข็ง (Strength)

(๑) หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีการพัฒนาและนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการปรับปรุงกระบวนการให้ทันสมัยทั้งในการบริการการจัดเก็บข้อมูลในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์รองรับการเข้าสู่ THAILAND ๔.๐ เช่น โครงการจัดตั้งศูนย์แลกเปลี่ยนข้อมูลกระบวนการยุติธรรม (Data Exchange Center : DXC) ของกระทรวงยุติธรรม *(แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๑)* โครงการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศสถานีตำรวจ “CRIMES” (Criminal Record Information & Management Enterprise System ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ *(สำนักงานตำรวจแห่งชาติ)* ระบบสารบบคดีอิเล็กทรอนิคส์ของสำนักงานอัยการสูงสุด *(สำนักอัยการสูงสุด)* ระบบสารสนเทศ (Police Information System: POLIS), ระบบ CCI (Command, Control, Communication & Intelligence) ของกองบัญชาการตำรวจนครบาล, ระบบ AFIS (Automated Fingerprint Identification System) ระบบการรับรองเอกสาร (Electronic signature) ของศาลปกครอง *(ศาลปกครอง)* และ E-Court ตามแนวทาง Electronic Litigation System “e-Litigation” ได้แก่ ระบบบูรณาการข้อมูลคดีศาลยุติธรรม (Electronic Database หรือ “e-Database”) ระบบการยื่นและส่งคำคู่ความหรือคำสั่งศาลและเอกสารอื่นโดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Filing System หรือ“e-Filing”) ระบบบันทึกการพิจารณาคดีโดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Hearing Recording System “e-Hearing”) ระบบการจัดเก็บสำนวนและข้อมูลคดีโดยสื่ออิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Case File หรือ “e-Case File”) ระบบห้องพิจารณาคดีอิเล็กทรอนิกส์

และการจัดทำฐานข้อมูลเพื่อการสืบค้นข้อมูลคดี(Electronic Courtroom and Researchable Database หรือ “e-Courtroom and Database”) ระบบบริหารจัดการข้อมูลคดีอิเล็กทรอนิกส์และข้อมูลสารสนเทศเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหาร (Case Management System หรือ Management Information System “CMS”) ของศาลยุติธรรม *(ศาลยุติธรรม)* เป็นต้น

- จุดอ่อน (Weakness)

(๑) การป้องกันและการควบคุมอาชญากรรมไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกันประเทศไทยมีหน่วยงานในการดูแลรักษาความสงบเรียบร้อยและป้องกันอาชญากรรมทั้งโดยตรงและโดยอ้อมอยู่เป็นจำนวนมาก เช่น สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงมหาดไทย กระทรวงกลาโหม กระทรวงยุติธรรม กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ แต่การทำงานของแต่ละหน่วยงานขาดกลไกเชื่อมโยง จึงมีลักษณะแบบต่างคนต่างทำ โดยแต่ละหน่วยงานจะมีแผนงานและนโยบายของตัวเอง และแม้อาชญากรรมบางประเภท เช่น อาชญากรรมเกี่ยวกับยาเสพติด อาชญากรรมเกี่ยวกับการฟอกเงิน อาชญากรรมเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ จะมีกฎหมายเฉพาะขึ้นมาจัดการกับปัญหาและกลไกในรูปของคณะกรรมการ โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาร่วมเป็นองค์ประกอบของคณะกรรมการเพื่อให้เกิดการรับรู้และเกิดการประสานงานที่ชัดเจน แต่ในด้านประสิทธิภาพของการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมเหล่านั้นยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร อาชญากรรมมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมที่ยังไม่บรรลุผล แม้ในช่วงที่ผ่านมา ได้มีความพยายามในการกำหนดทิศทางด้านการป้องกันและควบคุมอาชญากรรมไว้ในแผนแม่บทกระบวนการยุติธรรมแห่งชาติ แต่ไม่ได้มีรายละเอียดที่ชัดเจนและในการดำเนินการหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้มีความพยายามในการปรับกลยุทธ์การทำงานของตนเองให้สอดคล้องกับแผนดังกล่าว แต่การดำเนินงานก็ยังไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร (*แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘-๒๕๖๑)*

(๒) ปัญหาการบริหารงานระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ศาสตราจารย์ ดร.บรรเจิด สิงคะเนติ เห็นว่า ปัญหาสำคัญในกระบวนการยุติธรรมส่วนหนึ่งเกิดจากการที่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมขาดการบูรณาการร่วมกัน แม้กรอบนโยบายตามแผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ จะได้กำหนดทิศทางให้หน่วยงานต่าง ๆ ในกระบวนการยุติธรรมประสานความร่วมมือกันก็ตาม แต่สภาพข้อเท็จจริงในปัจจุบันพบว่าหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมส่วนใหญ่มีโครงสร้างขององค์กรภายใต้กฎระเบียบที่แตกต่างกัน และค่อนข้างเป็นอิสระต่อกัน ไม่ว่าจะเป็นสำนักงานตำรวจแห่งชาติ สำนักงานอัยการสูงสุด ศาลยุติธรรม ราชทัณฑ์ ฯลฯ หากมองลักษณะโครงสร้างนโยบายโดยภาพรวมแล้ว ทุกหน่วยงานจะมีนโยบายเฉพาะของแต่ละหน่วยงานและไม่ค่อยเชื่อมโยง บางหน่วยงานเน้นการมีสายการบังคับบัญชาหรืออำนาจสูงสุดตามลำดับชั้น ความเป็นเอกภาพของโครงสร้างนโยบายในแต่ละหน่วยงานทำให้เกิดช่องว่างที่ทำให้ขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานร่วมกัน เกิดปัญหาต่อระบบการอำนวยความยุติธรรมในหลายส่วน *(NIDA Model ปฏิรูปประเทศไทย แนวทางปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม, ๒๕๕๗)*

(๓) หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมยังไม่มีระบบการจัดเก็บข้อมูลที่ถูกต้อง ทันสมัย ทำให้ไม่สามารถบริการข้อมูลแก่ประชาชนที่เป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างสะดวก รวดเร็วและมีประสิทธิภาพ รวมทั้งไม่สามารถเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างหน่วยงานได้ (*แผนแม่บทการบริหารงานยุติธรรมแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘–๒๕๖๑)* การขาดระบบข้อมูลสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพและเชื่อมโยงกันระหว่างหน่วยงาน ส่งผลต่อการบริหารงานยุติธรรม การจัดการคดี การแลกเปลี่ยนข้อมูล การติดตามความคืบหน้า นอกจากนี้ การเข้าถึงข้อมูลของประชาชนยังเป็นไปได้ยาก เนื่องจากหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมไม่ค่อยมีการเปิดเผยข้อมูลการดำเนินการต่อสาธารณะในช่องทางที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย ทำให้ประชาชนไม่สามารถติดตามและตรวจสอบข้อมูลต่างๆ ได้ *(แนวทางการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา : คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย)*

(๔) ปัญหาของระบบการสอบสวนคดีอาญาในความรับผิดชอบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรรณชฎา ศิริวรรณบุศย์ และคณะจากคณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล เสนอว่าระบบการสอบสวนคดีอาญาในความรับผิดชอบของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในปัจจุบันประสบปัญหาอันเนื่องจากไม่สามารถคุ้มครองสิทธิเสรีภาพประชาชนอย่างเพียงพอ ความล่าช้า ประชาชนส่วนใหญ่ไม่เชื่อถือไม่เชื่อมั่นว่าการสอบสวนเป็นไปอย่างสุจริตมีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง มีการเลือกปฏิบัติต่อบุคคลโดยไม่เป็นธรรม โครงสร้างงานสอบสวนยังรวมงานสอบสวนไว้ที่พนักงานสอบสวนทั้งหมด ทำให้ต้องรับภาระหนักในการปฏิบัติหน้าที่ ขาดการบูรณาการและความร่วมมือในการปฏิบัติงานกับหน่วยงานภายในและภายนอกอื่นๆ อีกทั้งขาดความเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่ แม้พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๗ มาตรา ๔๗ กำหนดให้แยกงานสอบสวนเป็นอิสระจากงานอื่น ๆ รวมทั้งกำหนดตำแหน่งเฉพาะในการสอบสวน หากแต่การออกระเบียบคณะกรรมการข้าราชการตำรวจว่าด้วยการกำหนดจำนวนในการแต่งตั้งและอำนาจหน้าที่ในการบังคับบัญชาพนักงานสอบสวน พ.ศ. ๒๕๕๕ กลับทำให้เกิดช่องทางในการแทรกแซงการสอบสวนจากฝ่ายบริหารผ่านการบังคับบัญชา ควบคุมและกำกับดูแล ส่งผลให้การทำงานและการสั่งคดีของพนักงานสอบสวนไม่เป็นอิสระ ทำให้ประชาชนไม่ได้รับความเป็นธรรม *(เอกสารสรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย เรื่อง การปฏิรูปสอบสวนตำรวจ : จะทำให้ประชาชนเชื่อมั่นในความเป็นอิสระ มีประสิทธิภาพ เป็นมืออาชีพได้อย่างไร)*

(๕) สภาพปัญหาการบังคับโทษจำคุกและระบบงานราชทัณฑ์ ประเทศไทยถือได้ว่ามีจำนวนผู้ต้องขังและอัตราส่วนผู้ต้องขังต่อประชากรมากที่สุดในภูมิภาคอาเซียน และจำนวนผู้ต้องขังในระบบราชทัณฑ์ไทยมีแนวโน้มที่เพิ่มสูงขึ้นทุกปี โดยปัจจุบันมีผู้ต้องขังทั่วประเทศ รวมทั้งสิ้นสูงถึง ๓๑๙,๔๗๙ ราย ในจำนวนนี้มีนักโทษเด็ดขาดจำนวน ๒๕๕,๘๐๗ ราย คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๘๐.๐๗ ของผู้ต้องขังทั้งหมด และมีผู้ต้องขังระหว่างดำเนินคดีจำนวน ๖๒,๐๖๘ ราย คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๑๙.๔๓ ของจำนวนผู้ต้องขังทั้งหมด นักโทษเด็ดขาดที่อยู่ในเรือนจำส่วนใหญ่เป็นผู้ต้องขังในความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งมีจำนวนที่สูงมากคือ ๑๘๙,๓๗๓ คน คิดเป็นร้อยละ ๘๒.๒๓ ของนักโทษเด็ดขาดทั้งหมด *(ข้อมูลกรมราชทัณฑ์ ณ วันที่ ๑ พ.ย. ๒๕๖๐)* ในขณะที่ประเทศไทยมี

เรือนจำทั่วประเทศทั้งสิ้น ๑๔๓ แห่ง เมื่อรวมความจุของเรือนจำรวมทุกแห่งแล้วสามารถจุผู้ต้องขังได้ ๑๐๙,๐๘๗ ราย ดังนั้น ปัจจุบันผู้ต้องขังจึงเกินความจุของเรือนจำไปมาก การมีจำนวนผู้ต้องขังจนเกินความจุเช่นนี้ ทำให้เกิดปัญหาตามมา คือ การแก้ไขฟื้นฟูและการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเฉพาะรายเป็นไปได้ยาก และเมื่อนักโทษมีพื้นที่น้อย การกระทบกระทั่งกันจึงเกิดขึ้นได้ง่าย ทำให้นักโทษบางส่วนพยายามหลบหนี *(แนวทางการปฏิรูปกระบวนการยุติธรรมทางอาญา : คณะกรรมการปฏิรูปกฎหมาย)*

(๖) การบริหารระบบนิติวิทยาศาสตร์ ภารกิจงานนิติวิทยาศาสตร์กระจายอยู่ในองค์กรต่าง ๆ ได้แก่ สำนักงานพิสูจน์หลักฐาน สำนักงานตำรวจแห่งชาติ สถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานมาตรฐานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม แม้จะมีผลดีในแง่ที่จะทำให้เกิดการกระจายตัวของหน่วยงานผู้ให้บริการที่จะสามารถสนับสนุนภารกิจของรัฐ โดยไม่จำกัดอยู่ในสังกัดใดเพียงสังกัดเดียว แต่ได้สะท้อนสภาพปัญหาในงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ในหลายประการ ทั้งนี้ งานนิติวิทยาศาสตร์ในปัจจุบันเน้นเพียงการให้บริการในภารกิจเพื่อตอบสนองงานด้านการดำเนินคดีของรัฐเท่านั้น แต่การให้บริการนิติวิทยาศาสตร์แก่ประชาชนในด้านอื่นที่เกี่ยวข้องกับการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพยังมีอยู่น้อย และเป็นการยากแก่ประชาชนที่จะเข้าถึงการบริการของรัฐ ซึ่งเป็นกรณีสำคัญเพื่อการอำนวยความยุติธรรมและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนไทย อีกทั้งกฎหมายที่มีอยู่ปัจจุบันไม่ได้ให้อำนาจแก่ผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ในการเข้าตรวจสถานที่เกิดเหตุ โดยผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์จะสามารถเข้าตรวจสถานที่เกิดเหตุได้เมื่อได้รับการร้องขอจากพนักงานสอบสวนเท่านั้น (ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของพนักงานสอบสวน) ทำให้ในหลายคดีอาจขาดการตรวจสถานที่เกิดเหตุโดยผู้ที่มีความเชี่ยวชาญโดยตรง ทำให้ขาดข้อมูลและพยานหลักฐานที่สำคัญแห่งคดี เพราะพยานหลักฐานบางอย่างหากสูญหายหรือถูกละเลยในตอนต้นก็ไม่อาจเสาะหากลับมาได้อีก ซึ่งนำไปสู่การเกิดความบกพร่องในสำนวนคดีและไม่สามารถอำนวยความยุติธรรมได้อย่างที่ควร นอกจากนี้ งานนิติวิทยาศาสตร์ของประเทศไทยยังขาดหน่วยงานอิสระซึ่งเป็นหน่วยงานหลักที่รับผิดชอบในการกำกับและพัฒนาระบบนิติวิทยาศาสตร์ให้มีมาตรฐานระดับสากลอย่างจริงจัง *(สรุปผลการดำเนินงาน คณะกรรมาธิการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ)*

๑.๓ ความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติและแผนแม่บท

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ได้บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๕ รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติเป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนตามหลักธรรมาภิบาลเพื่อใช้เป็นกรอบในการจัดทำแผนต่างๆ ให้สอดคล้องและบูรณาการกัน เพื่อให้เกิดเป็นพลังผลักดันกันร่วมกันไปสู่เป้าหมายดังกล่าว

ทั้งนี้ พระราชบัญญัติการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ บทเฉพาะกาล มาตรา ๒๘ (๔) บัญญัติให้คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติด้านต่างๆ ใช้ร่างยุทธศาสตร์ระยะ ๒๐ ปี ที่คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๘

จัดทำขึ้นมาใช้เป็นหลักในการจัดทำร่างยุทธศาสตร์เบื้องต้น และให้นำความเห็นหรือข้อเสนอแนะของสภาปฏิรูปแห่งชาติ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ และคณะกรรมการบริหารราชการแผ่นดินตามกรอบการปฏิรูปประเทศ ยุทธศาสตร์ชาติ และการสร้างความสามัคคีปรองดองมาประกอบการพิจารณา

ดังนั้น แผนปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมได้พิจารณาความสอดคล้องกับร่างยุทธศาสตร์ชาติ ๒๐ ปี ที่คณะกรรมการจัดทำยุทธศาสตร์ชาติตามมติคณะรัฐมนตรีจัดทำขึ้นเมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๘

๑.๓.๑ ความสอดคล้องของการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรมกับร่างแผนยุทธศาสตร์ชาติ

แผนปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม (พ.ศ. ๒๕๖๐ – พ.ศ. ๒๕๖๔) สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) ซึ่งเป็นกรอบการพัฒนาระยะยาวของประเทศ โดยมุ่งเน้นสู่วิสัยทัศน์ และเป้าประสงค์ของยุทธศาสตร์ชาติ ดังนี้ คือ

วิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ชาติ “ประเทศมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” นำไปสู่การพัฒนาให้คนไทยมีความสุข และตอบสนองการบรรลุซึ่งผลประโยชน์แห่งชาติ ในการที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิต สร้างรายได้ระดับสูง เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว และสร้างความสุขของคนไทย สังคมมีความมั่นคง เสมอภาคและเป็นธรรม ประเทศสามารถแข่งขันได้ในระบบเศรษฐกิจ

ยุทธศาสตร์ชาติระยะ ๒๐ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๐ – ๒๕๗๙) มีทั้งสิ้น ๖ ด้าน คือด้านความมั่นคง ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม การสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่ดีเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยแผนปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรมมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ ๔ ด้าน ๑๔ แนวทางและประเด็นการพัฒนา ดังนี้

ลำดับ	ยุทธศาสตร์ด้านที่/แนวทางและประเด็นการพิจารณาโดยสรุป
๑	**ด้านที่ ๑ ด้านความมั่นคง** ๑.๑.๓ สร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรม
๒	๑.๓.๒ ผลักดันการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมของชาติให้บังเกิดเป็นรูปธรรม
๓	๑.๓.๓ พัฒนาประสิทธิภาพ กลไก/กฎหมาย/ระเบียบปฏิบัติ/แนวทางการบริหารจัดการแก้ไขปัญหาในการค้ามนุษย์
๔	๑.๔.๑ ทำเป้าหมาย/แนวทาง/มาตรฐานสากลมาปรับใช้ในการรักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
๕	๑.๔.๒ พัฒนาระบบตรวจคนเข้าเมือง
๖	**ด้านที่ ๓ ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์** ๓.๑.๒ ปรับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ให้เอื้อต่อการมีคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะ
	ด้านที่ ๔ ยุทธศาสตร์การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

๗	๔.๒.๒ สร้างสภาพแวดล้อม และนวัตกรรมทางสังคมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตสำหรับทุกกลุ่ม
๘	๔.๔.๑ สร้างความเสมอภาคในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม
๙	**ด้านที่ ๖ ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุล และพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ** ๖.๑.๒ มุ่งเน้นการจัดทำงบประมาณแบบบูรณาการที่ยึดพื้นที่และประเด็นการพัฒนาที่สำคัญเป็นตัวตั้ง
๑๐	๖.๑.๓ พัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเข้ามามีส่วนร่วมรับฟังความคิดเห็น และตรวจสอบแผนงาน/โครงการ
๑๑	๖.๓.๓ พัฒนาและปรับระบบวิธีการปฏิบัติราชการให้ทันสมัย มุ่งผลสัมฤทธิ์ โปร่งใส ยืดหยุ่นคล่องตัวสูง มีขีดสมรรถนะสูง เทียบได้กับมาตรฐานสากล เพื่อสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาในการบริหารราชการแผ่นดิน
๑๒	๖.๔.๓ ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงาน และสร้างค่านิยมที่ดีของบุคลากรภาครัฐ
๑๓	๖.๕ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบส่งเสริมให้การดำเนินการตามกระบวนการยุติธรรมปราศจากการแทรกแซงของนักการเมืองและผู้มีอิทธิพล ตลอดจนวางมาตรการคุ้มครองพยาน และผู้ที่เกี่ยวข้อง นอกจากนี้ต้องกำหนดให้มีการลงโทษผู้กระผิดกรณีทุจริตและประพฤติมิชอบอย่างจริงจังและรวดเร็ว
๑๔	๖.๖ปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับให้มีความชัดเจน ทันสมัย เป็นธรรม และสอดคล้องกับข้อบังคับสากล หรือข้อตกลงระหว่างประเทศ

๑. ยุทธศาสตร์ที่ ๑ ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง

๑.๑ การรักษาความสงบภายในประเทศ

๑.๑.๓ ส่งเสริมสภาพแวดล้อม/แนวทาง/กลไกที่สามารถขจัดสาเหตุของประเด็นปัญหาความมั่นคงที่สำคัญ และให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างความสามัคคีในชาติ รวมถึงพัฒนากลไกการบริหารประเทศ พัฒนาความมั่นคง ขจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบ สร้างความเป็นธรรม ลดความเหลื่อมล้ำในทุกมิติ กระจายอำนาจ และสร้างความเชื่อมั่นในกระบวนการยุติธรรมตามหลักนิติธรรม (ร่างยุทธศาสตร์ชาติ หน้าที่ ๖๗)

๑.๓ บูรณาการความร่วมมือกับต่างประเทศที่เอื้อให้เกิดความมั่นคง ความมั่งคั่งทางเศรษฐกิจ ป้องกันภัยคุกคามข้ามชาติ และคุณภาพชีวิตของคนในชาติ

๑.๓.๒ สร้างเสริมประสิทธิภาพการป้องกัน แก้ไข ระงับยับยั้ง ฟื้นฟูภัยจากการก่อการร้ายและอาชญากรรมข้ามชาติทุกรูปแบบ โดยบัญญัติกฎหมายที่เกี่ยวข้อง พัฒนาศักยภาพบุคลากร นำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาปรับใช้ในการดำเนินการเสริมสร้างจิตสำนึก ภูมิคุ้มกันให้กับคนในสังคม ตลอดจนพัฒนากรอบความร่วมมือระหว่างประเทศในการผลักดันการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรมข้ามชาติให้บังเกิดเป็นรูปธรรม

๑.๓.๓ พัฒนาประสิทธิภาพ กลไก/กฎหมาย/ระเบียบปฏิบัติ/แนวทางการบริหารจัดการ ในการป้องกัน แก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ รวมถึงพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือกับมิตรประเทศ และองค์การระหว่างประเทศในการดำเนินการดังกล่าวร่วมกัน (หน้าที่ ๖๘)

๑.๔ การรักษาความมั่นคง และผลประโยชน์ทางทรัพยากรธรรมชาติและทางทะเล

๑.๔.๑ พัฒนาประสิทธิภาพ แนวทางการบริหารจัดการ/ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนา การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ (หน้าที่ ๖๘)

๑.๔.๒ บริการจัดการความมั่นคงชายแดน และชายฝั่งทางทะเล โดยเสริมสร้างความสัมพันธ์ และความไว้วางใจระหว่างผู้นำระดับสูงของไทยกับประเทศรอบบ้านและอาเซียน พัฒนาสู่การเป็นหุ้นส่วนทางยุทธศาสตร์ในลักษณะของการร่วมมือป้องกัน และแก้ปัญหาความมั่นคง โดยเฉพาะการพัฒนาระบบตรวจคนเข้าเมือง ระบบเฝ้าตรวจติดตามเพื่อป้องกันปัญหาข้ามพรมแดน ฯลฯ (หน้าที่ ๖๘)

๒. ยุทธศาสตร์ที่ ๓ ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพ ทรัพยากรมนุษย์

๓.๑ การปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม (Transformation of culture) เพื่อสร้างคนไทยที่มีคุณภาพ คุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย

๓.๑.๒ การบูรณาการเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยให้สถานศึกษาสอดแทรกการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม และการมีจิตสาธารณะเข้าไปในทุกสาระวิชา และในทุกข้อความ รวมทั้งปรับสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาให้เอื้อต่อการมีคุณธรรม จริยธรรม และจิตสาธารณะ (หน้าที่ ๘๘)

๓. ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ยุทธศาสตร์การสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม

๔.๒ การสร้างโอกาสการเข้าถึงบริการทางสังคมอย่างทั่วถึง

๔.๒.๒ สร้างสภาพแวดล้อมและนวัตกรรมทางสังคมที่เอื้อต่อการดำรงชีวิตสำหรับทุกกลุ่ม ทุกวัย (หน้าที่ ๙๙)

๔.๔ การสร้างความสมานฉันท์ในสังคม

๔.๔.๑ สร้างความเสมอภาคในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม (หน้าที่ ๑๐๐)

๔. ยุทธศาสตร์ที่ ๖ ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ

๖.๑ การวางระบบบริหารงานราชการแบบบูรณาการ

๖.๑.๑ วางระบบขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ชาติ ประกอบด้วยการใช้กลไกแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาตินโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ แผนและยุทธศาสตร์พัฒนาภาค แผนแม่บท และแผนการปฏิรูป เพื่อเปลี่ยนแปลงสู่แผนบริหารราชการแผ่นดิน และแผนปฏิบัติการในทุกระดับตั้งแต่ระดับกระทรวงถึงชุมชน

๖.๑.๒ ปรับปรุงระบบบริหารจัดการงบประมาณให้มีลักษณะแบบยึดโยงยุทธศาสตร์ โดยมุ่งเน้นการจัดทำงบประมาณแบบบูรณาการที่ยึดพื้นที่และประเด็นการพัฒนาที่สำคัญเป็นตัวตั้ง

๖.๑.๓ ติดตามและประเมินผลการบรรลุเป้าหมายการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์สำคัญของประเทศ มีระบบการติดตามประเมินผลแบบถ่ายทอดระดับ โดยในระดับยุทธศาสตร์เป็นการออกแบบเป้าหมายและตัวชี้วัด (ผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบ) ที่คาดหวังในการพัฒนาประเทศ ตลอดจนพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมเพื่อเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วม รับฟังความคิดเห็นและตรวจสอบแผนงาน/โครงการ (หน้าที่ ๑๐๙)

๖.๓ การปรับปรุงบทบาท ภารกิจ และโครงสร้างหน่วยงานภาครัฐ

๖.๓.๓ พัฒนาและปรับวิธีการปฏิบัติราชการให้ทันสมัย มุ่งผลสัมฤทธิ์ มีความโปร่งใส ยืดหยุ่นและคล่องตัวสูง ลดความซ้ำซ้อน เตรียมการทำงานไว้ล่วงหน้า มีการวิเคราะห์ความเสี่ยง นำนวัตกรรม เทคโนโลยี ระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัล แนวทางปฏิบัติที่เป็นเลิศ รวมทั้งองค์ความรู้ในแบบสหสาขาวิชาเข้ามาประยุกต์ใช้เพื่อสร้างคุณค่าและตอบสนองกับสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างทันเวลา เปิดโอกาสให้ทุกๆ ภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นสำนักงานสมัยใหม่ นำไปสู่การเป็นองค์กรที่มีขีดสมรรถนะสูง สามารถปฏิบัติงานเทียบได้กับมาตรฐานสากล สอดคล้องกับหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี เพื่อสร้างความเชื่อมั่นศรัทธาในการบริหารราชการแผ่นดิน (หน้าที่ ๑๑๐)

๖.๔ การพัฒนาระบบบริหารจัดการกำลังคนและพัฒนาบุคลากรภาครัฐในการปฏิบัติราชการและมีความเป็นมืออาชีพ

๖.๔.๓ ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมการทำงานและการสร้างค่านิยมที่ดีของบุคลากรภาครัฐ (หน้าที่ ๑๑๑)

๖.๕ การปรับปรุงแก้ไขกฎหมาย ระเบียบ และข้อบังคับให้มีความชัดเจน ทันสมัย เป็นธรรม และสอดคล้องกับข้อบังคับสากลหรือข้อตกลงระหว่างประเทศ (หน้าที่ ๑๑๒)

๑.๓.๒ ความสอดคล้องของการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรมกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ

- ยังไม่มีแผนแม่บทตามยุทธศาสตร์ชาติ

๑.๔ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อดำเนินการแล้วเสร็จ

๑.๔.๑ วัตถุประสงค์รวม

๑) เพื่อให้การอำนวยความยุติธรรมเป็นไปอย่างรวดเร็ว โปร่งใส ตรวจสอบได้

๒) เพื่อให้ทุกกลุ่มบุคคลมีโอกาสเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมโดยเสมอภาค และได้รับหลักประกันการคุ้มครองสิทธิที่มีมาตรฐานตามหลักสิทธิมนุษยชน

๓) เพื่อให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยได้รับการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดโดยเสมอภาค ไม่ถูกเลือกปฏิบัติ และได้รับการดำเนินการตามมาตรการอื่นแทนการถูกควบคุมตัว จำคุก กักขัง

๔) เพื่อให้สังคมมีความปลอดภัยและเป็นธรรม โดยจำเลยได้รับการกำหนดโทษที่ได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของการกระทำผิด และมีการกระทำผิดซ้ำลดลง

๕) เพื่อให้ระบบสอบสวนคดีอาญามีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการอย่างเหมาะสมเป็นที่เชื่อมั่นของประชาชน ไม่มีคดีขาดอายุความ และปราศจากการถูกแทรกแซง

๖) เพื่อให้ระบบนิติวิทยาศาสตร์มีมาตรฐานระดับสากล เป็นที่น่าเชื่อถือและผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์มีความเป็นอิสระ

๗) เพื่อให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งอำนวยความยุติธรรมด้วยความสะดวกและรวดเร็ว โดยมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง

๘) เพื่อให้ประเทศไทยมีศักยภาพในการแข่งขันเพิ่มขึ้น

๑.๔.๒ เป้าหมายรวม

๑) การดำเนินงานในทุกขั้นตอนมีการกำหนดระยะเวลาที่ชัดเจน เพื่อให้ประชาชนผู้มีอรรถคดีได้รับความยุติธรรมอย่างรวดเร็ว และมีระบบตรวจสอบความคืบหน้าในการดำเนินงาน แต่ละขั้นตอน

๒) มีกลไกช่วยเหลือประชาชนผู้มีอรรถคดีให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมโดยเสมอภาค และมีหลักประกันคุ้มครองสิทธิที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

๓) มีกลไกในการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดโดยเสมอภาค เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ และนำมาตรการอื่นมาใช้แทนการควบคุมตัว จำคุก กักขัง

๔) มีการปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรม เพื่อให้สังคมมีความปลอดภัยอย่างยั่งยืนและมีความเป็นธรรม โดยมีการกำหนดโทษอาญาที่เหมาะสมได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของการกระทำผิด มีการกระทำผิดซ้ำลดลง พัฒนาระบบการบำบัดฟื้นฟูผู้เสพและผู้ติดยาเสพติด และบูรณาการฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหาและจำเลย ตลอดจนมีการดำเนินมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน

๕) ระบบสอบสวนคดีอาญามีการปรับปรุงให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ สร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ และมีการกำหนดระยะเวลาการปฏิบัติงานในชั้นสอบสวน ชั้นไต่สวน และชั้นฟ้องคดี

๖) ระบบนิติวิทยาศาสตร์มีมาตรฐาน มีระบบตรวจเก็บพยานหลักฐานและการตรวจพิสูจน์ที่มีคุณภาพ น่าเชื่อถือ และเป็นอิสระ มีมาตรฐานวิชาชีพของผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ และสร้างมาตรฐานการปฏิบัติงานของพนักงานสอบสวนให้มีทักษะในการรักษาสถานที่เกิดเหตุ รวมทั้งจัดให้มีแพทย์นิติเวชที่เพียงพอต่อการรองรับงานด้านนิติเวชได้อย่างมีประสิทธิภาพและครอบคลุมทั่วประเทศ

๗) มีวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งอำนวยความยุติธรรมด้วยความสะดวกรวดเร็ว และขจัดวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นอุปสรรคต่อการอำนวยความยุติธรรม โดยนำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กร

๘) กระบวนการยุติธรรมมีประสิทธิภาพเอื้อต่อการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศ มีการจัดตั้งศาลพาณิชย์หรือแผนกคดีพาณิชย์เพื่ออำนวยความยุติธรรมในคดีพาณิชย์ที่เป็นธรรม รวดเร็ว มีมาตรฐานเทียบเท่านานาอารยประเทศ พัฒนาสถาบันอนุญาโตตุลาการของประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในระดับภูมิภาค และนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการ การบริการประชาชน และรองรับการเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างหน่วยงาน

๑.๕ ตัวชี้วัด

๑) ประชาชนผู้มีอรรถคดีได้รับการอำนวยความยุติธรรมที่รวดเร็วภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนด และสามารถตรวจสอบความคืบหน้าในการดำเนินการในแต่ละขั้นตอนของทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมได้เพิ่มมากขึ้น

๒) ไม่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มบุคคลและระหว่างพื้นที่ในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม การดำเนินมาตรการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหาย พยาน ผู้ต้องหา และจำเลยมีมาตรฐานตามหลักสิทธิมนุษยชน โดยผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลยมีความพึงพอใจต่อประสิทธิภาพและความเพียงพอของทนายความและที่ปรึกษากฎหมายที่รัฐจัดหาให้ในระดับมาก และการปล่อยตัวชั่วคราวผู้ต้องหา และจำเลย โดยไม่อิงกับเงินหรือฐานะทางเศรษฐกิจมีสัดส่วนที่เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งสัดส่วนของประชาชนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ที่เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางแพ่งมีเพิ่มมากขึ้น

๓) ผู้ต้องหาและจำเลยได้รับการบังคับตามกฎหมายและมาตรการต่างๆ ซึ่งใช้แทนการควบคุมตัว จำคุก กักขัง โดยไม่มีความแตกต่างอันเนื่องมาจากฐานะทางเศรษฐกิจ และมีการนำโทษปรับตามความสามารถในการชำระของผู้กระทำความผิดมาใช้ในคดีอาญามากขึ้น

๔) จำนวนคดีความผิดเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และจำนวนข้อร้องเรียนของประชาชนผู้มีอรรถคดีที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมลดลง ผู้พิพากษากำหนดโทษคดียาเสพติด/คดีอาญาอื่นตามแนวทางการกำหนดโทษ สถิติการกระทำผิดซ้ำภายใน ๑ ปีลดลง

และผู้ใช้ข้อมูลจากฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหาและจำเลยมีความพึงพอใจต่อความถูกต้องและความทันสมัยของข้อมูลในระดับมาก รวมทั้งการดำเนินมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนมีความสำเร็จ

๕) คดีที่พนักงานอัยการสั่งฟ้องผู้ต้องหาและศาลมีคำพิพากษาลงโทษในคดีที่มีการสอบสวนร่วมกันมีจำนวนมากขึ้น โดยผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และผู้เกี่ยวข้องมีความพึงพอใจต่อประสิทธิภาพการสอบสวนของพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวนในคดีที่มีการสอบสวนร่วมกันในระดับมาก และประชาชนมีความเชื่อมั่นของต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในระดับมาก รวมทั้งไม่มีคดีขาดอายุความในชั้นสอบสวน ชั้นไต่สวน ชั้นฟ้องคดี

๖) ประชาชนและบุคลากรของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีความเชื่อมั่นต่อคุณภาพการดำเนินงานของหน่วยงานด้านนิติวิทยาศาสตร์และแพทย์นิติเวชในระดับมาก โดยห้องปฏิบัติการนิติวิทยาศาสตร์ได้รับการรับรองตามมาตรฐานสากลทุกปีอย่างต่อเนื่อง และพนักงานสอบสวนสามารถปฏิบัติตามมาตรฐานการรักษาสถานที่เกิดเหตุและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ได้อย่างครบถ้วน รวมทั้งแพทย์นิติเวชในสังกัดโรงพยาบาลในกระทรวงสาธารณสุขทั่วประเทศมีเพียงพอต่อการปฏิบัติงานด้านนิติเวชตามที่ได้รับการร้องขอ

๗) การดำเนินกลไกหรือการจัดกิจกรรมภายในหน่วยงานเพื่อเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรมีความสำเร็จและการนำระบบงานเพื่อสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมขององค์กรมาใช้มีความสำเร็จ

๘) อันดับความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศไทยโดย International Institute For Management Development (IMD) ดีขึ้น อันดับความยาก – ง่ายในการประกอบธุรกิจ (Ease of Doing Business) ที่จัดโดยธนาคารโลกดีขึ้น จำนวนนักธุรกิจต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทยมีเพิ่มมากขึ้นในแต่ละปี และนักธุรกิจต่างชาติมีความเชื่อมั่นต่อคำพิพากษาของศาลไทยในคดีพาณิชย์ในระดับมาก รวมทั้งเลือกระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้น และการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการ การบริการประชาชนและเชื่อมต่อข้อมูลระหว่างประเทศมีความสำเร็จ

๑.๖ วงเงินและแหล่งเงิน

วงเงินรวม ๑,๙๙๐.๖๐ ล้านบาท

แหล่งเงิน เงินงบประมาณ

ส่วนที่ ๒

เรื่องและประเด็นการปฏิรูป

เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑

การกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า

ส่วนที่ ๒

เรื่องและประเด็นปฏิรูป

๒.๑ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ การกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า

๒.๑.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ประชาชนผู้มีอรรถคดีได้รับความยุติธรรมจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมโดยไม่ล่าช้าตามกรอบระยะเวลาที่กำหนดในทุกขั้นตอนการดำเนินงาน

๒) ประชาชนผู้มีอรรถคดีสามารถตรวจสอบความคืบหน้าของการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

๒.๑.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๑ – พ.ศ. ๒๕๖๔

๒.๑.๓ ตัวชี้วัด

๑) ระดับความสำเร็จของการดำเนินงานภายในกรอบระยะเวลาที่กำหนดของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

๒) ร้อยละที่ลดลงของข้อร้องเรียนของประชาชนต่อการดำเนินงานที่ล่าช้าของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

๓) ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อระยะเวลาการดำเนินงานที่เหมาะสมในทุกขั้นตอนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

๔) ระดับความสำเร็จของการจัดระบบการตรวจสอบความคืบหน้าของการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

๕) ร้อยละของประชาชนผู้มีอรรถคดีที่สามารถตรวจสอบความคืบหน้าของการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

๒.๑.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

วงเงิน ๓.๘๐ ล้านบาท

แหล่งเงิน เงินงบประมาณ

๒.๑.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ การกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. บัญญัติกฎหมายกำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอน โดยมีรายละเอียดของกฎหมายดังต่อไปนี้			■	■													คกก.ปฏิรูปฯ, ศย, ยธ, สคก	๓.๘๐	งบประมาณ	๑. มีกฎหมายที่กำหนดให้หน่วยงานฯ กำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอน	๑. จำนวนกฎหมายที่ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จ
					■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	ตช, อส, ศย, ยธ, ปปช, ศป, ปปง, ศร, ธน, มท, ปปท	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			๒. จำนวนมาตรการตามกฎหมายฯ ที่ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จ ๓.จำนวนหน่วยงานที่ปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนด

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ การกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนได้รับความ ยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๑ กำหนดให้แต่ละหน่วยงานรวบรวมขั้นตอนการดำเนินงานและระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามแนวปฏิบัติ																					
๑.๒ กำหนดให้แต่ละหน่วยงานประกาศข้อมูลในข้อ ๑.๑ แก่สาธารณะโดยใช้รูปแบบและภาษาที่เข้าใจง่าย																					
๑.๓ กำหนดให้แต่ละหน่วยงานวัดผลการดำเนินงานเทียบกับขั้นตอนการดำเนินงานและระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนในข้อ ๑.๑																					
๑.๔ กำหนดให้แต่ละหน่วยงานเผยแพร่ผลการดำเนินงานเทียบกับขั้นตอนการดำเนินงานและระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนในข้อ ๑.๑ โดยใช้รูปแบบและภาษาที่เข้าใจง่าย																					

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ การกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนได้รับความ ยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๕ กำหนดให้แต่ละหน่วยงานสร้างกระบวนการที่เปิดเผยและมีขั้นตอนชัดเจนในการรับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการดำเนินงานที่ไม่เป็นไปตามขั้นตอนการดำเนินงานและระยะเวลาดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนในข้อ ๑.๑ การติดตามผลการปรับปรุงแก้ไขตามข้อร้องเรียน																					
๑.๖ จัดให้มีระบบการประเมินและปรับปรุงระยะเวลาตามที่ประกาศเป็นระยะโดยกระบวนการที่เป็นกลางและน่าเชื่อถือ เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการกลาง เป็นต้น																					
๑.๗ กำหนดให้แต่ละหน่วยงานสร้างกระบวนการประเมินปัญหา ความต้องการและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงานเรื่องขั้นตอนการดำเนินงานและระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน																					

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ การกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๘ กำหนดแนวทางกรณีหน่วยงานไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนการดำเนินงานและระยะเวลาดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน																					

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑ การกำหนดระยะเวลาดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรมที่ชัดเจนเพื่อให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมโดยไม่ล่าช้า

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. กำหนดให้หน่วยงานสร้างระบบการตรวจสอบและ/หรือแจ้งความคืบหน้าให้ประชาชนตรวจสอบว่าเรื่องที่ใช้บริการหรือเกี่ยวข้องดำเนินงานไปถึงขั้นตอนใด (Tracking and/or notification system)					▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	ตช, อส, ศย, ยธ, ปปช, ศป, ปปง, ศร, ธน, มท, ปปท	งบดำเนินงานของหน่วยงาน งบลงทุนด้านสารสนเทศของหน่วยงาน		หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมมีระบบให้ประชาชนตรวจสอบและหรือแจ้งความคืบหน้าให้ประชาชนทราบ	๑. จำนวนหน่วยงานฯ ที่จัดทำระบบตรวจสอบและ/หรือแจ้งความคืบหน้าให้ประชาชนทราบแล้วเสร็จ ๒. จำนวนหน่วยงานฯ ที่นำระบบฯไปปฏิบัติ

๒.๑.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑. จัดให้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยระยะเวลาการดำเนินงานในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม โดยควรกำหนดนิยามของคำว่า “ขั้นตอนการดำเนินงาน” “ระยะเวลาในการดำเนินงาน” “หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม” และกำหนดให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีหน้าที่ดังนี้

๑.๑ รวบรวมขั้นตอนการดำเนินงานและระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนตามที่กฎหมายกำหนดหรือตามแนวปฏิบัติ

๑.๒ ประกาศข้อมูลแก่สาธารณะโดยใช้รูปแบบและภาษาที่เข้าใจง่าย

๑.๓ วัดผลการดำเนินงานเทียบกับขั้นตอนการดำเนินงานและระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน

๑.๔ เผยแพร่ผลการดำเนินงานเทียบกับขั้นตอนการดำเนินงานและระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอนโดยใช้รูปแบบและภาษาที่เข้าใจง่าย

๑.๕ สร้างกระบวนการที่เปิดเผยและมีขั้นตอนชัดเจนในการรับเรื่องร้องเรียนเกี่ยวกับการดำเนินงานที่ไม่เป็นไปตามขั้นตอนการดำเนินงานและระยะเวลาดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน การติดตามผล การปรับปรุงแก้ไขตามข้อร้องเรียน

๑.๖ จัดให้มีระบบการประเมินและปรับปรุงระยะเวลาตามที่ประกาศเป็นระยะโดยกระบวนการที่เป็นกลางและน่าเชื่อถือ เช่น การจัดตั้งคณะกรรมการกลาง เป็นต้น

๑.๗ กำหนดให้แต่ละหน่วยงานสร้างกระบวนการประเมินปัญหาและอุปสรรคความต้องการและความพึงพอใจของผู้ใช้บริการเกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงานเรื่องขั้นตอนการดำเนินงานและระยะเวลาการดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน

๑.๘ กำหนดแนวทางกรณีหน่วยงานไม่สามารถปฏิบัติตามขั้นตอนการดำเนินงานและภายในระยะเวลาดำเนินงานในแต่ละขั้นตอน

๒. ให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมสร้างระบบการตรวจสอบและ/หรือแจ้งความคืบหน้าให้ประชาชนตรวจสอบเรื่องที่ใช้บริการหรือเกี่ยวข้องดำเนินงานไปถึงขั้นตอนใด (Tracking and/or notification system) ดังต่อไปนี้

๒.๑ ให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมรวบรวมการให้บริการหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประชาชนเพื่อที่จะกำหนดกระบวนการที่สามารถทำการตรวจสอบระบบการดำเนินงานและ/หรือแจ้งความคืบหน้าได้

๒.๒ ให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมสำรวจระบบที่มีใช้ในปัจจุบันและเรื่องที่จะต้องจัดให้มีระบบเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับข้อมูลในข้อ ๒.๑ และเพื่อเสนอของบประมาณและ

อัตรากำลังบุคลากรให้เหมาะสมในการพัฒนาปรับปรุงระบบที่มีอยู่และจัดให้มีระบบเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับข้อมูลในข้อ ๒.๑

๒.๓ ประชาสัมพันธ์ระบบให้ประชาชนทราบ

๒.๔ ปรับปรุงระบบอย่างสม่ำเสมอเพื่อให้ตรงกับความต้องการของประชาชนและสอดคล้องกับเทคโนโลยี

เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๒

การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพ เพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

๒.๒ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

๒.๒.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ประชาชนผู้มีอรรถคดีสามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างสะดวก รวดเร็ว และเสมอภาค

๒) ผู้เสียหาย พยาน ผู้ต้องหา/จำเลย มีหลักประกันการคุ้มครองสิทธิที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพทุกขั้นตอน

๓) ประชาชนผู้มีอรรถคดีผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์สามารถเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางแพ่งได้โดยเสมอภาค

๒.๒.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๑ – พ.ศ. ๒๕๖๔

๒.๒.๓ ตัวชี้วัด

๑) อัตราการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของประชาชนผู้มีอรรถคดี โดยไม่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มบุคคลและระหว่างพื้นที่

๒) ระดับความพึงพอใจของประชาชนผู้มีอรรถคดีต่อความสะดวก รวดเร็วในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

๓) ระดับความสำเร็จของการดำเนินมาตรการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหาย พยาน ผู้ต้องหา/จำเลยที่เหมาะสม และมีประสิทธิภาพ

๔) คะแนนการประเมินการดำเนินมาตรการคุ้มครองสิทธิผู้เสียหาย พยาน ผู้ต้องหา/จำเลยของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

๕) ระดับความพึงพอใจของผู้เสียหาย พยาน ผู้ต้องหา/จำเลยต่อการดำเนินมาตรการคุ้มครองสิทธิของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

๖) ร้อยละของการร้องเรียนของผู้เสียหาย พยาน ผู้ต้องหา/จำเลย ต่อการได้รับการปฏิบัติที่ไม่เหมาะสมตามหลักสิทธิมนุษยชนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

๗) ร้อยละของผู้เสียหาย พยาน ผู้ต้องหา/จำเลยที่ได้รับการแจ้งสิทธิในทุกขั้นตอนการดำเนินคดี ความคืบหน้าในการดำเนินคดี และผลการพิจารณาหลักฐานในคดีที่ตนเข้าไปเกี่ยวข้อง

๘) ร้อยละของผู้เสียหายที่เป็นผู้ถูกกระทำซ้ำ

๙) ระดับความพึงพอใจของผู้เสียหายต่อประสิทธิภาพของกระบวนการชดใช้เยียวยาค่าเสียหายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

๑๐) สัดส่วนที่เพิ่มขึ้นของการได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวของผู้ต้องหา/จำเลย โดยไม่อิงกับเงินหรือฐานะทางเศรษฐกิจ

๑๑) ระดับความพึงพอใจของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา/จำเลยต่อประสิทธิภาพของทนายความและที่ปรึกษากฎหมายที่รัฐจัดหาให้

๑๒) คะแนนการประเมินประสิทธิภาพของทนายความและที่ปรึกษากฎหมายที่รัฐจัดหาให้

๑๓) จำนวนเรื่องที่เข้าสู่ระบบไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี

๑๔) สัดส่วนของประชาชนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ที่เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางแพ่ง

๑๕) ระดับความกังวลเกี่ยวกับค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีของประชาชนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์

๑๖) ระดับความสำเร็จของการดำเนินมาตรการช่วยเหลือประชาชนในการดำเนินคดีแพ่ง

๒.๒.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

วงเงิน ๕๗๙.๘๐ ล้านบาท

แหล่งเงิน เงินงบประมาณ

๒.๒.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. จัดให้มี/พัฒนามาตรการเพื่อคุ้มครองผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และจำเลยเพื่อให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีมาตรการปฏิบัติต่อผู้เสียหายและพยานที่เหมาะสมยิ่งขึ้น																	ตช, อส, ศย, ยธ, สภาทนายฯ, เนติบัณฑิตยสภาฯ พม, ศป, ศร ธน,ปปช, ปปง	๓๕๒.๐๐	งบประมาณ	มีและหรือพัฒนามาตรการคุ้มครองผู้เสียหาย ผู้ต้องหาและจำเลยเพื่อให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และมีมาตรการปฏิบัติต่อผู้เสียหายและพยานที่เหมาะสมยิ่งขึ้น	๑. จำนวนมาตรการฯ ตามแผนฯที่ได้รับการจัดทำ/พัฒนาแล้วเสร็จอย่างเป็นระบบมีมาตรฐานและมีระยะเวลาที่ชัดเจน
																	ตช, อส, ศย, ยธ สภาทนายฯ, เนติบัณฑิต พม, ศป, ศร ธน,ปปช, ปปง	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			๒.จำนวนหน่วยงานฯ นำมาตรการไปปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๑ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมมีระบบการแจ้งสิทธิตามกฎหมายสำหรับผู้เสียหายพยาน ผู้ต้องหาและจำเลยในทุกขั้นตอน ตลอดจนมีระบบการรายงานความคืบหน้าทางคดีที่มีประสิทธิภาพให้แก่ผู้เสียหายพยาน ผู้ต้องหาและจำเลย																	ตช, อส, ศย, ยธ, ศป, ศร, ธน, ปปช,ปปง, พม	๑๐๐๐	งบประมาณ		
๑.๒ จัดให้มีมาตรการเพื่อคุ้มครองและปฏิบัติต่อผู้เสียหายและพยานให้เหมาะสม ครอบคลุมและรวดเร็ว																	ตช, อส, ศย, ยธ, ศป, ศร, ธน, ปปช,ปปง, พม	๖๐.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๒.๑ สร้างกลไกหรือหน่วยงานรับผิดชอบในการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือดูแลผู้เสียหายและพยานอย่างเป็นระบบ โดยกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำในการปฏิบัติต่อผู้เสียหายและพยาน และมีกลไกกำกับติดตามการปฏิบัติตามมาตรฐานดังกล่าวตลอดจนปรับปรุงกระบวนการรักษาเยียวยาทางร่างกายและจิตใจ รวมถึงการดำรงชีวิตของผู้เสียหาย เพื่อไม่ให้ตกเป็นผู้ถูกกระทำซ้ำ																				
๑.๒.๒ แก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้ผู้เสียหายมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในขั้นตอนการดำเนินคดีที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้เสียหาย																					
๑.๒.๓ แก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้ผู้เสียหายได้รับการชดใช้เยียวยาสะดวกและง่ายยิ่งขึ้น โดยให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนรายละเอียดเกี่ยวกับค่าเสียหายและให้พนักงานอัยการเรียกค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ได้ทันที																					

แผนการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๓ จัดให้มีมาตรการเพื่อคุ้มครองผู้ต้องหาและจำเลยให้เหมาะสมครอบคลุมและรวดเร็ว ๑.๓.๑ กำหนดวิธีการแจ้งข้อหาและการอธิบายฟ้องที่เหมาะสมให้แก่ผู้ต้องหาและจำเลย เพื่อให้มีความเข้าใจในการต่อสู้คดีและสามารถเข้าถึงพยานหลักฐานได้อย่างเหมาะสม ๑.๓.๒ ปรับปรุงกระบวนการไต่สวนมูลฟ้องเพื่อให้การคุ้มครองสิทธิของจำเลยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ๑.๓.๓ วางกฎเกณฑ์ให้การสอบสวนดำเนินไปโดยไม่จำต้องใช้มาตรการที่กระทบสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลย เช่น การตรวจค้น ยึดทรัพย์สิน จับกุม และขังเว้นแต่มีความจำเป็นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้และให้ใช้มาตรการเช่นว่านั้นเพียงเท่าที่จำเป็น โดยคำนึงถึงความเดือดร้อนทุกข์ยากของผู้ต้องหาและจำเลยด้วย																ตช, อส, ศย, ยธ, ธน, ปปช, ปปง	๒๕๕.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๓.๔ จัดให้มีมาตรการเพื่อลดผลกระทบจากการจับและขังที่มีต่อผู้ต้องหาจำเลย และครอบครัว เช่น การเยียวยาทางสุขภาพกายและจิต การชดเชยรายได้ การสงเคราะห์ครอบครัว เป็นต้น ๑.๓.๕ จัดระบบการควบคุมและคุ้มครองทรัพย์ที่ถูกยึดอย่างเพียงพอ รวมถึงการจัดให้มีทรัพย์สินทดแทนในกรณีที่ทรัพย์นั้นเป็นเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการยังชีพหรือดำเนินชีวิตของผู้ต้องหาหรือจำเลย ๑.๓.๖ ปรับปรุงสถานที่ควบคุมและขังผู้ต้องหาระหว่างการพิจารณาให้เหมาะสม มีความปลอดภัยและสมศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ ๑.๓.๗ ให้มีกลไกตรวจตราและตรวจสอบการควบคุมและขัง ทั้งในระดับภายในหน่วยงานและจากกลไกที่เป็นอิสระอื่น																	งบลงทุนของหน่วยงาน			

แผนการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๓.๘ ให้มีการใช้เทคโนโลยีโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การบันทึกภาพและเสียงสามารถนำออกถ่ายทอดได้อย่างต่อเนื่องในการกำกับดูแลการตรวจค้น จับกุม สอบสวน ชี้ตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย																		งบลงทุนด้านสารสนเทศของหน่วยงาน			
๑.๓.๙ ให้มีฐานข้อมูลสำหรับการติดตามกรณีวิสามัญฆาตกรรม และสำนวนชันสูตรพลิกศพ แล้วรายงานต่อกลไกสิทธิมนุษยชนระดับชาติ																		งบลงทุนด้านสารสนเทศของหน่วยงาน			
๑.๓.๑๐ พัฒนากฎเกณฑ์และมาตรการปกป้องสิทธิในชื่อเสียงและความเป็นส่วนตัวของผู้ต้องหาและจำเลยให้สมดุลกับประโยชน์สาธารณะ รวมถึงห้ามมิให้นำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน																					

แผนการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๓.๑๑ ให้พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดที่เป็นประโยชน์ต่อการพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาในการนี้ให้จัดให้มีระบบหรือหน่วยงานในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของจำเลยตามที่จำเลยหรือทนายความร้องขอ ซึ่งรวมถึงการตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์ด้วย ๑.๓.๑๒ เจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐานรวมทั้งนิติวิทยาศาสตร์ทุกคนต้องมีอิสระในการทำงานเพื่อแสวงหาความจริง และพยานหลักฐานทั้งหมดที่หาได้ต้องได้รับการพิจารณาตลอดกระบวนการจนถึงชั้นศาลโดยครบถ้วน																				

แผนการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๓.๑๓ จัดระบบการปล่อยชั่วคราวที่รวดเร็ว ไม่อิงกับเงินหรือฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ต้องหาหรือจำเลย โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของสังคมและมีมาตรการป้องกันการหลบหนีการปล่อยชั่วคราวที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้ต้องหาหรือจำเลยสามารถร้องขอให้มีการปล่อยได้ทุกวันโดยไม่มีวันหยุด																		๑๘.๕๐	งบประมาณ		
๑.๓.๑๔ จัดให้มีเจ้าพนักงานที่ทำหน้าที่สนับสนุนศาลในการตรวจสอบและรวบรวมข้อมูลในการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาและจำเลย รวมถึงข้อมูลที่ใช้ในการปล่อยชั่วคราว การไต่สวนชันสูตรพลิกศพ หรือการขอให้ปล่อยจากการคุมขังโดยไม่ชอบ หรือตรวจสอบมาตรการจำกัดสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยอื่น																		๑๗๓.๕๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๔ จัดให้มีทนายความหรือที่ปรึกษากฎหมายที่มีประสิทธิภาพให้แก่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหาและจำเลย ๑.๔.๑ พัฒนาระบบการจัดให้มีทนายความและที่ปรึกษากฎหมายเพื่อทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนให้มีความหลากหลายและมีประสิทธิภาพ ๑.๔.๒ พัฒนาคุณภาพการฝึกอบรมทนายความและที่ปรึกษากฎหมาย ๑.๔.๓ พัฒนาระบบการประเมินผลค่าตอบแทนและสิ่งจูงใจพิเศษสำหรับทนายความและที่ปรึกษากฎหมายที่ให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน																	สภาทนายฯ เนติบัณฑิตยสภา, ศย, อส, ยธ, ตช, ธน	๒๗.๐๐	งบประมาณของ ยธ รายการเงินอุดหนุน สภาทนายฯ		

แผนการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. ปฏิรูปกระบวนวิธีพิจารณาความแพ่งและวิธีพิจารณาคดีปกครองเพื่อเพิ่มโอกาสของประชาชนในการเข้าถึงความยุติธรรม				▬	▬	▬	▬	▬									ศย,ศป, สคก	๒๒.๐๐	งบประมาณ	มีมาตรการปฏิรูปกระบวนวิธีพิจารณาความแพ่งเพื่อเพิ่มโอกาสของประชาชนในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม	๑. จำนวนมาตรการตามแผนฯที่ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จ
									▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	ศย, ศป, สคก	งบดำเนินงานและงบลงทุนของหน่วยงาน			๒. จำนวนหน่วยงานฯที่นำมาตรการไปปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๑ จัดตั้งระบบการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี																	ศย, ศป, สคก	๔.๐๐	งบประมาณ		
๒.๒ ปรับปรุงระบบการขอยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น รวมถึงยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวงให้แก่ประชาชนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ตั้งแต่ชั้นไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องคดีจนถึงชั้นบังคับคดี																	ศย, ศป	๔.๐๐	งบประมาณ		
๒.๓ ปรับปรุงวิธีพิจารณาคดีที่มีทุนทรัพย์เล็กน้อยโดยใช้ระบบไต่สวนให้รวดเร็ว เรียบง่าย และไม่เสียค่าขึ้นศาล																	ศย, สคก	๒.๐๐	งบประมาณ		
๒.๔ จัดตั้งระบบเจ้าพนักงานคดีเพื่อช่วยเหลือประชาชนในการยื่นฟ้อง รวบรวมพยานหลักฐานไกล่เกลี่ย และสนับสนุนการดำเนินการของศาล																	ศย	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			

แผนการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๕ สร้างกลไกให้สมาคม มูลนิธิหรือองค์กรเอกชนที่มีวัตถุประสงค์ในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เดือดร้อนเสียหายมีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้เสียหายได้ในคดีที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ																	ศย, สคก, ยธ, อส	๘.๐๐	งบประมาณ		
๒.๖ สร้างระบบผู้เชี่ยวชาญในการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสิ่งแวดล้อมตลอดจนปรับบทบาทของพนักงานอัยการในการฟ้องและดำเนินคดีเพื่อประโยชน์ของสาธารณะ																	ยธ, อส	๒.๐๐	งบประมาณ		
๒.๗ แก้ไขกฎหมายจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงความยุติธรรมทางปกครองได้โดยสะดวก รวดเร็ว และประหยัดยิ่งขึ้น																	ศป	๒.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓. พัฒนามาตรการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมโดยลดอุปสรรคทางภาษาและการสื่อสาร																	ตช, อส,ศย, ยธ, สภาทนายฯ พม, ศป, ธน	๔๘.๐๐ งบดำเนินงานและงบลงทุนของหน่วยงาน	งบประมาณ	มีการพัฒนามาตรการการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมโดยลดอุปสรรคทางภาษาและการสื่อสาร	๑. จำนวนมาตรการฯ ตามแผน ฯ ที่ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จ ๒.จำนวนหน่วยงานฯ ที่นำมาตรการฯไปปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓.๑ กำหนดให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมมีล่ามอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชนที่มาติดต่อขอใช้บริการ																	ตช, อส, ศย, ยธ, สท, พม, ศป, ธน	๒๔.๐๐	งบประมาณ		
๓.๒ จัดให้มีระบบประสานงานหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเพื่อแบ่งปันบุคลากรที่ทำหน้าที่ล่าม																	ตช, อส, ศย, ยธ, สภาทนายฯ, พม ,ศป, ธน	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			
๓.๓ พัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ระบบการประชุมทางจอภาพ เพื่อช่วยให้บริการล่ามอย่างทั่วถึง																	ตช, อส, ศย, ยธ, สภาทนายฯ, พม ,ศป, ธน	งบลงทุนของหน่วยงาน			
๓.๔ พัฒนาระบบผู้เชี่ยวชาญและระบบประสานงานระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมในส่วนของการแปลเอกสาร																	ตช, อส, ศย, ยธ, สภาทนายฯ, พม ,ศป, ธน	๒๔.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔. พัฒนาการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางกายภาพ																	ตช, อส ศย, ยธ, ศป, ธน	๑๒๗๘๐	งบประมาณ	มีการพัฒนาการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางกายภาพอย่างมีประสิทธิภาพ	๑. จำนวนหน่วยงานฯ ที่มีแผนแม่บทการก่อสร้าง/ปรับปรุงอาคารสถานที่ทำการ และกำหนดสถานที่ตั้งที่สะดวกต่อการเดินทางของประชาชน ๒. จำนวนหน่วยงานฯที่มีรูปแบบรายการก่อสร้าง/ปรับปรุงอาคารที่เหมาะสมกับบริการประชาชน ๓. จำนวนหน่วยงานฯ ที่มีระบบบริการประชาชนที่เป็นมิตร และสื่อสารให้ประชาชนเข้าใจได้โดยง่าย ๔. จำนวนระบบทางอิเล็กทรอนิกส์ฯ ที่ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จและนำมาใช้

แผนการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔.๑ จัดตั้งศาลเพิ่มเติมในพื้นที่ห่างไกลเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน																	ตช, อส, ศย, ยธ, ศป	๑๒๗.๘๐	งบประมาณ		
๔.๒ ให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีที่ตั้งที่ง่ายต่อการเข้าถึง ให้มีแผนผังภายในหน่วยงาน โดยใช้รูปแบบและภาษาที่เข้าใจง่าย และจัดให้มีบริการช่วยเหลือผู้มาติดต่อในเบื้องต้น																	ตช, อส, ศย, ยธ, ศป, ธน	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			
๔.๓ ให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมจัดสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการ																	ตช, อส, ศย, ยธ, ศป, ธน	งบดำเนินงานและงบลงทุนของหน่วยงาน			
๔.๔ ให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมกำหนดเวลาดำเนินงานให้เหมาะสมกับเวลาและระยะเวลาที่ประชาชนเข้าใช้บริการ																	ตช, อส, ศย, ยธ, ศป, ธน	งบดำเนินงานและงบลงทุนของหน่วยงาน			

แผนการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔.๕ จัดให้มีสถานที่และระบบการประสานหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่ประชาชนสามารถติดต่อได้ง่ายและเชื่อมโยงกัน																	ตช, อส, ศย, ยธ, ศป, ธน	งบดำเนินงานและงบลงทุนของหน่วยงาน			
๔.๖ พัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์และแก้ไขกฎหมายเพื่อเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม																	ตช, อส, ศย, ยธ, ศป, ธน	งบดำเนินงานและงบลงทุนของหน่วยงาน			

แผนการปฏิรูปด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๒ การพัฒนากลไกช่วยเหลือและเพิ่มศักยภาพเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงกระบวนการยุติธรรม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๕. พัฒนาศักยภาพและความพร้อมของประชาชนและชุมชนด้านความยุติธรรม ๕.๑ สร้างความรอบรู้และทักษะพื้นฐานด้านความยุติธรรมแก่ประชาชนและชุมชน ๕.๒ สร้างจิตสำนึกและค่านิยมด้านความยุติธรรมแก่ประชาชน ชุมชน และสังคม ๕.๓ ส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมทุกขั้นตอน																	ยธ, ศย, อส, ตช สภาทนายฯ , มท	๓๐.๐๐	งบประมาณ	ประชาชนและชุมชนมีศักยภาพและความพร้อมในด้านกิจการยุติธรรม	จำนวนหน่วยงานที่ดำเนินงานตามแผน

๒.๒.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑. จัดให้มีกลไกเพื่อคุ้มครองผู้เสียหาย ผู้ต้องหาและจำเลยเพื่อให้เข้าถึงกระบวนการยุติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีมาตรการปฏิบัติต่อผู้เสียหายและพยานที่เหมาะสมยิ่งขึ้น

๑.๑ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมมีระบบการแจ้งสิทธิตามกฎหมายสำหรับผู้เสียหาย พยาน ผู้ต้องหาและจำเลยในทุกขั้นตอน ตลอดจนมีระบบการรายงานความคืบหน้าทางคดีที่มีประสิทธิภาพให้แก่ผู้เสียหาย พยาน ผู้ต้องหาและจำเลย

๑.๑.๑ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กำหนดให้หน่วยงานทุกหน่วยงานมีหน้าที่แจ้งสิทธิและรายงานความคืบหน้าของคดีให้ผู้เสียหาย ผู้ต้องหา หรือจำเลย ทั้งนี้ตามระเบียบที่กำหนด

๑.๑.๒ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกำหนดระเบียบข้อบังคับเกี่ยวกับการแจ้งความคืบหน้าโดยคำนึงถึงความสมดุลระหว่างประโยชน์ของผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายและประสิทธิภาพในการทำงานของรัฐ

๑.๑.๓ ให้มีการศึกษาวิจัยถึงการแจ้งสิทธิที่เหมาะสมกับเรื่องราวและบุคคลที่แตกต่างกัน ทั้งในแง่เนื้อหา วิธีการ และรูปแบบ

๑.๑.๔ ให้มีการจัดทำฐานข้อมูลและระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนระบบการแจ้งสิทธิและรายงานความคืบหน้าของคดี ทั้งนี้ต้องมีการปกป้องความลับและความเป็นส่วนตัวของผู้เกี่ยวข้องตามสมควรด้วย

๑.๒ จัดให้มีมาตรการเพื่อคุ้มครองและปฏิบัติต่อผู้เสียหายและพยานให้เหมาะสม ครอบคลุมและรวดเร็ว

๑.๒.๑ สร้างกลไกหรือหน่วยงานรับผิดชอบในการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยเหลือดูแลผู้เสียหายและพยานอย่างเป็นระบบ ตลอดจนปรับปรุงกระบวนการรักษาเยียวยาทางร่างกายและจิตใจ รวมถึงการดำรงชีวิตของผู้เสียหาย เพื่อไม่ให้ตกเป็นผู้ถูกกระทำซ้ำ

๑.๒.๒ กำหนดภารกิจ “สังคมสงเคราะห์ในกระบวนการยุติธรรม” เป็นภารกิจหนึ่งของรัฐ ซึ่งต้องมีการสร้างระบบงานที่ประสานกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมด โดยให้กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์มีส่วนร่วมในงานดังกล่าวด้วย

๑.๒.๓ แก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้ผู้เสียหายมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในขั้นตอนการดำเนินคดีที่อาจส่งผลกระทบต่อผู้เสียหาย

๑.๒.๔ แก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาคดีอาญาให้มีการรับฟังผู้เสียหายก่อนการดำเนินการที่กระทบถึงผู้เสียหาย เช่น การปล่อยชั่วคราว การสั่งไม่ฟ้อง การกันจำเลยบางคนไว้เป็นพยาน การลงโทษ การกำหนดและเปลี่ยนแปลงเงื่อนไขการคุมประพฤติ การพักการลงโทษ และการอภัยโทษ เป็นต้น ทั้งนี้ ในกรณีสำคัญเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องหรือศาลอาจต้องให้เหตุผลประกอบการพิจารณารับฟังความเห็นของผู้เสียหายในการวินิจฉัยสั่งการด้วย

๑.๒.๕ แก้ไขปรับปรุงกฎหมายให้ผู้เสียหายได้รับการชดใช้เยียวยาสะดวกและง่ายยิ่งขึ้น โดยให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนรายละเอียดเกี่ยวกับค่าเสียหายและให้พนักงานอัยการเรียกค่าสินไหมทดแทนให้แก่ผู้เสียหายในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ได้ทันที

๑.๒.๖ แก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ในกรณีที่ผู้เสียหายจากการกระทำความผิด ให้พนักงานสอบสวนทำการสอบสวนถึงความเสียหายของผู้เสียหายและให้พนักงานอัยการสามารถเรียกค่าสินไหมทดแทนจากผู้เสียหายในคดีที่พนักงานอัยการเป็นโจทก์ได้ในทุกฐานความผิด และกำหนดวิธีการบังคับคดีที่ผู้เสียหายสามารถดำเนินการต่อไปได้โดยสะดวก

๑.๓ จัดให้มีมาตรการเพื่อคุ้มครองผู้ต้องหาและจำเลยให้เหมาะสมครอบคลุมและรวดเร็ว

๑.๓.๑ กำหนดวิธีการแจ้งข้อหาและการอธิบายฟ้องที่เหมาะสมให้แก่ผู้ต้องหาและจำเลย เพื่อให้มีความเข้าใจในการต่อสู้คดีและสามารถเข้าถึงพยานหลักฐานได้อย่างเหมาะสม โดยพัฒนาและฝึกอบรมวิธีการแจ้งข้อกล่าวหาและอธิบายฟ้องโดยการสื่อสารสองทางให้ผู้ต้องหาและจำเลยแต่ละประเภทสามารถเข้าใจข้อกล่าวหาอย่างแท้จริง ทั้งนี้ ต้องวางแนวทางให้ผู้ต้องหาได้รับทราบถึงพยานหลักฐานของรัฐได้ตามสมควร

๑.๓.๒ แก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา เพื่อปรับปรุงกระบวนการไต่สวนมูลฟ้องเพื่อให้การคุ้มครองสิทธิของจำเลยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ให้จำเลยมีโอกาสต่อสู้คดีในขั้นนี้ให้มากขึ้น ให้มีทนายความขอแรงสำหรับจำเลยที่ยากจน ให้จำเลยนำสืบพยานเอกสารบางประเภทได้

๑.๓.๓ วางกฎเกณฑ์ให้การสอบสวนดำเนินไปโดยไม่จำต้องใช้มาตรการที่กระทบสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลย เช่น การตรวจค้น ยึดทรัพย์สิน จับกุม และขัง เว้นแต่มีความจำเป็นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้และให้ใช้มาตรการเช่นว่านั้นเพียงเท่าที่จำเป็นโดยคำนึงถึงความเดือดร้อนทุกข์ยากของผู้ต้องหาและจำเลยด้วย

๑.๓.๓.๑ แก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา โดยกำหนดหลักการว่าการกระทำที่กระทบสิทธิจำเลยต้องกระทำเท่าที่จำเป็น แก้ไขเหตุในการขังผู้ต้องหาให้ชัดเจนว่าต้องมีเหตุผลหนักแน่นว่าผู้ต้องหาน่าจะหลบหนีหรือก่อเหตุร้าย เพื่อให้เจ้าพนักงานสามารถสามารถดำเนินคดีโดยไม่ต้องมีการจับกุมและขัง นอกจากนี้ การที่ศาลจะขังผู้ต้องหาหรือจำเลยได้นั้น ต้องเป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการที่จะร้องขอและพิสูจน์ตามสมควรว่ามีเหตุจำเป็นที่จะต้องขัง ทั้งนี้ ผู้ต้องหาหรือจำเลยต้องมีโอกาสคัดค้านและได้รับความช่วยเหลือจากทนายความด้วย

๑.๓.๓.๒ แก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กำหนดหลักเกณฑ์ในการค้นหรือยึดทรัพย์สินว่าต้องกระทำโดยให้มีผลกระทบต่อผู้ต้องหาหรือจำเลยน้อยที่สุด ไม่ค้นในเวลาที่กระทบต่อการประกอบกิจการของผู้ต้องหาโดยไม่จำเป็น ไม่ยึดทรัพย์ไว้มากเกินหรือนานเกินสมควร ให้พนักงานอัยการทำหน้าที่ทบทวนว่าทรัพย์ที่ยึดไว้มีความจำเป็นที่จะต้องใช้เป็นพยานหลักฐานหรือไม่ หรือจะเป็นทรัพย์ที่จะต้องริบหรือไม่

๑.๓.๔ จัดให้มีมาตรการเพื่อลดผลกระทบจากการจับและขังที่มีต่อผู้ต้องหา จำเลยและครอบครัว เช่น การเยียวยาทางสุขภาพกายและจิต การชดเชยรายได้ การสงเคราะห์ครอบครัว เป็นต้น

๑.๓.๔.๑ จัดให้มีกฎหมายเพื่อให้มี“สังคมสงเคราะห์ในกระบวนการยุติธรรม” สำหรับครอบครัวของผู้ต้องหาและจำเลย

๑.๓.๔.๒ แก้ไขกฎหมายว่าด้วยกองทุนยุติธรรม เพื่อให้มีเงินสงเคราะห์แก่ครอบครัวของผู้ต้องหาและจำเลยระหว่างการดำเนินคดี ตามความเหมาะสมและจำเป็น

๑.๓.๔.๓ ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพกายหรือจิตโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อการกระทำความผิด หรือต่อการพิจารณาคดี กำหนดให้เป็นภารกิจของทั้งหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมและหน่วยงานทางสังคมสงเคราะห์ที่จะให้การฟื้นฟูแก้ไข เช่น ให้มีระบบให้คำปรึกษาทางจิตใจและสังคมแก่ผู้ต้องหาหรือจำเลยที่มีปัญหาเสพติดหรือใช้ความรุนแรง ทั้งผู้ได้รับการปล่อยชั่วคราวและผู้ต้องขัง

๑.๓.๕ จัดระบบการควบคุมและคุ้มครองทรัพย์ที่ถูกยึดอย่างเพียงพอ รวมถึงการจัดให้มีทรัพย์สินทดแทนในกรณีที่ทรัพย์นั้นเป็นเครื่องมืออุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการยังชีพหรือดำเนินชีวิตของผู้ต้องหาหรือจำเลย โดยให้มีสถานที่จัดเก็บพยานหลักฐานของเจ้าพนักงานในทุกจังหวัดโดยให้มีงบประมาณและระบบการดูแลที่เพียงพอ ทรัพย์สินทุกชิ้นที่ถูกยึดต้องมีระบบฐานข้อมูลให้ผู้มีส่วนได้เสียสามารถติดตามได้

๑.๓.๖ ปรับปรุงสถานที่ควบคุมและขังผู้ต้องหาระหว่างการพิจารณาให้เหมาะสม มีความปลอดภัยและสมศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ โดยให้มีสถานที่ขังผู้ต้องหาระหว่างพิจารณาที่มีมาตรฐานดีอย่างน้อยจังหวัดละหนึ่งแห่ง

๑.๓.๗ ให้มีกลไกตรวจตราและตรวจสอบการควบคุมและขัง ทั้งในระดับภายในหน่วยงานและจากกลไกที่เป็นอิสระอื่น

๑.๓.๗.๑ กำหนดให้ผู้บังคับบัญชาระดับสูงหรือคณะเจ้าหน้าที่เฉพาะในสำนักงานตำรวจแห่งชาติหรือกรมสอบสวนคดีพิเศษ กรมราชทัณฑ์ ทำหน้าที่ตรวจสอบสภาพความเป็นอยู่ภายในสถานที่ควบคุมหรือขัง และให้มีการรายงานผลเป็นระยะ

๑.๓.๗.๒ กำหนดให้มีคณะกรรมการตรวจสอบสถานที่ควบคุมหรือขังในระดับท้องถิ่น โดยมีผู้แทนหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่นพนักงานอัยการ และมีผู้แทนจากภาคประชาชนตรวจตราสถานที่ตามความเหมาะสม

๑.๓.๗.๓ กำหนดให้มีกลไกรับเรื่องร้องเรียนจากผู้ถูกควบคุมหรือขัง มาตรการในการปกป้องผู้ร้องเรียน ระบบการสอบสวนและแจ้งผลการร้องเรียน

๑.๓.๗.๔. ให้คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตรวจสอบและรายงานสถานภาพของระบบการควบคุมและขัง พร้อมทั้งข้อเสนอแนะต่อคณะรัฐมนตรีและรัฐสภาทุกปี

๑.๓.๘ ให้มีการใช้เทคโนโลยีโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การบันทึกภาพและเสียงที่สามารถนำออกถ่ายทอดได้อย่างต่อเนื่องในการกำกับดูแลการตรวจค้น จับกุม สอบสวน ชี้ตัว ผู้ต้องหาหรือจำเลย

๑.๓.๘.๑ แก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กำหนดให้มีการบันทึกภาพและเสียงในการตรวจค้น จับกุม สอบสวน ชี้ตัว ผู้ต้องหาหรือจำเลย เว้นแต่มีเหตุจำเป็นที่ไม่สามารถกระทำได้

๑.๓.๘.๒ จัดให้มีอุปกรณ์และวิธีการในการในการบันทึกภาพและเสียงให้เพียงพอ โดยให้จัดลำดับความสำคัญในการจัดสรรทรัพยากรดังกล่าว

๑.๓.๙ ให้มีฐานข้อมูลสำหรับการติดตามกรณีวิสามัญฆาตกรรมและสำนวนชันสูตรพลิกศพ แล้วรายงานต่อกลไกสิทธิมนุษยชนระดับชาติ

๑.๓.๑๐ พัฒนากฎเกณฑ์และมาตรการปกป้องสิทธิในชื่อเสียงและความเป็นส่วนตัวของผู้ต้องหาและจำเลยให้สมดุลกับประโยชน์สาธารณะ รวมถึงห้ามมิให้นำตัวผู้ต้องหามาแถลงข่าวต่อสื่อมวลชน โดยออกกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลให้ครอบคลุมถึงสิทธิในความเป็นส่วนตัวของผู้ต้องหาหรือจำเลย

๑.๓.๑๑ แก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาให้พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดที่เป็นประโยชน์ต่อการพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา ในการนี้ให้จัดให้มีระบบให้ความช่วยเหลือผู้ต้องหาหรือจำเลยในการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของตนเองซึ่งรวมถึงการตรวจทางนิติวิทยาศาสตร์ (ในทำนอง Public Defender) เพื่อให้พนักงานสอบสวนรวบรวมพยานหลักฐานทุกชนิดที่เป็นประโยชน์ต่อการพิสูจน์ความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหาเช่นกัน โดยกำหนดด้วยว่าพยานหลักฐานทุกชิ้นไม่ว่าเจ้าพนักงานผู้ใดเป็นผู้พบต้องนำเข้าสำนวนและเสนอต่อพนักงานอัยการ ทั้งนี้ รวมถึงพยานหลักฐานที่ได้มาภายหลังที่พนักงานอัยการมีคำสั่งให้ฟ้องคดีแล้วด้วย โดยหากคดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลสูง ให้เป็นอำนาจของศาลที่จะใช้ดุลพินิจรับพิจารณาพยานหลักฐานนั้นได้ ในกรณีที่ผู้ต้องหาหรือทนายเป็นผู้ร้องขอให้แสวงหาพยานหลักฐานบางอย่าง ถ้าพยานหลักฐานนั้นหามาได้ยากหรือไม่ใช่พยานหลักฐานสำคัญ อาจกำหนดให้พนักงานสอบสวนมีดุลพินิจที่จะปฏิเสธไม่ดำเนินการให้ โดยให้อยู่ภายใต้กลไกการทบทวนที่เหมาะสม ทั้งนี้ รวมถึงการขอให้หน่วยงานพิสูจน์หลักฐานหรือนิติวิทยาศาสตร์ดำเนินการตรวจพิสูจน์ด้วย

๑.๓.๑๒ บัญญัติกฎหมายเพื่อรับรองความอิสระในวิชาชีพของเจ้าพนักงานผู้รวบรวมพยานหลักฐานในทุกขั้นตอนเพื่อกำหนดให้ผู้มีหน้าที่ในการรวบรวมพยานหลักฐานรวมทั้งเจ้าหน้าที่นิติวิทยาศาสตร์ทุกคนต้องมีอิสระในการทำงานเพื่อแสวงหาความจริง และพยานหลักฐานทั้งหมดที่หาได้ต้องได้รับการพิจารณาตลอดกระบวนการจนถึงชั้นศาล โดยครบถ้วนทั้งเจ้าพนักงานตำรวจ พนักงานสอบสวน เจ้าหน้าที่พิสูจน์หลักฐาน เจ้าหน้าที่นิติวิทยาศาสตร์ แพทย์นิติเวช เพื่อให้สามารถทำงานภายใต้จรรยาบรรณและหลักวิชาชีพ

๑.๓.๑๓ แก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อจัดระบบการปล่อยชั่วคราวที่รวดเร็ว ไม่อิงกับเงินหรือฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ต้องหาหรือจำเลย โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของสังคมและมีมาตรการป้องกันการหลบหนีการปล่อยชั่วคราวที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้ต้องหาหรือจำเลยสามารถร้องขอให้มีการปล่อยได้ทุกวันโดยไม่มีวันหยุด และยกเลิกการใช้เงินหรือทรัพย์สินเป็นหลักประกัน ให้การพิจารณาการขังเป็นการดำเนินการร่วมกันของพนักงานสอบสวนหรืออัยการ ศาล และ จำเลย โดยใช้ข้อมูลเป็นสำคัญ บัญญัติให้การหลบหนีระหว่างการปล่อยเป็นความผิด จัดให้มีเจ้าพนักงานในการติดตามจับกุมโดยเฉพาะ

๑.๓.๑๔ ให้มีกฎหมายว่าด้วยเจ้าพนักงานศาลที่มีอำนาจในการตรวจสอบรวบรวมข้อมูลให้ศาลรวมถึงอำนาจในการเข้าถึงข้อมูล สถานที่ที่เกี่ยวข้อง อำนาจในการสอบถามและให้ศาลสามารถถือข้อมูลที่ได้เป็นพยานหลักฐานเบื้องต้นในการวินิจฉัยได้ เพื่อ จัดให้มีเจ้าพนักงานที่ทำหน้าที่สนับสนุนศาลในการตรวจสอบและรวบรวมข้อมูลในการคุ้มครองสิทธิผู้ต้องหาและจำเลย รวมถึงข้อมูลที่ใช้ในการปล่อยชั่วคราว การไต่สวนชันสูตรพลิกศพ หรือ

การขอให้ปล่อยจากการคุมขังโดยไม่ชอบ หรือตรวจสอบมาตรการจำกัดสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยอื่น

๑.๔ จัดให้มีทนายความหรือที่ปรึกษาทางกฎหมายที่มีประสิทธิภาพให้แก่ผู้เสียหาย ผู้ต้องหาและจำเลย

๑.๔.๑ พัฒนาระบบการจัดให้มีทนายความและที่ปรึกษากฎหมายเพื่อทำหน้าที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนให้มีความหลากหลายและมีประสิทธิภาพ โดยแนวทางการเพิ่มจำนวนทนายขอแรงและสร้างค่านิยมให้นักศึกษากฎหมายหรือทนายความอยากเข้ามาเป็นทนายความขอแรงมากขึ้นมีแนวทางที่อาจปฏิบัติได้ดังนี้

๑.๔.๑.๑ บังคับให้ทนายความต้องทำหน้าที่เป็นทนายความอาสาหรือทนายความขอแรงตามชั่วโมงที่กำหนด

๑.๔.๑.๒ กำหนดให้คณะนิติศาสตร์มีวิชาบังคับเพื่อให้นิสิตนักศึกษาฝึกการให้คำปรึกษาหรือความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนแบบเสมือนจริงจึงจะถือว่าสำเร็จการศึกษา

๑.๔.๑.๓ สำนักงานศาลยุติธรรมร่วมมือกับคณะนิติศาสตร์ในมหาวิทยาลัยต่างๆสนับสนุนและส่งเสริมให้นิสิตนักศึกษามีโอกาสทำงานบริการสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทนหรือให้เป็นวิชาที่ไม่ได้รับหน่วยกิตจากการทำงาน เปิดช่องทางให้นิสิตและนักศึกษาสามารถทำงานเป็นผู้ช่วยทนายความขอแรงที่ขึ้นทะเบียนไว้กับศาลต่างๆทั่วประเทศทั้งในรูปของการช่วยทำงานคดีเตรียมสำนวนและการให้คำปรึกษาทางกฎหมาย โดยอยู่ภายใต้การควบคุมดูแลของทนายความ อันเป็นการเสริมสร้างจิตบริการสาธารณะในฐานะนักกฎหมายตั้งแต่ขณะยังศึกษาอยู่และได้เห็นถึงการทำงานในฐานะทนายความขอแรงของศาลที่ให้ความช่วยเหลือแก่บุคคลที่ต้องการความช่วยเหลือทางกฎหมาย ทำให้นักศึกษาได้เห็นถึงสภาพปัญหาและความด้อยโอกาสของคนในสังคม อันเป็นการกระตุ้นให้นักศึกษาเกิดความต้องการช่วยเหลือบุคคลเหล่านี้ต่อไปเมื่อตนเองประกอบวิชาชีพกฎหมายแล้ว โดยในเบื้องต้นอาจทำในรูปแบบกิจกรรมนอกหลักสูตรหรือเป็นทางเลือกหนึ่งของการฝึกงาน ในระยะต่อมามหาวิทยาลัยอาจกำหนดให้การทำงานบริการในลักษณะดังกล่าวเป็นเงื่อนไขหนึ่งของการสำเร็จการศึกษาหรือระบุไว้ในใบประมวลผลการศึกษาเหมือนในบางประเทศอีกด้วย

๑.๔.๒. พัฒนาคุณภาพการฝึกอบรมทนายความและที่ปรึกษากฎหมาย

๑.๔.๒.๑ จัดอบรมทนายความที่ประสงค์จะขึ้นทะเบียนกับศาลให้มีความรู้ความสามารถรวมทั้งมีความเข้าใจในการดำเนินคดีในศาล เช่น การตรวจพยานหลักฐาน การชี้สองสถาน การดำเนินคดีในศาลแขวง การพิจารณาคดีโดยระบบไต่สวน ฯลฯ โดยสำนักงานศาลยุติธรรมร่วมกับสภาทนายความดำเนินการ

๑.๔.๓ พัฒนาระบบการประเมินผลค่าตอบแทนและสิ่งจูงใจพิเศษสำหรับทนายความและที่ปรึกษากฎหมายที่ให้ความช่วยเหลือแก่ประชาชน

๑.๔.๓.๑ ระบบการประเมินผลค่าตอบแทน โดยแก้ไขปรับปรุงกฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้องเช่น

- แก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๑๗๓ ให้ชัดเจนว่า ทนายความที่ศาลตั้งให้จำเลยนั้นต้องผ่านการอบรมตามหลักสูตรที่สำนักงานศาลยุติธรรมและสภาทนายความร่วมกันกำหนด

- แก้ไขระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแก่ทนายความที่ศาลตั้งให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๑๗๓ พ.ศ. ๒๕๔๘ เพิ่มจำนวนเงินขั้นต่ำของเงินรางวัลเพื่อส่งเสริมให้ทนายความที่มีความรู้ความสามารถมากขึ้นทะเบียนเป็นทนายความขอแรงกับศาล

- ระเบียบคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรมว่าด้วยการจ่ายเงินรางวัลและค่าใช้จ่ายแก่ทนายความที่ศาลตั้งให้ผู้เสียหายตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาตรา ๔๔/๒ วรรคสอง พ.ศ. ๒๕๕๐ เพื่อกำหนดเงื่อนไขให้ทนายความที่สามารถขึ้นทะเบียนไว้กับศาลต้องผ่านการอบรมในหลักสูตรที่สำนักงานศาลยุติธรรมกำหนดเสียก่อนจึงจะสามารถขึ้นทะเบียนกับศาลได้

- ปรับค่าตอบแทนทนายความประเภทต่าง ๆที่รัฐจัดหาให้ รวมทั้งค่าเดินทางในการไปปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันและสอดคล้องกับอัตราเงินเฟ้อและให้มีการทบทวนอัตราค่าตอบแทนทนายความเป็นระยะ

๑.๔.๓.๒ สิ่งจูงใจพิเศษเพิ่มเติม เช่น สิทธิประโยชน์ทางภาษีหรือเครื่องราชอิสริยาภรณ์ เป็นต้น

๒. การปฏิรูปกระบวนวิธีพิจารณาความแพ่งและวิธีพิจารณาคดีปกครองเพื่อเพิ่มโอกาสของประชาชนในการเข้าถึงความยุติธรรม

๒.๑. แก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง โดยเพิ่มเติมกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี เพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ผู้ที่มีกรณีพิพาทใช้เป็นช่องทางในการยุติข้อพิพาทก่อนที่จะมีการฟ้องคดี โดยคู่กรณีสามารถร้องขอให้ศาลแต่งตั้งผู้ประนีประนอมดำเนินการไกล่เกลี่ยและหากตกลงกันได้ก็อาจขอให้ศาลมีคำพิพากษาตามยอมได้ทันที ทำให้ข้อพิพาททางแพ่งและพาณิชย์สามารถยุติลงได้ในเวลาอันรวดเร็วโดยไม่จำเป็นต้องมีการฟ้องร้อง ทั้งเป็นการประหยัดเวลาและทรัพยากรต่าง ๆ ที่จะต้องสูญเสียในการต่อสู้คดี

๒.๒ จัดให้มีพระราชบัญญัติว่าด้วยการไกล่เกลี่ย (กลาง) เพื่อส่งเสริมให้มีการไกล่เกลี่ยระงับข้อพิพาท รวมทั้งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการไกล่เกลี่ยของหน่วยงานต่าง ๆ ให้เป็นระบบและมีมาตรฐานเดียวกัน ทำให้ข้อพิพาทสามารถยุติลงได้ในเวลาอันรวดเร็วโดยไม่จำเป็นต้องมีการฟ้องร้อง อันเป็นการลดภาระของประชาชน

๒.๓ แก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการไต่สวนคำร้องขอยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลใหม่ให้รวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยให้ยกเว้นค่าฤชาธรรมเนียมทั้งปวงให้แก่ประชาชนผู้ขาดแคลนทุนทรัพย์ตั้งแต่ชั้นไกล่เกลี่ยก่อนฟ้องคดีจนถึงชั้นบังคับคดี และกำหนดให้คำสั่งของศาลชั้นต้นเกี่ยวกับยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลให้เป็นที่สุด เพื่อป้องกันการประวิงคดี

๒.๔. แก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเพื่อปรับปรุงวิธีพิจารณาคดีที่มีทุนทรัพย์เล็กน้อยหรือคดีมโนสาเร่ให้มีความรวดเร็ว เรียบง่าย และประหยัด เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน เช่น ไม่เรียกเก็บค่าขึ้นศาลในคดีที่มีทุนทรัพย์เล็กน้อย ลดความเคร่งครัดของข้อจำกัดต่าง ๆ เกี่ยวกับวิธีการนำสืบพยานหลักฐาน กำหนดหลักการให้ศาลต้องพิจารณาคดีให้แล้วเสร็จภายใน ๑ วันนัด พร้อมทั้งมีมาตรการบังคับหรือลงโทษในกรณีที่คู่ความประวิงคดี และนำระบบไต่สวนมาใช้เพื่อให้ศาลสามารถแสวงหาข้อเท็จจริงได้มากขึ้น รวมทั้งกำหนดให้มีเจ้าพนักงานคดีเพื่อช่วยเหลือประชาชนในการยื่นฟ้อง ไกล่เกลี่ย ตลอดจนรวบรวมพยานหลักฐาน อันเป็นการทำให้กระบวนพิจารณามีความเรียบง่ายขึ้นและลดภาระของประชาชนในการจัดหาทนายความ

๒.๕.จัดตั้งระบบเจ้าพนักงานคดีเพื่อช่วยเหลือประชาชนในการยื่นฟ้อง รวบรวมพยานหลักฐาน ไกล่เกลี่ย ตลอดจนสนับสนุนการดำเนินการของศาลในคดีแพ่งทุกประเภท

๒.๖ แก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งเพื่อให้สมาคม มูลนิธิหรือองค์กรเอกชนต่าง ๆ ที่มีวัตถุประสงค์ในการให้ความช่วยเหลือแก่ผู้เดือดร้อนเสียหายมีอำนาจฟ้องคดีแทนผู้เสียหายได้ในคดีบางประเภท เช่น คดีที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ เพื่อลดภาระของประชาชน

๒.๗ สร้างระบบผู้เชี่ยวชาญในการให้ความช่วยเหลือประชาชนด้านสิ่งแวดล้อม ตลอดจนปรับบทบาทของพนักงานอัยการในการฟ้องและดำเนินคดีเพื่อประโยชน์ของสาธารณะ

๒.๘ แก้ไขกฎหมายจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครองเพื่อให้ประชาชนเข้าถึงความยุติธรรมทางปกครองได้โดยสะดวก รวดเร็ว และประหยัดยิ่งขึ้น

๓. พัฒนาการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมโดยลดอุปสรรคทางภาษาและการสื่อสาร

๓.๑ ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมมีล่ามอย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพในการให้บริการประชาชนที่มาติดต่อขอใช้บริการโดยสำรวจข้อมูลการใช้ล่ามในปัจจุบัน ข้อมูลทรัพยากรล่ามที่มีอยู่ ข้อมูลเกี่ยวกับการฝึกอบรมและระบบประเมินคุณภาพ

ปัญหาในการขาดแคลนล่ามและปัญหาอื่นที่เกี่ยวข้อง เพื่อเสนองบประมาณในการพัฒนาทรัพยากรล่ามให้เพียงพอต่อความต้องการและมีคุณภาพและแผนพัฒนา

๓.๒ จัดให้มีระบบประสานงานหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเพื่อแบ่งปันบุคลากรที่ทำหน้าที่ล่ามโดยให้แบ่งปันข้อมูลในส่วนของข้อ ๓.๑ เพื่อประสานงานการปฏิบัติหน้าที่และการฝึกอบรม

๓.๓ พัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์เช่นระบบการประชุมทางจอภาพเพื่อช่วยให้บริการล่ามอย่างทั่วถึง โดยสำรวจระบบอิเล็กทรอนิกส์ที่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีอยู่ และแบ่งบันข้อมูลดังกล่าวเพื่อให้การพัฒนาเป็นไปในแนวทางเดียวกันตลอดจนเชื่อมต่อระบบหรือใช้เทคโนโลยีร่วมกันโดยดำเนินการของบประมาณที่เหมาะสมเพื่อดำเนินการในเรื่องดังกล่าว

๓.๔ พัฒนาระบบผู้เชี่ยวชาญและระบบประสานงานระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมในส่วนของการแปลเอกสารโดยใช้แนวทางเช่นเดียวกับการพัฒนาข้อ ๓.๑ - ๓.๓

๔. พัฒนาการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางกายภาพ

๔.๑ จัดให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีที่ตั้งทำการที่สะดวกและง่ายต่อการเข้าถึงจัดทำแผนผังภายในหน่วยงานโดยใช้รูปแบบและการใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย จัดให้มีการบริการช่วยเหลือผู้มาติดต่อให้ข้อมูลในเบื้องต้น ทำการสำรวจแผนผังและปริมาณผู้ใช้บริการหรือช่วยเหลือผู้มาติดต่อในปัจจุบัน ดำเนินการปรับปรุงและจัดทำแผนผังภายในหน่วยงานให้มีรูปแบบและการใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ทั้งส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับการให้บริการช่วยเหลือเบื้องต้นหรือการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมาปรับใช้ให้บริการในเรื่องนี้โดยให้หน่วยงานจัดทำคำของบประมาณที่เหมาะสมกับการพัฒนาปรับปรุงระบบกระบวนการพัฒนาบุคลากรและเทคโนโลยีสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง

๔.๒ ให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมจัดสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่คนพิการ ให้หน่วยงานสำรวจสถานที่และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับคนพิการในปัจจุบันและจัดทำคำของบประมาณเพื่อปรับปรุงอาคารสถานที่สิ่งอำนวยความสะดวกให้เพียงพอและได้รับมาตรฐานสากลสำหรับผู้พิการ

๔.๓ ให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมกำหนดเวลาดำเนินงานให้เหมาะสมกับเวลาสอดคล้องกับระยะเวลาที่ประชาชนมาติดต่อขอใช้บริการ โดยสำรวจสถิติการเข้าใช้บริการและปัญหาความขัดข้องเกี่ยวกับระยะเวลาในการติดต่อกับหน่วยงานของประชาชนเพื่อปรับปรุงเวลาให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน จัดทำมาตรฐานการให้บริการแก่ผู้มาติดต่อขอใช้บริการดำเนินการประชาสัมพันธ์ระยะเวลาดังกล่าวให้สาธารณะทราบ และจัดทำแบบแสดงความคิดเห็นเพื่อสอบถามประชาชนถึงความพอใจในเรื่องดังกล่าวเพื่อเป็นข้อมูลติดตามผลการให้บริการนำไปปรับปรุงเป็นระยะต่อไป

๔.๔ จัดให้มีสถานที่และระบบการประสานหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่ประชาชนสามารถติดต่อได้ง่ายและเชื่อมโยงกัน โดยให้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ในแต่ละหน่วยงานและแบ่งปันข้อมูลดังกล่าวไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน และจัดทำการวางแผนในอนาคตเรื่องการใช้งบประมาณเกี่ยวกับสถานที่โดยหน่วยงานต่าง ๆ ต้องร่วมมือกันเพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการติดต่อของประชาชนให้สามารถประสานงานระหว่างหน่วยงานได้อย่างเป็นระบบ

๔.๕ พัฒนาระบบอิเล็กทรอนิกส์และสำรวจเนื้อหาของกฎหมายที่อาจจะต้องปรับปรุงและแก้ไขปรับปรุงข้อกฎหมายเพื่อเป็นการเพิ่มช่องทางในการเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมแก่ประชาชน ให้หน่วยงานพัฒนาระบบการติดต่อราชการหรือการติดต่อขอเข้ารับการบริการเพื่อให้การติดต่อทางอิเล็กทรอนิกส์เป็นไปได้โดยชอบและมีผลทางกฎหมาย ทั้งจัดทำคำของบประมาณที่เหมาะสมเพื่อการดำเนินการในเรื่องระบบดังกล่าว พร้อมทั้งประชาสัมพันธ์ถึงระบบการให้บริการช่วยเหลือเพื่อสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนเข้าถึงการบริการสะดวกในการใช้เทคโนโลยีดังกล่าว

๔.๖ จัดตั้งศาลเพิ่มเติมในพื้นที่ห่างไกลเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ประชาชน

๕. การพัฒนาศักยภาพและความพร้อมของประชาชนและชุมชนด้านความยุติธรรม โดยยกร่างพระราชบัญญัติเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในระบบยุติธรรม พ.ศ. .... กำหนดให้กระทรวงยุติธรรมมีหน้าที่ดังต่อไปนี้

๕.๑ สร้างความรอบรู้และทักษะพื้นฐานด้านความยุติธรรมแก่ประชาชนและชุมชน

๕.๒ สร้างจิตสำนึกและค่านิยมด้านความยุติธรรมแก่ประชาชน ชุมชน และสังคม

๕.๓ ส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรมทุกขั้นตอน

เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓

การพัฒนากลไกการบังคับการตามกฎหมาย อย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

๒.๓ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ การพัฒนากลไกการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

๒.๓.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ปัญหาความเหลื่อมล้ำต่อการบังคับการตามกฎหมายลดลง

๒) ผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาได้รับการปล่อยชั่วคราวโดยไม่ใช้หลักประกันเพิ่มมากขึ้น

๓) การนำอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวมาใช้ในการปล่อยชั่วคราวและแทนการจำคุกกักขังเป็นไปอย่างมีประสิทธิผล

๔) จำเลยในคดีอาญามีความเสมอภาคในการถูกบังคับโทษ

๒.๓.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๑ – พ.ศ. ๒๕๖๔

๒.๓.๓ ตัวชี้วัด

๑) อัตราผู้ต้องหาหรือจำเลยที่ได้รับการบังคับตามกฎหมายหรือมาตรการต่างๆ โดยไม่มีความแตกต่างระหว่างฐานะทางเศรษฐกิจ

๒) ร้อยละของการร้องเรียนของผู้ต้องหาหรือจำเลยต่อการถูกเลือกปฏิบัติในการบังคับการตามกฎหมายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

๓) ร้อยละของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวแทนการถูกควบคุมตัว

๔) ระดับความสำเร็จของการดำเนินมาตรการต่างๆ แทนการควบคุมตัวผู้กระทำผิดอาญา

๕) ร้อยละของผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญาที่ใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวในการปล่อยชั่วคราวและแทนการจำคุกกักขัง

๖) ระดับความสำเร็จของการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวในการปล่อยชั่วคราวและแทนการจำคุกกักขัง

๗) จำนวนจำเลยที่นำโทษปรับตามความสามารถในการชำระของผู้กระทำความผิดมาใช้ในคดีอาญา

๘) ร้อยละของจำเลยที่มีความสามารถในการชำระค่าปรับ

๙) ร้อยละของจำเลยที่ได้รับการลงโทษอย่างอื่นที่ต่ำกว่าโทษจำคุก

๒.๓.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

วงเงิน ๔๓๙.๕๐ ล้านบาท

แหล่งเงิน เงินงบประมาณ

๒.๓.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ การพัฒนากลไกการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. พัฒนามาตรการแทนการควบคุมตัวผู้กระทำความผิดอาญา (Non-Custodial Measures)			▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬								ศย, ตช, อส, ยธ, ธน	๔๒๑.๕๐	งบประมาณ	มีการพัฒนามาตรการแทนการควบคุมผู้กระทำความผิดอาญา	๑. จำนวนมาตรการฯ ตามแผนฯที่ได้รับการพัฒนาแล้วเสร็จ
			▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	ศย, ตช, อส, ยธ, ธน	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			๒. จำนวนหน่วยงานฯ ได้นำมาตรการฯ ไปปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ การพัฒนากลไกการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๑ ปฏิรูปการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา																	ศย, ตช, อส, ยธ, ธน	๑๗.๕๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ การพัฒนากลไกการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๑.๑ แก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการปล่อยชั่วคราวให้การขังหรือควบคุมตัวผู้ต้องหาทำได้เมื่อมีเหตุควรเชื่อว่าหากปล่อยไป ผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี ยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานหรือขัดขวางการสอบสวน รวมทั้งแก้ไขกฎหมายให้การฝากขังและการปล่อยชั่วคราวอยู่ในขั้นตอนเดียวกัน																ศย ตช, อส, ยธ, ธน				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ การพัฒนากลไกการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๑.๒ เพิ่มศักยภาพเครื่องมือและจัดให้มีหน่วยงานที่รับผิดชอบในการนำระบบประเมินความเสี่ยงและกำกับดูแลหลังปล่อยชั่วคราวที่มีความแม่นยำและเหมาะสมกับผู้ต้องหาหรือจำเลยแต่ละรายมาใช้ทดแทนการเรียกทรัพย์สินเป็นหลักประกัน โดย (๑) พัฒนาระบบประเมินความเสี่ยง (๒) พัฒนาระบบกำกับดูแลรวมทั้งจัดตั้งคลินิกจิตสังคม (๓) เพิ่มประสิทธิภาพในการจับกุมผู้หลบหนีหรือผู้ทำผิดเงื่อนไขการปล่อยชั่วคราว																ศย, ตช, อส, ยธ, ธน				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ การพัฒนากลไกการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๒ พัฒนากฎหมายหรือแก้ไขกฎหมายเพื่อให้ศาลสามารถนำมาตรการลงโทษอย่างอื่น (intermediate sanctions) เช่น การสั่งให้ทำงานบริการสังคม สั่งให้เข้ารับการแก้ไขฟื้นฟู เป็นต้น มาบังคับใช้กับผู้กระทำความผิดได้โดยไม่ต้องวางโทษจำคุกก่อน																	ศย, ธน	๔.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ การพัฒนากลไกการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๓ พัฒนามาตรการการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวให้มีประสิทธิภาพ																	ตช, อส, ศย, ยธ	๔๐๐.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ การพัฒนากลไกการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๓.๑ กำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวในการปล่อยชั่วคราวแทนการจำคุกกักขัง การคุมประพฤติในทุกกรณีให้ครอบคลุมทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม ๑.๓.๒ กำหนดแนวทางการทำงานโดยบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการใช้และจัดหาอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัว ๑.๓.๓ จัดหาอุปกรณ์สำหรับการปล่อยชั่วคราวที่มีประสิทธิภาพอย่างเพียงพอและเหมาะสม จัดหาอุปกรณ์สำหรับการคุมประพฤติแทนการจำคุกกักขังและบังคับใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยตามกฎหมายที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุง																				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ การพัฒนากลไกการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. ปรับปรุงโทษปรับในคดีอาญาโดยนำระบบโทษปรับตามความสามารถในการชำระของผู้กระทำผิด (Day Fines System) มาใช้เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ			▬	▬													ศย, ตช, อส, ยธ, ธน	๑๒	งบประมาณ	มีการปรับปรุงระบบโทษปรับตามความสามารถในการชำระของผู้กระทำผิดในคดีอาญา	๑. จำนวนกฎหมายฯที่ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จและประกาศใช้
					▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	ศย, ตช, อส, ยธ, ธน	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			๒. จำนวนฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับฐานะและรายได้ของผู้กระทำผิดได้รับการจัดทำแล้วเสร็จ ๓ จำนวนหน่วยงานฯที่ปฏิบัติตามกฎหมาย ๔. จำนวนหน่วยงานฯที่ใช้ฐานข้อมูลฯ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ การพัฒนากลไกการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๑ การแก้ไขกฎหมายเพื่อนำระบบโทษปรับตามรายได้มาใช้บังคับ																		๒.๐๐	งบประมาณ		
๒.๒ พัฒนาระบบฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับฐานะและรายได้ของผู้กระทำความผิด																		๑๐.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ การพัฒนากลไกการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓. พัฒนาและหรือแก้กฎหมายเกี่ยวกับการบังคับโทษปรับและการดำเนินการเมื่อผู้กระทำผิดผิดเงื่อนไขคุมประพฤติหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาลที่ให้ลงโทษอย่างอื่นนอกจากการจำคุกตามข้อ ๑.๒ เพื่อให้เกิดความเสมอภาคในการบังคับโทษ																	ศย,อส, ยธ, ธน	๒.๐๐	งบประมาณ	มีกฎหมายเกี่ยวกับการบังคับโทษปรับและการดำเนินการเมื่อผู้กระทำผิดผิดเงื่อนไขคุมประพฤติหรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งศาลฯ	๑. จำนวนกฎหมายฯ ที่โทษฯ ได้รับกาจัดทำ/พัฒนาแล้วเสร็จและประกาศใช้
																	ศย,อส, ยธ, ธน	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			๒.จำนวนหน่วยงานฯ ที่ปฏิบัติตามกฎหมาย

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๓ การพัฒนากลไกการบังคับการตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดเพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔. ปรับปรุงระบบอุทธรณ์ฎีกาในคดีประเภทต่างๆ เพื่อให้เกิดความเสมอภาคแก่ประชาชนผู้มีอรรถคดี			▬	▬	▬	▬	▬	▬									ศย	๒.๐๐	งบประมาณ	มีการปรับปรุงระบบอุทธรณ์ฎีกาในคดีประเภทต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเสมอภาคแก่ประชาชนผู้มีอรรถคดี	๑. จำนวนมาตรการปรับปรุงระบบอุทธรณ์ฎีกาฯ ที่ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จ
									▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	ศย	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			๒. จำนวนหน่วยงานฯ ที่นำมาตรการฯ ไปปฏิบัติ
๕. ปรับปรุงกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ			▬	▬	▬	▬	▬	▬									ศย	๒.๐๐	งบประมาณ	มีการปรับปรุงกฎหมายแพ่งและพาณิชย์	จำนวนบทบัญญัติของกฎหมายที่ได้รับการปรับปรุงแล้วเสร็จ

๒.๓.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑. ปฏิรูปการปล่อยชั่วคราวผู้ต้องหาหรือจำเลยในคดีอาญา

๑.๑ แก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาลักษณะ ๕ ในหมวด ๑ ว่าด้วยการจับ ขัง จำคุกและหมวด ๓ ว่าด้วยการปล่อยชั่วคราวในประเด็นดังนี้

๑.๑.๑ การดำเนินคดีในชั้นสอบสวนให้มีการควบคุมตัวผู้ต้องหาได้เท่าที่จำเป็นตามพฤติการณ์แห่งคดี แต่มิให้ควบคุมตัวเกิน ๔๘ ชั่วโมง หากผู้ต้องหามิได้รับการปล่อยชั่วคราวและหากมีเหตุจำเป็นในการควบคุมตัวภายหลัง ๔๘ ชั่วโมงเพื่อการสอบสวนโดยมีเหตุอันควรเชื่อว่าผู้ต้องหาจะหลบหนี ก่อเหตุร้าย ยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือขัดขวางการสอบสวน ให้พนักงานสอบสวนนำตัวผู้ต้องหามาศาลเพื่อพิจารณาว่ามีเหตุขังระหว่างพิจารณาหรือไม่

๑.๑.๒ ให้มีการประเมินความเสี่ยงก่อนการพิจารณาปล่อยชั่วคราวในชั้นสอบสวนตามข้อ ๑.๑.๑ ทุกครั้ง และกำหนดให้การปล่อยชั่วคราวพึงกระทำโดยไม่มีหลักประกันเป็นหลัก

๑.๑.๓ ให้การฝากขังและปล่อยชั่วคราวมาอยู่ในขั้นตอนเดียวกัน กล่าวคือ ในวันแรกที่ผู้ต้องหาหรือจำเลยมาศาล ศาลจะต้องพิจารณาว่ามีเหตุให้ควบคุมตัวบุคคลนั้นไว้ในระหว่างสอบสวนหรือพิจารณาหรือไม่ โดยพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการมีภาระการพิสูจน์ให้ศาลพอใจว่ามีเหตุควบคุมอันเนื่องจากผู้ต้องหาหรือจำเลยจะหลบหนี ก่อเหตุร้าย ยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน หรือขัดขวางการสอบสวนหรือพิจารณา โดยหากศาลเห็นว่ามีเหตุควบคุมตัวย่อมมีเหตุให้สั่งขัง แต่หากไม่มีเหตุให้ควบคุมตัวต้องปล่อยผู้ต้องหาหรือจำเลยไปซึ่งจะทำให้ไม่มีกระบวนการ “ปล่อยชั่วคราว”อีก

๑.๑.๔ กำหนดให้มีการประเมินความเสี่ยงผู้ต้องหาหรือจำเลยก่อนการพิจารณาในข้อ ๑.๑.๓ ทุกครั้ง

๑.๑.๕ กำหนดให้ผู้ต้องหาหรือจำเลยมีทนายอยู่ด้วยทุกครั้งเมื่อมีการพิจารณาเรื่องขังและปล่อยชั่วคราวโดยหากผู้ต้องหาหรือจำเลยไม่มีทนายต้องมีการจัดหาทนายให้

๑.๑.๖ ถอดข้อพิจารณาเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของหลักประกันออกจากเกณฑ์ในการพิจารณาให้ปล่อยหรือไม่ และเปิดกว้างให้ผู้มีอำนาจในการสั่งปล่อยชั่วคราวใช้ดุลพินิจปล่อยหรือไม่ปล่อยโดยจะให้ทำสัญญาประกันหรือไม่ก็ได้

๑.๑.๗ กำหนดให้การเรียกหลักประกันในการปล่อยชั่วคราวทุกครั้งต้องมีข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจและรายได้ของผู้ต้องหาหรือจำเลยประกอบ และให้การเรียก

หลักประกันจนเกินฐานะทางเศรษฐกิจหรือรายได้ของผู้ต้องหาหรือจำเลยเป็นการเรียกประกัน “เกินสมควร”ซึ่งจะกระทำมิได้

๑.๑.๘ กำหนดให้ศาลทบทวนคำสั่งขังผู้ต้องหาหรือจำเลยในระหว่างพิจารณาเป็นระยะๆเมื่อครบรอบระยะเวลาที่กำหนดโดยไม่ต้องมีผู้ใดร้องขอ และให้เป็นหน้าที่ของพนักงานสอบสวนหรือพนักงานอัยการแล้วแต่กรณีในการแสดงเหตุผลและหลักฐานจนเป็นที่พอใจของศาลว่าการปล่อยผู้ต้องหาหรือจำเลยรายนั้นในระหว่างพิจารณาไม่มีมาตรการใดรับประกันได้ว่าจะไม่เกิดการหลบหนีหรือก่อเหตุร้ายภายหลังปล่อย

๑.๑.๙ กำหนดอำนาจหน้าที่ให้เจ้าพนักงานศาลจับผู้หลบหนีหรือผิดเงื่อนไขของศาลในการปล่อยชั่วคราวได้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการติดตามจับกุม

๑.๑.๑๐ กำหนดเพิ่มฐานความผิดสำหรับผู้จงใจหลบหนีหรือผิดเงื่อนไขของศาลในการปล่อยชั่วคราวและกำหนดให้การกระทำดังกล่าวเป็นการละเมิดอำนาจศาลเพื่อให้ความผิดดังกล่าวเป็นมาตรการป้องปรามมิให้เกิดการหลบหนีหรือผิดเงื่อนไขแทนที่การเรียกเงินหรือทรัพย์สินเป็นหลักประกัน

๑.๒ มีกฎหมาย กฎ หรือระเบียบจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะเพื่อรับผิดชอบการประเมินความเสี่ยงและกำกับดูแลในชั้นปล่อยชั่วคราวเพื่อทำหน้าที่ในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลในการประเมินความเสี่ยงของผู้ต้องหาหรือจำเลยเสนอผู้มีอำนาจในการสั่งขังหรือปล่อยตลอดจนมีหน้าที่ในการกำกับดูแลผู้ต้องหาหรือจำเลยให้เป็นไปตามเงื่อนไขหลังปล่อยชั่วคราวโดยกำหนดอัตรากำลังและงบประมาณให้เหมาะสมกับภารกิจ

๑.๓ มีกฎหมาย กฎ หรือระเบียบรองรับงานคลินิกจิตสังคมในระบบศาลโดยกำหนดให้คลินิกจิตสังคมเป็นหนึ่งในมาตรการกำกับดูแลหลังปล่อยชั่วคราวที่นำมาใช้ได้และให้มีการกำหนดอัตรากำลังและงบประมาณให้เหมาะสมกับภารกิจ

๒. ปรับปรุงโทษปรับในคดีอาญาโดยนำระบบโทษปรับตามความสามารถในการชำระของผู้กระทำผิด (Day Fines System) มาใช้เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ

๒.๑ แก้ไขประมวลกฎหมายอาญาในส่วนบททั่วไปเกี่ยวกับการลงโทษหรือให้มีกฎหมายกลางกำหนดให้การปรับตามความสามารถในการชำระของผู้กระทำผิด (Day Fines) เป็นโทษซึ่งมาแทนที่โทษปรับเดิมที่กำหนดเป็นอัตราคงที่ในกฎหมายที่มีความผิดอาญาทุกฉบับโดยให้มีรายละเอียดเพิ่มเติมดังนี้

๒.๑.๑ กำหนดนิยามหรือมีบทบัญญัติให้ชัดเจนว่าการปรับตามความสามารถในการชำระฯ คือการคำนวณค่าปรับโดยนำหน่วยการปรับ (Day Fines Unit) ซึ่งกำหนดจากระดับความรุนแรงของการกระทำผิด (Severity Scale) มาคูณกับมูลค่าการปรับในแต่ละหน่วยซึ่งกำหนดจากรายได้หรือความสามารถในการชำระของผู้กระทำผิด

๒.๑.๒ ให้มีการจัดระดับชั้นความรุนแรงของความผิดเพื่อการกำหนดโทษปรับ โดยอาจเทียบเคียงหรือแปลงจากอัตราโทษจำคุก และกำหนดช่วงหน่วยวันปรับที่ศาลอาจกำหนดได้ในแต่ละระดับชั้นความผิด

๒.๑.๓ ในกรณีที่ผู้กระทำผิดไม่สามารถชำระค่าปรับได้โดยมีเหตุสมควร กำหนดให้อำนาจศาลในการเปลี่ยนจากโทษปรับเป็นมาตรการอื่นที่ไม่ใช่การขังหรือควบคุมตัว เช่น ทำงานบริการสังคม หรือทำงานสาธารณประโยชน์ หรือบังคับโทษปรับด้วยการยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้อง และกำหนดให้ชัดเจนว่าการกักขังหรือจำคุกแทนค่าปรับจะกระทำได้ในกรณีจำกัดเท่านั้น คือเมื่อเป็นที่ชัดเจนว่าผู้กระทำผิดสามารถชำระค่าปรับได้แต่จงใจหลีกเลี่ยงไม่ชำระค่าปรับ หรือเมื่อเปลี่ยนมาเป็นให้ทำงานบริการสังคมหรือมาตรการอย่างอื่นแทนแล้วผู้กระทำผิดจงใจไม่ปฏิบัติตามมาตรการที่กำหนดให้ใหม่ หรือกรณีมีการยึดหรืออายัดเพื่อชำระค่าปรับผู้กระทำผิดจงใจดำเนินการอย่างใดๆเพื่อขัดขวางการบังคับคดีนั้น

๒.๑.๔ กรณีศาลให้เปลี่ยนไปใช้มาตรการอื่นแทนโทษปรับ มิใช่การบังคับโทษปรับด้วยการยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้อง ให้กำหนดอัตราการเปลี่ยนจากโทษปรับโดยถือเอาตามระดับชั้นความผิดมิใช่จากจำนวนค่าปรับ

๒.๑.๕ กำหนดให้มีเจ้าพนักงานในการบังคับโทษปรับโดยเฉพาะ โดยให้มีอำนาจหน้าที่กำหนดแผนการชำระค่าปรับของจำเลยซึ่งอาจมีการปรับเปลี่ยนแผนตามพฤติการณ์ที่เปลี่ยนไปและให้ผ่อนชำระได้ตามความเหมาะสม แต่ระยะเวลาผ่อนชำระต้องไม่เกินระยะเวลาสูงสุดตามที่กฎหมายกำหนด เว้นแต่ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น และให้มีอำนาจหน้าที่ในการทวงถามให้ชำระค่าปรับ ตลอดจนยึดทรัพย์สินหรืออายัดสิทธิเรียกร้องและขายทอดตลาดเพื่อบังคับค่าปรับได้

๒.๒ แก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยให้มีรายละเอียดดังนี้

๒.๒.๑ กำหนดให้ขั้นตอนการพิจารณาลงโทษปรับว่าสมควรปรับหรือไม่และปรับเท่าไรเป็นอีกขั้นตอนหนึ่งแยกต่างหากจากการพิจารณาพิพากษาว่าจำเลยกระทำผิดหรือไม่ โดยในขั้นตอนนี้ให้เป็นหน้าที่ของคู่ความทุกฝ่ายในการนำเสนอข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจ รายได้และทรัพย์สินของจำเลย พร้อมทั้งโทษที่ขอให้ศาลกำหนด ให้ศาลทำการไต่สวนและพิจารณากำหนดโทษตามที่เห็นสมควรโดยอาจลงโทษเบากว่าหรือหนักกว่าคำขอของคู่ความได้

๒.๒.๒ ในการไต่สวนเพื่อพิจารณาโทษ ให้ศาลมีอำนาจเรียกดูข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจ รายได้และทรัพย์สินของจำเลย เช่น เอกสารการชำระภาษี เอกสารเกี่ยวกับหนี้สินที่มีต่อสถาบันการเงิน เป็นต้น จากบุคคลภายนอกได้ ตลอดจนมีอำนาจให้พนักงานคุมประพฤติสืบเสาะและพินิจในประเด็นดังกล่าว

๒.๒.๓ กำหนดให้พนักงานสอบสวนสืบหาข้อมูลเกี่ยวกับฐานะทางเศรษฐกิจ รายได้และทรัพย์สินของผู้ต้องหา และให้พนักงานอัยการระบุข้อเท็จจริงดังกล่าวในคำฟ้องด้วย

๓. พัฒนาหรือแก้ไขกฎหมายเพื่อให้ศาลนำมาตรการลงโทษอย่างอื่นมาบังคับใช้กับผู้กระทำความผิดได้โดยไม่ต้องวางโทษจำคุกก่อน

๓.๑ แก้ไขประมวลกฎหมายอาญาในส่วนบททั่วไปเกี่ยวกับโทษโดยให้มีรายละเอียดต่อไปนี้

๓.๑.๑ เพิ่มประเภทของโทษที่มีความรุนแรงน้อยกว่าการจำคุกและกักขังหรือโทษระดับกลาง (Intermediate Sanctions) ให้ศาลสามารถนำมาใช้ได้ เช่น การตักเตือน การห้ามเข้าหรือออกนอกเขตกำหนด การให้เข้ารับการอบรมหรือบำบัดฟื้นฟูเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ การห้ามขับขี่ยานพาหนะ การพักใช้หรือเพิกถอนใบอนุญาตใดๆ เป็นต้น และให้นำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมารวมอยู่เป็นโทษประเภทใหม่นี้ด้วย

๓.๑.๒ กำหนดให้ในกรณีที่ศาลจะลงโทษจำคุกระยะสั้นและพฤติการณ์กับสภาพความผิดไม่รุนแรง ให้ศาลลงโทษระดับกลางรวมถึงโทษปรับแทนโทษจำคุกได้

๓.๑.๓ กำหนดให้เมื่อมีการฝ่าฝืนคำสั่งของศาลที่เป็นโทษระดับกลางตามข้อ ๓.๑.๑ หรือฝ่าฝืนเงื่อนไขในการคุมประพฤติตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๕๖ ให้ศาลมีดุลพินิจกำหนดโทษระดับกลางอื่นหรือเงื่อนไขในการคุมประพฤติแล้วแต่กรณีที่เข้มงวดขึ้นเป็นลำดับไปได้ (graduated sanctions) แต่หากเห็นว่าจำเลยจงใจฝ่าฝืนและไม่มีมาตรการใดที่อาจฟื้นฟูแก้ไขจำเลยได้อีกก็ให้ศาลมีอำนาจลงโทษจำคุกได้

๓.๑.๔ กำหนดเจ้าพนักงานที่รับผิดชอบในการกำกับดูแลให้มีการปฏิบัติตามมาตรการอันเป็นโทษระดับกลางเป็นการเฉพาะโดยอาจเป็นเจ้าพนักงานคนเดียวกับเจ้าพนักงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการบังคับโทษปรับในข้อ ๒.๑.๕

๓.๒ แก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาโดยให้ขั้นตอนการพิจารณาลงโทษเป็นอีกขั้นตอนหนึ่งแยกต่างหากจากการพิจารณาพิพากษาว่าจำเลยกระทำผิดหรือไม่ ในทำนองเดียวกับขั้นตอนในการพิจารณาลงโทษปรับตามข้อ ๒.๒.๑ โดยให้เป็นขั้นตอนเดียวกัน ในขั้นตอนนี้ให้เป็นหน้าที่ของคู่ความทุกฝ่ายในการนำเสนอข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานเกี่ยวกับพฤติการณ์ต่าง ๆ ของจำเลยพร้อมทั้งโทษที่ขอให้ศาลกำหนด ให้ศาลทำการไต่สวนและพิจารณากำหนดโทษตามที่เห็นสมควร โดยอาจลงโทษเบากว่าหรือหนักกว่าคำขอของคู่ความได้

๔. พัฒนามาตรการการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ติดตามตัวให้มีประสิทธิภาพ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา มาตรา ๒๔ และมาตรา ๓๙ พระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักขังตามประมวลกฎหมายอาญาและยกร่างพระราชบัญญัติระบบการติดตามตัวโดยการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

๕. ปรับปรุงกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแก้ไขบรรพ ๒ หนี้ และบรรพ ๓ เอกเทศสัญญา

๖. ปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (อุทธรณ์ ฎีกา) เพื่อให้ระบบอุทธรณ์ฎีกามีความเสมอภาคขึ้น

เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔

การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

๒.๔ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

๒.๔.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) สังคมมีความปลอดภัยอย่างยั่งยืนจากการปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรม

๒) ความเป็นธรรมในสังคมเพิ่มขึ้นจากการปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรม

๓) การแก้ไขปัญหายาเสพติดโดยการบังคับใช้กฎหมายยาเสพติดบนพื้นฐานของหลักฐานเชิงประจักษ์และการใช้หลักเศรษฐศาสตร์เป็นไปอย่างมีประสิทธิผล

๔) การกระทำผิดซ้ำลดลง

๕) การกำหนดโทษอาญามีความเหมาะสม โปร่งใส ได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของการกระทำความผิด

๖) การบูรณาการฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหา/จำเลยระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิผล

๗) การเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

๒.๔.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๑ – พ.ศ. ๒๕๖๔

๒.๔.๓ ตัวชี้วัด

๑) จำนวนคดีความผิดเกี่ยวกับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินที่มีการรับแจ้งความร้องทุกข์/กล่าวโทษโดยตำรวจ

๒) ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

๓) จำนวนข้อร้องเรียนของประชาชนผู้มีอรรถคดีที่ไม่ได้รับความเป็นธรรมจากการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

๔) ระดับความคิดเห็นของประชาชนต่อความเป็นธรรมจากการดำเนินงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

๕) จำนวนคดีความผิดเกี่ยวกับการจำหน่ายยาเสพติดที่ถูกจับกุม

๖) จำนวนผู้เสพและผู้ติดยาเสพติด ที่ได้รับการบำบัดฟื้นฟู

๗) ร้อยละของคดียาเสพติด/คดีอาญาอื่นที่ผู้พิพากษากำหนดโทษตามอัตราโทษที่ระบุไว้ในแนวทางการกำหนดโทษ

๘) สถิติการกระทำผิดซ้ำภายใน ๑ ปีของผู้พ้นโทษจากเรือนจำ ผู้ถูกคุมประพฤติภายหลังพ้นกำหนดคุมประพฤติ ผู้พ้นการฝึกอบรมจากสถานพินิจ และผู้ปฏิบัติตามเงื่อนไขของมาตรการพิเศษแทนการฟ้องคดี

๙) ร้อยละของผู้พ้นโทษที่ออกจากเรือนจำแล้วมีงานทำที่เหมาะสม

๑๐) สัดส่วนของผู้พ้นโทษที่สามารถใช้ชีวิตได้อย่างปกติสุข

๑๑) จำนวนชุมชน สถาบันทางสังคมที่มีส่วนร่วมในการป้องกันอาชญากรรมและลดการกระทำผิดซ้ำ

๑๒) ร้อยละของจำเลยที่ถูกลงโทษจำคุก

๑๓) จำนวนสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่มีส่วนแสดงความคิดเห็นต่อแนวทางการกำหนดโทษคดีอาญา

๑๔) ร้อยละของคู่ความ/ผู้เสียหายที่มีส่วนร่วมในการนำเสนอข้อเท็จจริงในขั้นตอนการกำหนดโทษ

๑๕) ระดับความสำเร็จของการบูรณาการฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหา/จำเลยระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

๑๖) ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้ข้อมูลต่อความถูกต้องและความทันสมัยของข้อมูลที่ได้จากฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหา/จำเลย

๑๗) ระดับความสำเร็จของการดำเนินมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน

๒.๔.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

วงเงิน ๔๗๑.๐๐ ล้านบาท

แหล่งเงิน เงินงบประมาณ

๒.๔.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. กำหนดนโยบายและมาตรการการบังคับใช้กฎหมายยาเสพติดบนพื้นฐานของหลักฐานเชิงประจักษ์ (evidence-based drug policy)																	ตช, อส ศย, ยธ, สธ ,ปปส, ธน	๓๑.๐๐	งบประมาณ	มีนโยบายและการบังคับใช้กฎหมายยาเสพติดบนพื้นฐานของหลักฐานเชิงประจักษ์	๑. จำนวนมาตรการฯ ตามแผนฯที่ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จ
																	ตช, อส ศย, ยธ, สธ ปปส , ธน	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			๒. จำนวนหน่วยงานฯ ที่นำมาตรการตามแผนฯ ไปปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๑ แก้ไขกฎหมายให้มีการทบทวนการจำแนกประเภทยาเสพติดและวัตถุออกฤทธิ์เป็นระยะเพื่อให้สอดคล้องกับผลการวิจัยเกี่ยวกับอันตรายของสารเสพติดแต่ละประเภท																	ปปส, สธ	๒.๐๐	งบประมาณ		
๑.๒ พัฒนาระบบการบำบัดฟื้นฟูผู้เสพและติดยาเสพติดบนพื้นฐานความเข้าใจเกี่ยวกับสาเหตุของการติดยาเสพติดและกระบวนการหยุดใช้ยาเสพติด																	สธ, ยธ, ปปส, ตช, อส, ศย, ธน	๗.๐๐	งบประมาณ		
๑.๓ ดำเนินมาตรการลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติด (harm reduction) ควบคู่ไปกับการบำบัดฟื้นฟูผู้เสพให้หยุดใช้ยาเสพติด																	สธ	๒.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๔ ใช้หลักเศรษฐศาสตร์ในการทบทวนและแก้ไขกฎหมายปราบปรามผู้ค้าและผู้ผลิตยาเสพติดโดยเฉพาะการใช้กลไกตลาดและกลไกราคาเพื่อลดแรงจูงใจในการค้ายาเสพติด ทั้งนี้โดยพิจารณาประกอบกับประสบการณ์ความสำเร็จในต่างประเทศและบริบทของสังคมไทย																	ปปส	๒.๐๐	งบประมาณ		
๑.๕ ทบทวน บัญญัติกฎหมายและสร้างแนวปฏิบัติของทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเพื่อจูงใจให้ผู้เสพยาเสพติดเข้ารับความช่วยเหลือหรือการบำบัดฟื้นฟู																	ปปส, ตช, อส ศย, สธ, ธน	๖.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๖ จัดให้มีกระบวนการทางกฎหมายที่เปิดโอกาสให้ผู้กระทำความผิดหรือมีข้อพิพาทซึ่งติดยาเสพติดได้รับการบำบัดฟื้นฟูภายใต้การกำกับดูแลที่เหมาะสม																	ศย, ยธ, ปปส, ตช, อส, พม, ธน	๗.๐๐	งบประมาณ		
๑.๗ แก้ไขกฎหมายและแนวทางการกำหนดโทษในคดียาเสพติดให้มีความได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของความผิดมากขึ้น																	ศย, ปปส, ยธ, ตช, ธน	๕.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. กำหนดให้การลดการกระทำผิดซ้ำเป็นเป้าหมายการดำเนินงานของทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา																	ตช, อส, ศย, ยธ, ธน	๑๘.๐๐ งบดำเนินงานของหน่วยงาน งบดำเนินงานของหน่วยงาน	งบประมาณ	ทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมมีเป้าหมายการดำเนินงานในการลดการกระทำผิดซ้ำ	๑. จำนวนหน่วยงานฯ ที่ประกาศเป้าหมายในการลดการกระทำผิดซ้ำ ๒. จำนวนมาตรการฯ ลดการกระทำผิดซ้ำตามแผนฯ ที่ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จ ๓. จำนวนหน่วยงานฯ ที่ได้นำมาตรการฯ ไปปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๑ พัฒนาตัวชี้วัดด้านการลดการกระทำผิดซ้ำ ระบบและเครื่องมือการประเมินความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำเพื่อให้ทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมนำไปใช้อย่างเป็นมาตรฐานเดียวกัน																	ยธ	๑.๐๐	งบประมาณ		
๒.๒ ปรับปรุงกฎหมายและระเบียบเกี่ยวกับวิธีการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดทั้งในและนอกเรือนจำ ระบบเลื่อนชั้นนักโทษ ลดวันต้องโทษ พักการลงโทษและอภัยโทษกลุ่มให้สอดคล้องกับเครื่องมือประเมินความเสี่ยงที่พัฒนาขึ้น																	ยธ, ธน	๔.๐๐	งบประมาณ		
๒.๓ พัฒนาและแก้ไขกฎหมายเพื่อลดอุปสรรคในการกลับคืนสู่สังคมของผู้พ้นจากการคุมประพฤติและผู้พ้นโทษที่มีความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำน้อย เช่น กฎหมายที่จำกัดสิทธิในการประกอบอาชีพ กฎหมายเกี่ยวกับประวัติอาชญากรรม เป็นต้น																	ยธ	๒.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๔ พัฒนาและแก้ไขกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อให้มีการไกล่เกลี่ยหรือยุติคดีอาญาที่ผู้กระทำความผิดมีความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำน้อย โดยมีการถ่วงดุลการใช้ดุลพินิจทุกขั้นตอน และให้ศาลใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยหรือการคุมประพฤติกับผู้กระทำผิดเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ																ตช, อส, ศย, ยธ	๒.๐๐	งบประมาณ		
๒.๕ พัฒนาหลักเกณฑ์ให้ศาลกำหนดระยะเวลาจำคุกขั้นต่ำก่อนที่จำเลยในความผิดบางประเภทจะมีสิทธิได้รับการลดโทษหรือพักการลงโทษและกำหนดมาตรการติดตามควบคุมผู้พ้นจากการคุมประพฤติและผู้พ้นโทษที่มีความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำสูงที่มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น การบัญญัติกฎหมายให้มีการขึ้นทะเบียนผู้กระทำผิดที่เป็นอันตรายแก่สังคมซึ่งพ้นโทษแล้ว เป็นต้น																ศย, ยธ, ตช	๒.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๖ สร้างกลไกการประสานงานระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมด้วยกันและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมกับชุมชน สถาบันทางสังคมและหน่วยงานอื่นๆ เพื่อลดการกระทำผิดซ้ำ																	ตช, อส, ศย, ยธ ปปส, พม , ธน	๖.๐๐	งบประมาณ		
๒.๗ พัฒนาระบบสงเคราะห์ผู้กระทำผิดหลังปล่อยตัว รวมถึงมาตรการจูงใจให้ภาคเอกชนรับผู้พ้นโทษเข้าทำงาน																	ยธ	๑.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓. ปฏิรูประบบการกำหนดโทษอาญาที่มีความเหมาะสม โปร่งใส เปิดรับการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง และมีความได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของความผิดมากขึ้น																	ศย	๑๘.๐๐ งบดำเนินงานของหน่วยงาน	งบประมาณ	ระบบการกำหนดโทษทางอาญาได้รับการปฏิรูปให้มีความเหมาะสม โปร่งใส และเปิดรับการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องมากยิ่งขึ้น	๑.จำนวนมาตรการตามแผนฯที่ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จ ๒. จำนวนหน่วยงานฯที่ได้นำมาตรการฯไปปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓.๑ แก้ไขกฎหมายจัดให้มีองค์กรสังกัดศาลยุติธรรมที่มีภารกิจโดยตรงในการจัดทำแนวทางการกำหนดโทษอาญา การศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการกำหนดโทษอาญาและการสร้างความรู้ความเข้าใจแก่สาธารณชนเกี่ยวกับการกำหนดโทษอาญา																	ศย	๒.๐๐	งบประมาณ		
๓.๒ จัดทำฐานข้อมูลการกำหนดโทษอาญาเพื่อประโยชน์ในการศึกษาวิจัย ติดตามประเมินผลการกำหนดโทษตามแนวทางการกำหนดโทษ และใช้เป็นเครื่องมือช่วยในการกำหนดโทษของศาล																	ศย	๑๐.๐๐	งบประมาณ		
๓.๓ องค์กรที่จัดตั้งขึ้นจัดทำร่างแนวทางการกำหนดโทษอาญาโดยคำนึงถึงหลักการลงโทษอย่างได้สัดส่วน และหลักการใช้โทษจำคุกเท่าที่จำเป็น โดยต้องรับฟังความคิดเห็นเกี่ยวกับร่างแนวทางดังกล่าวจากสาธารณชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง																	ศย	๒.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓.๔ แก้ไขกฎหมายกำหนดให้มีกระบวนพิจารณาเพื่อกำหนดโทษแยกต่างหากจากกระบวนพิจารณาความผิดหรือบริสุทธิ์ของจำเลยโดยให้คู่ความกับผู้เสียหายมีส่วนร่วมในการนำเสนอข้อเท็จจริงในขั้นตอนของการกำหนดโทษด้วย																	ศย	๒.๐๐	งบประมาณ		
๓.๕ กำหนดกลไกการติดตามประเมินผลการใช้แนวทางการกำหนดโทษเป็นระยะโดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนมีส่วนร่วมในกระบวนการประเมินผลด้วย																	ศย	๒.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔. บูรณาการฐานข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม เพื่อให้มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหาหรือจำเลยอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น																	ศย, ยธ, ตช, อส ปปส, ปปง, ปปช พม, ธน	งบลงทุนด้านสารสนเทศของหน่วยงาน		ฐานข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมได้รับการบูรณาการเพื่อให้มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหาหรือจำเลยอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น	๑ ระบบบูรณาการฐานข้อมูลฯ ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จ ๒ ฐานข้อมูลฯ มีข้อมูลที่ครบถ้วนทันสมัย ๓ จำนวนหน่วยงานฯ ที่ใช้ฐานข้อมูลฯร่วมกัน

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๕. จัดตั้งหน่วยงานเจ้าพนักงานบังคับทางอาญา (Court Marshal) เพื่อบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลในคดีอาญาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น โทษปรับ โทษริบทรัพย์สิน การติดตามจับกุมผู้หลบหนีในชั้นพิจารณา และการบังคับตามสัญญาประกัน รวมถึงการสนับสนุนให้หน่วยงานอื่นเป็นผู้ดำเนินการดังกล่าว			▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	ศย	๒๙๒.๐๐	งบประมาณ	มีหน่วยงานเจ้าพนักงานบังคับทางอาญาเพื่อบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งศาลในคดีอาญาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น	หน่วยงานเจ้าพนักงานบังคับคดีอาญาได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วเสร็จและดำเนินงาน

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๖. จัดตั้งศาลหรือแผนกคดีชำนัญพิเศษและมีวิธีพิจารณาคดีที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมเพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด																	ศย	๗๖.๐๐	งบประมาณ	มีศาลหรือแผนกคดีชำนัญพิเศษและมีวิธีพิจารณาคดีที่เหมาะสมกับบริบทของสังคม	๑ จำนวนศาลหรือแผนกคดีชำนัญพิเศษฯ ได้รับการจัดตั้งขึ้น
																	ศย	๒.๐๐	งบประมาณ		๒ จำนวนกฎหมายกำหนดวิธีพิจารณาคดีฯ ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จและประกาศใช้
																	ศย	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			๓ จำนวนศาลชำนัญพิเศษที่ได้รับการเสริมสร้างศักยภาพ
																	ศย	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			๔ จำนวนหน่วยงานที่ปฏิบัติตามกฎหมาย

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๖.๑ จัดตั้งศาลคดีสิ่งแวดล้อมและมีวิธีพิจารณาคดีสิ่งแวดล้อมเป็นการเฉพาะ เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายเป็นไปตามเจตนารมณ์และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เช่น กำหนดอำนาจฟ้องของผู้เสียหายให้ครอบคลุมมากขึ้น ให้มีวิธีการแก้ไขฟื้นฟูสิ่งแวดล้อมในระหว่างดำเนินคดี มีวิธีการสืบพยานผู้เชี่ยวชาญเพื่อเข้ามาช่วยในการค้นหาความจริง เป็นต้น																ศย	๗๖.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๖.๒ จัดตั้งศาลคดีจราจรหรือแผนกคดีจราจรในศาลยุติธรรม และมีวิธีพิจารณาคดีจราจรเป็นการเฉพาะ เช่น กำหนดลักษณะคดีจราจรที่มีพฤติการณ์ที่เป็นอันตรายต่อสังคมอย่างร้ายแรง เช่น ฝ่าฝืนสัญญาณไฟจราจร ให้อยู่ในอำนาจพิจารณาคดีของศาลเท่านั้น โดยใช้ใบสั่งเจ้าพนักงานจราจรหรือพนักงานเจ้าหน้าที่เป็นคำฟ้องโดยไม่ต้องสอบสวน เป็นต้น																ศย, ตช, กรมการขนส่งทางบกฯ	๒.๐๐	งบประมาณ		
๖.๓ เสริมสร้างศักยภาพของศาลชำนัญพิเศษที่มีอยู่แล้ว คือ ศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ ศาลล้มละลาย ศาลแรงงาน ศาลภาษีอากร และศาลเยาวชนและครอบครัวให้เข้มแข็งและบ่มเพาะความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านให้มากยิ่งขึ้น																	ศย	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๗. พัฒนาและแก้ไขกฎหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม					▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬					คกก. ปฏิรูปฯ ศย, ยธ, ตช	๒๘.๐๐ งบดำเนินงานของหน่วยงาน	งบประมาณ	มีการพัฒนาและแก้ไขกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรมที่มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น	๑. จำนวนกฎหมายฯที่ได้รับการพัฒนาและแก้ไขแล้วเสร็จและประกาศใช้ ๒ จำนวนหน่วยงานที่ปฏิบัติตามกฎหมาย

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๗.๑ แก้ไขประมวลกฎหมายอาญาภาค ๒ ความผิด ลักษณะ ๕ ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชนให้สอดคล้องกับกฎหมายว่าด้วยองค์กรอาชญากรรม																	คกก. ปฏิรูปฯ	๓.๐๐	งบประมาณ		
๗.๒ แก้ไขกฎหมายการพนันให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและรูปแบบการกระทำผิดที่เปลี่ยนแปลง																	คกก. ปฏิรูปฯ	๓.๐๐	งบประมาณ		
๗.๓ แก้ไขกฎหมายคนเข้าเมืองและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการขอส่งผู้ร้ายข้ามแดน																	คกก. ปฏิรูปฯ	๓.๐๐	งบประมาณ		
๗.๔ แก้ไขกฎหมายเพื่อป้องกันการหลบหนีของผู้ต้องหาหรือจำเลยและมิให้การหลบหนีเป็นอุปสรรคในการดำเนินคดี เช่น การกำหนดความผิดฐานหลบหนีการปล่อยชั่วคราว การไม่นับระยะเวลาหลบหนีเข้าในอายุความ เป็นต้น																	คกก. ปฏิรูปฯ	๓.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๗.๕ ทบทวนบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัยในประมวลกฎหมายอาญาตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างโทษกับวิธีการเพื่อความปลอดภัย เช่น พิจารณายกระดับการห้ามประกอบอาชีพบางอย่างขึ้นเป็นโทษเป็นต้น เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการป้องกันความปลอดภัยของสังคมมากขึ้น																	ศย	๒.๐๐	งบประมาณ		
๗.๖ พัฒนากฎหมายกำหนดมาตรฐานการรักษาความปลอดภัยอาคาร สถานที่ และทรัพย์สินเบื้องต้นสำหรับธุรกิจที่มีความเสี่ยงสูงที่จะถูกประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน โดยให้ภาคธุรกิจมีส่วนรับผิดชอบในการรักษาความปลอดภัย และมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานดังกล่าว และกำหนดมาตรการกำกับดูแลการปฏิบัติตามมาตรฐานดังกล่าวอย่างเหมาะสมและไม่เป็นภาระเกินสมควร																ศช	๒.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๗.๗ พัฒนาหลักเกณฑ์การกำหนดให้ความผิดอาญาบางฐานเป็นความผิดอันยอมความได้																	ยธ	๒.๐๐			
๗.๘ พัฒนามาตรการทางกฎหมายในการป้องกันและปราบปรามการขัดขวางบิดเบือนและแทรกแซงการปฏิบัติงานของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม																	คกก ปฏิรูปฯ ศย	๓.๐๐			
๗.๙ พัฒนามาตรการในการป้องกันการใช้สิทธิฟ้องคดีอาญาโดยไม่สุจริต																	ศย	๒.๐๐			
๗.๑๐ ปรับปรุงกลไกและกระบวนการริบทรัพย์สินทั้งทางแพ่งและอาญาให้มีประสิทธิภาพและมีมาตรการคุ้มครองผู้เสียหายเป็นมาตรฐานเดียวกัน																	คกก ปฏิรูปฯ ศย	๓.๐๐			
๗.๑๑ ทบทวนและแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายว่าด้วยการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่																	ศย	๒.๐๐			

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๘. เพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน																	ศย, ยธ	๖.๐๐		มีมาตรการเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน	๑ จำนวนมาตรการตามแผนฯ ที่ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จ ๒ จำนวนหน่วยงานที่นำมาตรการไปปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๘.๑ จัดตั้งหน่วยงานประสานและขับเคลื่อนกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน																	ศย, ยธ	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			
๘.๒ ให้ความสำคัญกับการให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชน การสังคมสงเคราะห์ และการคุ้มครองเด็กที่ยังไม่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเพื่อป้องกันการกระทำผิด																	ศย, ยธ	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			
๘.๓ กำหนดนโยบายด้านเด็กและเยาวชนตลอดจนมาตรการบำบัดฟื้นฟูบนพื้นฐานของหลักฐานเชิงประจักษ์ (evidence-based policy) ใช้การประเมินความเสี่ยงเพื่อกำหนดมาตรการดูแลที่เหมาะสม																	ศย, ยธ	๒.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๔ : การปรับกระบวนทัศน์ในการบริหารงานยุติธรรมเพื่อสร้างความปลอดภัยและความเป็นธรรมในสังคม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๘.๔ พัฒนาประสิทธิภาพและแก้ไขข้อขัดข้องในการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญากับเด็กและเยาวชน																	ศย, ยธ	๒.๐๐	งบประมาณ		
๘.๕ พัฒนามาตรการบังคับทางกฎหมายแก่ผู้จงใจไม่ชำระค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรตามคำพิพากษา																	ศย, ยธ	๒.๐๐	งบประมาณ		

๒.๔.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑. การกำหนดนโยบายและการบังคับใช้กฎหมายยาเสพติดบนพื้นฐานของหลักฐานเชิงประจักษ์ (Evidence-based drug policy)

๑.๑ แก้ไขกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษและกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาทอย่างน้อยในประเด็นดังนี้

๑.๑.๑ กำหนดให้มีการทบทวนการจำแนกประเภทยาเสพติดกับวัตถุออกฤทธิ์เป็นระยะ

๑.๑.๒ กำหนดให้การดำเนินมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมาย

๑.๑.๓ กำหนดเงื่อนไขให้การผลิตและจำหน่ายยาเสพติดให้โทษบางประเภทโดยหน่วยงานของรัฐสามารถกระทำได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

๑.๑.๔ กำหนดโทษในความผิดฐานจำหน่ายนำเข้าและส่งออกยาเสพติดโดยพิจารณาปริมาณยาเสพติดในคดีควบคู่ไปกับบทบาทของผู้กระทำผิดในเครือข่ายยาเสพติด

๑.๑.๕ กำหนดให้ใช้มาตรการอื่นแทนการลงโทษกับผู้เสพและผู้ครอบครองยาเสพติดไว้เพื่อเสพ

๑.๒ แก้ไขกฎหมายว่าด้วยการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติดโดยกำหนดให้หน่วยงานทางสาธารณสุขเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด

๑.๓ ยกร่างกฎหมายให้มีการจัดตั้งหรือจัดให้มีศาลเพื่อบำบัดยาเสพติดอย่างน้อยในระบบของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

๒. กำหนดให้การลดการกระทำความผิดซ้ำเป็นเป้าหมายการดำเนินงานของทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาโดยดำเนินการแก้ไขกฎหมายคุมประพฤติกฎหมายราชทัณฑ์และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องหรือยกร่างกฎหมายเพื่อลดการกระทำผิดซ้ำขึ้นเป็นการเฉพาะอย่างน้อยต้องมีเนื้อหาต่อไปนี้

๒.๑ กำหนดให้กระทรวงยุติธรรมพัฒนาตัวชี้วัดด้านการลดการกระทำผิดซ้ำตลอดจนระบบและเครื่องมือประเมินความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำ

๒.๒ กำหนดให้แต่ละหน่วยงานนำตัวชี้วัดเรื่องการลดการกระทำความผิดซ้ำไปใช้ประเมินผลการปฏิบัติงาน และนำระบบกับเครื่องมือประเมินความเสี่ยงไปใช้ในการปฏิบัติงานในส่วนที่รับผิดชอบ เช่น การใช้ดุลพินิจจัดให้มีการไกล่เกลี่ยหรือยุติคดี การสั่งคดี การใช้

ดุลพินิจกำหนดโทษ การจัดทำรายงานการสืบเสาะและพินิจ การจัดชั้นนักโทษ การลดวันต้องโทษ การพักการลงโทษ เป็นต้น

๒.๓ พัฒนาและแก้ไขกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดมาตรการไกล่เกลี่ยหรือยุติคดีสำหรับคดีที่ผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ซึ่งมีความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำน้อยโดยกำหนดประเภทคดี มาตรการแก้ไขฟื้นฟูเพื่อลดกระทำผิดซ้ำ การเยียวยาผู้เสียหาย และการกำกับดูแลการใช้ดุลพินิจทุกขั้นตอน และให้ศาลใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยหรือการคุมประพฤติกับผู้กระทำผิดเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ

๒.๔ กำหนดให้การจำกัดสิทธิในการประกอบอาชีพของผู้พ้นโทษต้องมีความสัมพันธ์กับความผิดที่ถูกลงโทษและเปิดโอกาสให้มีการขอยกเลิกข้อจำกัดสิทธิได้

๒.๕ กำหนดมาตรการติดตามกำกับพฤติกรรมของผู้พ้นโทษที่มีความเสี่ยงในการกระทำผิดซ้ำสูงโดยกำหนดให้ผู้กระทำผิดดังกล่าวต้องขึ้นทะเบียนไว้กับพนักงานเจ้าหน้าที่หากมีการย้ายที่อยู่และเปลี่ยนแปลงอาชีพต้องแจ้งเจ้าหน้าที่ทราบและมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลของผู้ขึ้นทะเบียนระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม

๓. ปฏิรูประบบการกำหนดโทษอาญาที่มีความเหมาะสม โปร่งใส เปิดรับการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง และมีความได้สัดส่วนกับความร้ายแรงของความผิดมากขึ้น โดยดำเนินการยกร่างพระราชบัญญัติระบบการกำหนดโทษอาญา พ.ศ. .... ที่อย่างน้อยควรมีเนื้อหาดังนี้

๓.๑ ให้จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาระบบการกำหนดโทษอาญาขึ้นมีรองประธานศาลฎีกาที่ได้รับมอบหมายจากประธานศาลฎีกาเป็นประธาน มีกรรมการอื่นอีกอย่างน้อย ๑๔ คน โดยอย่างน้อย ๘ คนมาจากผู้พิพากษาทุกชั้นศาลที่ได้รับการแต่งตั้งจากประธานศาลฎีกา ที่เหลืออีก ๖ คนมาจากผู้แทนจากสำนักงานอัยการสูงสุดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงยุติธรรมและสภาทนายความที่แต่ละหน่วยงานเสนอชื่อหน่วยงานละ ๑ คน นักวิชาการด้านกระบวนการยุติธรรมทางอาญา ๑ คน และผู้แทนจากหน่วยงานหรือองค์กรที่ทำหน้าที่คุ้มครองหรือสงเคราะห์ผู้เสียหายอีก ๑ คน ที่ได้รับการเสนอชื่อจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องโดยกำหนดให้สำนักงานศาลยุติธรรมทำหน้าที่ฝ่ายเลขานุการของคณะกรรมการ

๓.๒ กำหนดให้คณะกรรมการมีหน้าที่ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับระบบการกำหนดโทษอาญา จัดทำและพัฒนาฐานข้อมูลการกำหนดโทษอาญาจัดทำแนวทางการกำหนดโทษอาญาเพื่อขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาก่อนประกาศใช้และสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนเกี่ยวกับการกำหนดโทษ

๓.๓ ระบุวัตถุประสงค์ในการลงโทษที่ศาลต้องคำนึงถึงในการกำหนดโทษตลอดจนหลักการลงโทษที่ได้สัดส่วนและการใช้โทษจำคุกเท่าที่จำเป็นและกำหนดว่าในการกำหนดโทษ

ของศาลศาลต้องคำนึงแนวทางการกำหนดโทษที่จัดทำโดยคณะกรรมการด้วยโดยหากศาลจะกำหนดโทษแตกต่างไปจากแนวทางจะต้องให้เหตุผลไว้โดยชัดแจ้ง

๓.๔ กำหนดว่าในคดีอาญาเมื่อคดีเสร็จการพิจารณาให้ศาลเลื่อนคดีไปเพื่อนัดไต่สวนกำหนดโทษโดยในระหว่างนั้นศาลอาจพิจารณามีคำสั่งให้พนักงานคุมประพฤติสืบเสาะและพินิจจำเลยตามที่เห็นสมควรในวันนัดไต่สวนกำหนดโทษให้โจทก์และจำเลยมีสิทธิเสนอโทษที่เหมาะสมและนำพยานหลักฐานเข้าไต่สวนสนับสนุนข้อเสนอของตนได้กับให้ผู้เสียหายมีสิทธิแถลงการณ์ด้วยวาจาหรือเป็นหนังสือในวันนัดไต่สวนนี้ได้เมื่อไต่สวนแล้วให้ศาลมีคำพิพากษาในวันนั้นหรือวันอื่นใดตามที่เห็นสมควร

๓.๕ กำหนดว่าในระยะเริ่มแรกให้คณะกรรมการสำรวจข้อมูลการกำหนดโทษของศาลที่เป็นอยู่และจัดทำฐานข้อมูลการกำหนดโทษอาญาขึ้นกับศึกษาวิจัยและสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเพื่อทราบปัจจัยที่ใช้ในการพิจารณาความร้ายแรงของความผิดแต่ละประเภท

๓.๖ กำหนดว่าในการจัดทำแนวทางการกำหนดโทษของคณะกรรมการต้องวางอยู่บนพื้นฐานของหลักการลงโทษอย่างได้สัดส่วนและหลักการใช้โทษจำคุกเท่าที่จำเป็น ตลอดจนการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนและข้อมูลการกำหนดโทษของความผิดฐานนั้น ๆ เท่าที่ผ่านมา โดยเมื่อยกร่างแนวทางกำหนดโทษสำหรับความผิดใดแล้วต้องวิเคราะห์ผลกระทบของการกำหนดโทษตามแนวทางต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานอื่นในกระบวนการยุติธรรมด้วย จากนั้นให้นำร่างและผลการวิเคราะห์รับฟังความคิดเห็นจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและประชาชน แล้วจึงนำร่างไปขอความเห็นชอบจากที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกา เมื่อได้รับความเห็นชอบแล้วจึงมีผลใช้บังคับได้ หากไม่ได้รับความเห็นชอบให้ร่างตกไป

๓.๗ กำหนดให้ศาลหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือภาคประชาสังคมมีสิทธิเสนอให้คณะกรรมการจัดทำหรือแก้ไขแนวทางการกำหนดโทษได้โดยเป็นดุลพินิจของคณะกรรมการในการพิจารณา

๓.๘ กำหนดให้มีการติดตามประเมินผลการปฏิบัติตามแนวทางการกำหนดโทษทุก ๓ ปี โดยเปิดโอกาสให้มีการทบทวนแก้ไขก่อนหน้านั้นหากมีเหตุผลความจำเป็นเมื่อประเมินผลแล้วให้จัดทำรายงานเผยแพร่ให้สาธารณชนทราบ

๓.๙ กำหนดให้คณะกรรมการเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับกระบวนการกำหนดโทษและแนวทางการกำหนดโทษที่จัดทำในรูปแบบและภาษาที่เข้าใจง่ายและมีการสำรวจความรู้ความเข้าใจกับความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการกำหนดโทษเป็นระยะ

๔. บูรณาการฐานข้อมูลเทคโนโลยีสารสนเทศระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมเพื่อให้มีข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้ต้องหาหรือจำเลยอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยให้กระทรวงยุติธรรมบูรณาการฐานข้อมูลของผู้กระทำผิดระหว่างหน่วยงานในกระบวนการ

ยุติธรรมทางอาญาเพื่อให้เพียงพอต่อการสืบสวน สอบสวน สั่งคดี ไต่สวน พิจารณาคดี กำหนดโทษ แก้ไขฟื้นฟู และสอดส่องผู้พ้นโทษ และกำหนดหน้าที่ในการบูรณาการข้อมูลกับสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลของแต่ละหน่วยงานให้ชัดเจน ซึ่งหากต้องอาศัยกฎหมายสามารถดำเนินการร่วมไปกับการแก้ไขหรือยกร่างกฎหมายเพื่อดำเนินการตามข้อ ๒ ได้

๕. จัดตั้งหน่วยงานเจ้าพนักงานบังคับทางอาญา (court marshal) โดยยกร่างพระราชบัญญัติเพื่อจัดตั้งหน่วยงานและกำหนดตำแหน่งเจ้าพนักงานที่มีอำนาจหน้าที่สำคัญอย่างน้อย ๓ ประการ คือ การติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาล การบังคับคดีกรณีผู้ต้องโทษปรับไม่ชำระค่าปรับ และกรณีผิดสัญญาประกัน การรักษาความปลอดภัยสถานที่ทรัพย์สินและบุคลากรของศาลยุติธรรม นอกจากนั้น ยังต้องยกร่างอนุบัญญัติที่เกี่ยวข้อง เช่นประกาศคณะกรรมการบริหารศาลยุติธรรม เรื่องการแบ่งส่วนราชการภายในข้อกำหนดประธานศาลฎีกากำหนดคุณสมบัติและอำนาจหน้าที่ของเจ้าพนักงานดังกล่าวระเบียบคณะกรรมการข้าราชการศาลยุติธรรมว่าด้วยการแต่งตั้งเจ้าพนักงานดังกล่าว เป็นต้น

๖. จัดตั้งศาลหรือแผนกคดีชำนัญพิเศษและมีวิธีพิจารณาคดีที่เหมาะสมกับบริบทของสังคมเพื่อบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัด โดยจัดทำในรูปร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลคดีสิ่งแวดล้อม กับจัดตั้งศาลคดีจราจรหรือแผนกคดีจราจรในศาลยุติธรรม

๗. แก้ไขกฎหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการป้องกันและปราบปรามอาชญากรรม โดยแก้ไขประมวลกฎหมายอาญา ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา พระราชบัญญัติการพนัน พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน พระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการพัฒนากฎหมายกำหนดมาตรฐานการรักษาความปลอดภัยอาคาร สถานที่ และทรัพย์สินเบื้องต้นสำหรับธุรกิจที่มีความเสี่ยงสูงที่จะถูกประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน ซึ่งหลายส่วนคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรมสามารถดำเนินการได้เอง

๘. เพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการยุติธรรมสำหรับเด็กและเยาวชน โดยแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ๒๕๕๓ และยกร่างพระราชบัญญัติเฉพาะเพื่อพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน มีรายละเอียดดังนี้

๘.๑ จัดตั้งหน่วยงานประสานและขับเคลื่อนกระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับเด็กและเยาวชน

๘.๒ ให้ความสำคัญกับการให้การศึกษาแก่เด็กและเยาวชน การสังคมสงเคราะห์ และการคุ้มครองเด็กที่ยังไม่เข้าสู่กระบวนการยุติธรรมเพื่อป้องกันการกระทำผิด

๘.๓ กำหนดนโยบายด้านเด็กและเยาวชน ตลอดจนมาตรการบำบัดฟื้นฟูบนพื้นฐานของหลักฐานเชิงประจักษ์ (evidence-based policy) ใช้การประเมินความเสี่ยงเพื่อกำหนดมาตรการดูแลที่เหมาะสม

๘.๔ พัฒนาประสิทธิภาพและแก้ไขข้อขัดข้องในการใช้มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดีอาญากับเด็กและเยาวชน

๘.๕ พัฒนามาตรการบังคับทางกฎหมายแก่ผู้จงใจไม่ชำระค่าอุปการะเลี้ยงดูบุตรตามคำพิพากษา

เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๕

การปรับปรุงระบบสอบสวนคดีอาญา เพื่อให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุล ระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ อย่างเหมาะสม

๒.๕ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๕ การปรับปรุงระบบสอบสวนคดีอาญาเพื่อให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม

๒.๕.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) การสอบสวนคดีอาญามีความสมบูรณ์ ถูกต้อง โปร่งใส

๒) ผู้ที่เกี่ยวข้องในคดีได้รับความยุติธรรมและหลักประกันการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพอย่างแท้จริง

๒.๕.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๑ – พ.ศ. ๒๕๖๔

๒.๕.๓ ตัวชี้วัด

๑) ร้อยละของคดีที่พนักงานอัยการสั่งฟ้องผู้ต้องหาและศาลมีคำพิพากษาลงโทษ ในคดีที่มีการสอบสวนร่วมกัน

๒) จำนวนของคดีที่ถูกรื้อฟื้นคดีขึ้นพิจารณาใหม่ ในคดีที่มีการสอบสวนร่วมกัน

๓) ร้อยละของคดีที่ศาลสั่งยกฟ้องโดยมีความเห็นว่าผู้ต้องหาไม่มีความผิด ในคดีที่มีการสอบสวนร่วมกัน

๔) ร้อยละของคดีที่ศาลมีคำพิพากษาลงโทษ ในคดีที่มีการกันผู้ร่วมกระทำผิดเป็นพยาน

๕) ระดับความพึงพอใจของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และผู้เกี่ยวข้องในคดีต่อประสิทธิภาพการสอบสวน ของพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวน ในคดีที่มีการสอบสวนร่วมกัน

๖) จำนวนข้อร้องเรียนของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา และผู้เกี่ยวข้องในคดีต่อการสอบสวนที่ไม่เป็นธรรม ไม่ถูกต้อง และล่าช้า ในคดีที่มีการสอบสวนร่วมกัน

๒.๕.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

วงเงิน ๕.๐๐ ล้านบาท

แหล่งเงิน เงินงบประมาณ

๒.๕.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๕ การปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาเพื่อให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. แก้ไขกฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดประเภทหรือลักษณะคดีที่ควรจะมีการสอบสวนร่วมกันระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ และเพื่อกำหนดวิธีการทำงานร่วมกัน รวมทั้งเงื่อนไข ขั้นตอน และการปฏิบัติระหว่างพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวนในคดีดังกล่าว			▬	▬													อส, ตช, ธน	๒.๐๐	งบประมาณ	มีการแก้ไขกฎหมาย กฎระเบียบที่กำหนดประเภท ลักษณะคดีและวิธีการ การปฏิบัติงานสอบสวนร่วมกันระหว่างพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวน	๑. จำนวนกฎหมาย กฎ ระเบียบฯ ที่ได้รับการแก้ไข
					▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	อส, ตช, ธน	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			๒. จำนวนหน่วยงานฯ ที่ปฏิบัติตามกฎหมาย กฎ ระเบียบฯ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๕ การปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาเพื่อให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. บัญญัติให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการกันผู้ร่วมกระทำความผิดเป็นพยาน โดยมีเนื้อหากำหนดเงื่อนไขและวิธีการในการกันผู้ร่วมกระทำความผิดเป็นพยาน และให้เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวน ทั้งให้ครอบคลุมการปฏิบัติต่อพยานดังกล่าวตั้งแต่ต้นจนจบคดี																	อส, ตช	๒.๐๐	งบประมาณ	มีกฎหมายที่กำหนดหลักเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีการในการกันผู้ร่วมกระทำผิดเป็นพยาน โดยมีพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวนดำเนินการร่วมกัน และการปฏิบัติต่อพยานดังกล่าวตั้งแต่ต้นจนจบคดี	๑. จำนวนกฎหมายฯ ที่ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จและประกาศใช้
																	อส, ตช	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			๒.จำนวนหน่วยงานฯ ที่ปฏิบัติตามกฎหมาย

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๕ การปรับปรุงระบบการสอบสวนคดีอาญาเพื่อให้มีการตรวจสอบและถ่วงดุลระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการอย่างเหมาะสม

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓. ปรับปรุงให้มีกลไกในการเร่งรัดติดตามการส่งผลการสอบสวนเพิ่มเติม และอำนาจของพนักงานอัยการในการสอบสวนเพิ่มเติม โดยสำนักงานอัยการสูงสุดและสำนักงานตำรวจแห่งชาติร่วมกันสร้างกลไกหรือกระบวนการดังกล่าว			▬	▬													อส, ตช	๑.๐๐	งบประมาณ	มีการปรับปรุงกลไกร่วมกันในการเร่งรัดติดตามการส่งผลการสอบสวนเพิ่มเติม และการกำหนดอำนาจของพนักงานอัยการในการสอบสวนเพิ่มเติม	๑. จำนวนกลไกฯ ที่ดำเนินการร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จ
				▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	อส, ตช	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			๒. จำนวนหน่วยงานฯ ที่ ไปปฏิบัติตามกลไกที่กำหนด

๒.๕.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑. พัฒนาและแก้ไขกฎหมาย กฎ และระเบียบที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดประเภทหรือลักษณะคดีที่จะมีการสอบสวนร่วมกันระหว่างพนักงานสอบสวนกับพนักงานอัยการ และเพื่อกำหนดวิธีการทำงานร่วมกัน รวมทั้งเงื่อนไขขั้นตอนและการปฏิบัติระหว่างพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวนในคดีดังกล่าว

๑.๑ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ลักษณะ ๒ การสอบสวน หมวด ๑ การสอบสวนสามัญ ในประเด็นดังนี้

๑.๑.๑ กำหนดประเภทหรือลักษณะคดีที่ให้พนักงานอัยการสอบสวนร่วมกับพนักงานสอบสวน กำหนดวิธีการทำงานร่วมกัน รวมทั้ง เงื่อนไข ขั้นตอน และการปฏิบัติระหว่างพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวนในคดีดังกล่าว

๑.๑.๒ กำหนดให้มีพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบในสำนวนการสอบสวนดังกล่าว

๑.๑.๓ กำหนดให้มีวิธีการทำงานร่วมกัน และการบูรณาการในเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการร่วมสอบสวนคดีอาญาของพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวน โดยให้เป็นไปตามกฎ หรือระเบียบ ในการสอบสวนร่วมของพนักงานอัยการกับพนักงานสอบสวน

๑.๒ สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนคดีอาญา แก้ไขปรับปรุง กฎ ระเบียบที่เกี่ยวข้อง

๑.๓ พัฒนาการบูรณาการร่วมสอบสวนอาญาของพนักงานอัยการ พนักงานสอบสวน และพนักงานสอบสวนคดีพิเศษ และพนักงานสอบสวนของหน่วยงานอื่นเกี่ยวข้อง ดังนี้

๑.๓.๑ จัดทำบันทึกข้อตกลงร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดวิธีการและแนวทางการปฏิบัติงานการสอบสวนร่วมกัน

๒. บัญญัติให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการกันผู้ร่วมกระทำความผิดเป็นพยาน และให้เป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวน ทั้งให้ครอบคลุมการปฏิบัติต่อพยานตั้งแต่ต้นจนจบคดี โดยมีเนื้อหากำหนด หลักเกณฑ์ เงื่อนไขและวิธีการในการกันผู้ร่วมกระทำความผิดเป็นพยาน

๒.๑ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ลักษณะ ๒ การสอบสวน หมวด ๑ การสอบสวนสามัญ ในประเด็นดังนี้

๒.๑.๑ กำหนดหลักการให้มีการกันผู้ร่วมกระทำความผิดเป็นพยานในคดีอาญา โดยให้เป็นการดำเนินการร่วมกันระหว่างพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวน

๒.๑.๒ กำหนดให้การปฏิบัติต่อพยานตั้งแต่ต้นถึงคดีเสร็จการพิจารณาเป็นไปตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการตาม กฎ หรือระเบียบ ซึ่งออกตามความในกฎหมายดังกล่าว

๒.๑.๓ กำหนดให้การกันผู้ร่วมกระทำความผิดเป็นพยานในคดีอาญา เป็นไปตามหลักเกณฑ์ เงื่อนไข และวิธีการตาม กฎ หรือระเบียบ ซึ่งออกตามความในกฎหมายดังกล่าว

๓. ปรับปรุงให้มีระบบหรือกลไกในการเร่งรัดติดตามการส่งผลการสอบสวนเพิ่มเติมและอำนาจของพนักงานอัยการในการสอบสวนเพิ่มเติม โดยให้สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันสร้างกลไกหรือกระบวนการดังกล่าว

๓.๑ ให้มีระบบหรือกลไกในการเร่งรัดติดตามการส่งผลการสอบสวนเพิ่มเติม โดยให้สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันสร้างกลไกหรือกระบวนการดังกล่าว

๓.๒ แก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเพื่อให้มีพนักงานอัยการมีอำนาจในการดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมในกรณีพนักงานสอบสวนไม่สามารถส่งสำนวนการสอบสวนได้ภายในกำหนดระยะเวลาฟ้องคดี เพื่อเป็นกลไกในการแก้ไขปัญหาในกรณีพนักงานสอบสวนไม่สามารถส่งผลการสอบสวนเพิ่มเติมได้ภายในระยะเวลาที่กำหนดหรือในกรณีมีความจำเป็นเร่งด่วน เช่นคดีจะขาดอายุความ หรืออาจเกิดความเสียหายต่อการดำเนินคดี

เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๖

การกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ชัดเจน เพื่อมิให้คดีขาดอายุความ

๒.๖ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๖ การกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ชัดเจนเพื่อมิให้คดีขาดอายุความ

๒.๖.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

คดีไม่ขาดอายุความในชั้นสอบสวน ชั้นไต่สวน ชั้นฟ้องคดี

๒.๖.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๑ – พ.ศ. ๒๕๖๔

๒.๖.๓ ตัวชี้วัด

๑) ไม่มีคดีที่ส่งสำนวนการสอบสวนหรือสำนวนการไต่สวนให้แก่พนักงานอัยการ ไม่ทันภายในเวลาที่กำหนด

๒) ไม่มีคดีที่พนักงานอัยการพิจารณาสั่งฟ้องไม่ทันภายในเวลาที่กำหนด

๓) ร้อยละของคดีที่สามารถติดตามตัวผู้ต้องหาที่หลบหนีในชั้นสอบสวนมาดำเนินคดีได้ทันภายในอายุความเพิ่มขึ้น

๒.๖.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

วงเงิน ๔๖.๗๐ ล้านบาท
แหล่งเงิน เงินงบประมาณ

๒.๖.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๖ การกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ชัดเจนเพื่อมิให้คดีขาดอายุความ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. กำหนด/ปรับปรุงระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับงานสอบสวนทุกฝ่ายให้ชัดเจน																	ตช, อส, ยธ ปปช, ปปส สธ, ปปท , ธน	๑๖.๗๐	งบประมาณ	มีการจัดทำและปรับปรุงระเบียบ หรือประกาศแสดงระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวน	๑.จำนวนระเบียบหรือประกาศฯ ที่ได้รับการจัดทำปรับปรุงแล้วเสร็จ
																	ตช, อส, ยธ ปปช, ปปส สธ, ปปท, ธน	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			๒.จำนวนหน่วยงานฯ ที่ปฏิบัติตามระเบียบหรือประกาศฯ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๖ การกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ชัดเจนเพื่อมิให้คดีขาดอายุความ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๑ ปรับปรุงระยะเวลามาตรฐานของหน่วยงานที่มีหน้าที่สอบสวนในการรวบรวมพยานหลักฐาน																					
๑.๒ กำหนดระยะเวลาในการส่งสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนให้แก่พนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการมีระยะเวลาเพียงพอในการตรวจสอบสำนวนเพื่อพิจารณาสั่งฟ้องคดี โดยให้สำนักงานอัยการสูงสุด สำนักงานตำรวจแห่งชาติและหน่วยงานอื่นที่มีหน้าที่สอบสวนร่วมกันกำหนดระยะเวลาที่เหมาะสมดังกล่าว																				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๖ การกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ชัดเจนเพื่อมิให้คดีขาดอายุความ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. กำหนดมาตรการสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานและระยะเวลาที่กำหนดได้			▬	▬	▬	▬											ตช, อส, ยธ ปปช, ปปส ปปท, ธน	๓๐.๐๐ งบดำเนินงานของหน่วยงาน	งบประมาณ	มีมาตรการสนับสนุนเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานและระยะเวลาที่กำหนด	๑. จำนวนมาตรการตามแผนฯที่ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จ ๒. จำนวนหน่วยงานฯที่นำมาตรการไปปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๖ การกำหนดระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายให้ชัดเจนเพื่อมิให้คดีขาดอายุความ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๑ กำหนดอัตรากำลังให้เหมาะสมกับภาระงานและมาตรฐานการปฏิบัติงาน																		๗.๐๐	งบประมาณ		
๒.๒ กำหนดมาตรการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีในชั้นสอบสวนมาดำเนินคดีภายในอายุความ																		๗.๐๐	งบประมาณ		
๒.๓ บูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบในส่วนงานนิติวิทยาศาสตร์และนิติเวช เพื่อวางแนวทางแก้ปัญหาข้อขัดข้องที่อาจเกิดจากการประสานงานที่ล่าช้า ส่งผลให้การปฏิบัติงานต่าง ๆ เลยกรอบระยะเวลาที่กำหนด																		๑๖.๐๐	งบประมาณ		

๒.๖.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑. กำหนด/ปรับปรุงระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ๆเกี่ยวข้องกับงานสอบสวนทุกฝ่ายให้ชัดเจน

๑.๑ จัดทำกระบวนงาน ขั้นตอน และระยะเวลามาตรฐานในการรวบรวมพยานหลักฐานการทำสำนวนการสอบสวน สำนวนการไต่สวน และการพิจารณาสำนวนการสอบสวน สำนวนการไต่สวน และการฟ้องคดีของหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมที่มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวน ไต่สวน และการฟ้องคดีทุกหน่วยงาน

๑.๒ แก้ไขปรับปรุง กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง หรือหนังสือสั่งการที่เกี่ยวข้องกับการสอบสวน ไต่สวน การพิจารณาสำนวน และการฟ้องคดี ให้เป็นไปตามระยะเวลามาตรฐาน ตลอดจนแนวทางในการดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาในกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการตามมาตรฐานระยะเวลาดังกล่าวเพื่อป้องกันความเสียหายแก่การดำเนินคดี

๑.๓ กำหนดระยะเวลาการส่งสำนวนการสอบสวนของพนักงานสอบสวนให้แก่พนักงานอัยการ เพื่อให้พนักงานอัยการมีระยะเวลาเพียงพอที่จะพิจารณาสั่งสำนวนได้อย่างละเอียดรอบคอบ มีข้อเท็จจริงที่ครบถ้วนสมบูรณ์ โดยสำนักงานอัยการสูงสุดและหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการสอบสวน หรือไต่สวนคดีพิจารณาร่วมกัน โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพในการดำเนินคดีภายในอายุความฟ้องคดีเป็นประการสำคัญ

๒. กำหนดมาตรการสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายสามารถปฏิบัติหน้าตามมาตรฐานและระยะเวลาที่กำหนดได้

๒.๑ กำหนดอัตรากำลังให้เหมาะสมกับภาระงานและมาตรฐานการปฏิบัติงาน โดยจัดให้มีอัตรากำลังของพนักงานสอบสวน พนักงานไต่สวน พนักงานอัยการ และเจ้าหน้าที่สนับสนุนงานดังกล่าวที่เพียงพอกับปริมาณงาน ภารกิจ และมาตรฐานการปฏิบัติงานสอบสวนและฟ้องคดี

๒.๒ กำหนดมาตรการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนีในชั้นสอบสวนมาดำเนินคดีภายในอายุความ โดยให้มีหน่วยงานและเจ้าหน้าที่รับผิดชอบการติดตามจับกุมผู้ต้องหาหรือจำเลยที่หลบหนี โดยมีค่าใช้จ่ายและรางวัลนำจับที่เหมาะสมจากเงินค่าปรับตามคำพิพากษา

๒.๓ บูรณาการความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม รวมทั้งหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบในส่วนงานนิติวิทยาศาสตร์และนิติเวช เพื่อวางแนวทางแก้ปัญหาข้อขัดข้องที่อาจเกิดจากการประสานงานที่ล่าช้า ส่งผลให้การปฏิบัติงานต่าง ๆ เลยกรอบระยะเวลาที่กำหนด

๒.๓.๑ จัดให้มีบันทึกข้อตกลงร่วมกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมรวมทั้งหน่วยงานที่มีความรับผิดชอบในส่วนงานนิติวิทยาศาสตร์และนิติเวช

๒.๓.๒ สร้างระบบให้หน่วยงานทางนิติวิทยาศาสตร์หรือนิติเวชสามารถบูรณาการบุคลากรหรือระบบการจัดส่งผลการตรวจพิสูจน์ให้เกิดความสะดวกรวดเร็ว และการนำระบบลายมือชื่ออิเล็กทรอนิกส์มาใช้ในการรับรองเอกสารเพื่อการรับฟังเป็นพยานหลักฐานในชั้นศาล

เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๗

การพัฒนาระบบการสอบสวน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ

๒.๗ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๗ การพัฒนาระบบการสอบสวนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการ

๒.๗.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ประชาชนมีความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา

๒) ผู้เสียหาย/ผู้เกี่ยวข้องสามารถแจ้งความร้องทุกข์/กล่าวโทษได้ที่สถานีตำรวจทุกแห่งทั่วประเทศ

๒.๗.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๑ – พ.ศ. ๒๕๖๔

๒.๗.๓ ตัวชี้วัด

๑) ระดับความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา

๒) ร้อยละของพนักงานสอบสวนและของพนักงานอัยการที่มีคะแนนการประเมินผลการปฏิบัติราชการอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานเพิ่มขึ้น

๓) ระดับการพัฒนาประสิทธิภาพของระบบสอบสวนคดีอาญาของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการเพิ่มขึ้น

๔) ร้อยละของข้อร้องเรียนการปฏิเสธไม่รับแจ้งความร้องทุกข์/กล่าวโทษมีอัตราที่ลดลง

๒.๗.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

วงเงิน ๑๓๕.๘๐ ล้านบาท
แหล่งเงิน เงินงบประมาณ

๒.๗.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ การพัฒนาระบบการสอบสวนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. ความเชื่อมั่นในการรับแจ้งความของพนักงานสอบสวน																	ตช	๓๐.๐๐	งบประมาณ	มีระบบเทคโนโลยีสารสนเทศในการรับคำร้องทุกข์กล่าวโทษและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างสถานีตำรวจทั่วประเทศ	๑. จำนวนระบบเทคโนโลยีสารสนเทศฯ ที่ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จ
																	ตช				๒. จำนวนระเบียบที่กำหนดหลักเกณฑ์วิธีการเกี่ยวกับการร้องทุกข์ กล่าวโทษ รับแจ้งความทุกสถานีตำรวจทั่วประเทศ รวมทั้งแนวทางการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องได้รับการจัดทำแล้ว และประกาศใช้

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ การพัฒนาระบบการสอบสวนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
																	ศช				๓. จำนวนหน่วยงานฯ ที่ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศฯ และดำเนินการตามระเบียบฯ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ การพัฒนาระบบการสอบสวนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๑ ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาตินำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการรับคำร้องทุกข์กล่าวโทษและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างสถานีตำรวจทั่วประเทศเพื่อให้ผู้เสียหายสามารถร้องทุกข์ กล่าวโทษ ณ สถานีตำรวจแห่งใดก็ได้ เพื่อป้องกันการปฏิเสธไม่รับแจ้งความและกรณีมีผู้เสียหายหลายคนพนักงานสอบสวนสามารถเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อรวมคดีกันได้																	๓๐.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ การพัฒนาระบบการสอบสวนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. ความเชื่อมั่นในการสอบสวน																	ตช, อส, ยธ, กสพ	๑๐๕.๘๐	งบประมาณ	มีมาตรการสร้างความเชื่อมั่นในการสอบสวน	๑. จำนวนมาตรการสร้างความเชื่อมั่นในการสอบสวนตามแผนฯ ที่ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จ ๒. จำนวนหน่วยงานฯ ที่ปฏิบัติตามมาตรการสร้างความเชื่อมั่นในการสอบสวนตามแผนฯ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ การพัฒนาระบบการสอบสวนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๑ จัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติของพนักงานสอบสวนตามกฎ ระเบียบ คำสั่งเกี่ยวกับการสอบสวน																	ตช, ยธ, กสพ	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			
๒.๒ กำหนดให้มีกฎเกณฑ์หรือระเบียบกำหนดหน้าที่ของพนักงานสอบสวนให้ต้องแจ้งขั้นตอนดำเนินการและกรอบระยะเวลาสิ้นสุดในการดำเนินการในชั้นสอบสวน และสิทธิหรือหน้าที่ของผู้เสียหายและผู้ต้องหา รวมทั้งอายุความสำหรับคดีแต่ละประเภท ให้ผู้เสียหายและผู้ต้องหาทราบตั้งแต่โอกาสแรกตลอดจนให้คำแนะนำการร้องทุกข์ความผิดต่อส่วนตัวแก่ผู้เสียหายและให้มีสภาพบังคับอย่างจริงจัง กรณีที่ไม่ปฏิบัติตาม																ตช, ยธ, กสพ	๒๓.๘๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ การพัฒนาระบบการสอบสวนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๓ ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติจัดตั้งศูนย์ติดตามข้อมูลคดีอาญาในชั้นสอบสวน เพื่อให้ประชาชนติดตามความคืบหน้าคดีร้องเรียน หรือร้องขอความเป็นธรรมในคดีดังกล่าว ตลอดจนส่งเรื่องไปยังผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนติดตามผลการดำเนินการ และแจ้งผลให้ประชาชนทราบ โดยให้ภาคประชาชนร่วมเป็นองค์ประกอบของศูนย์นี้ด้วย																ตช	๓๐.๐๐	งบประมาณ		
๒.๔ สร้างระเบียบการบริหารงานบุคคลเพื่อป้องกันการแทรกแซงหรือครอบงำการใช้ดุลยพินิจในการทำสำนวนของพนักงานสอบสวน จากข้าราชการตำรวจฝ่ายบริหาร การควบคุม ตรวจสอบ เร่งรัดสำนวน จะต้องกระทำโดยผู้บังคับบัญชาในสายงานของพนักงานสอบสวนเท่านั้น																	ตช	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ การพัฒนาระบบการสอบสวนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๕ จัดให้มีระเบียบกำหนดให้การสอบสวนต้องมีผู้ปฏิบัติเป็นทีมประกอบด้วยพนักงานสอบสวนเป็นหัวหน้าทีม เจ้าหน้าที่สืบสวนฝ่ายนิติวิทยาศาสตร์ ผู้ช่วยพนักงานสอบสวนต่อสถานี และจัดสรรทรัพยากรสำหรับบริหารงานสอบสวนให้เกิดประสิทธิภาพ																	ตช	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ การพัฒนาระบบการสอบสวนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๖ ปรับปรุงกฎหมายหรือระเบียบว่าด้วยค่าตอบแทนของพนักงานสอบสวนให้มีค่าตอบแทน มีสิทธิประโยชน์ และสวัสดิการที่มากพอที่จะให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี เมื่อเทียบเคียงกับหน่วยงานอื่นในกระบวนการยุติธรรม																	ตช, ยธ, กสพ	ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม			
๒.๗ จัดอัตรากำลังพนักงานสอบสวนให้สามารถปฏิบัติงานสอบสวนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับปริมาณงานของแต่ละสถานี																	ตช, ยธ, กสพ	ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม			

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ การพัฒนาระบบการสอบสวนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๘ ปรับปรุงระบบการคัดเลือกบุคคลเข้ามาดำรงตำแหน่งพนักงานสอบสวน และระบบการประเมินผลเพื่อเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นของพนักงานสอบสวน ให้พิจารณาตามความรู้ ความสามารถ ตลอดจนปรับปรุงระบบการฝึกอบรมเพื่อให้พนักงานสอบสวนมีความรู้ ความสามารถและความเชี่ยวชาญในการสอบสวนและทักษะอื่นที่เกี่ยวข้อง																ตช, ยธ, กสพ	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ การพัฒนาระบบการสอบสวนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๙ ให้สำนักงานอัยการสูงสุดจัดตั้งสถาบันฝึกอบรมการสอบสวนและการว่าความชั้นสูงเพื่อฝึกอบรมเพิ่มพูนทักษะประสบการณ์ สร้างและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ของพนักงานอัยการ และการบูรณาการการพัฒนาความรู้ด้านการสอบสวนกับพนักงานสอบสวนของหน่วยงานอื่นเพื่อให้การปฏิบัติงานการสอบสวนและการดำเนินคดีของพนักงานอัยการมีประสิทธิภาพมากขึ้น																อส	๒๔.๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ การพัฒนาระบบการสอบสวนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๑๐ ให้สำนักงานอัยการสูงสุดจัดให้มีหน่วยงานดำเนินงานปรับปรุงและพัฒนาระบบการวิเคราะห์ทบทวนการทำงานอย่างครบถ้วนทุกขั้นตอน เช่น การวิเคราะห์คำพิพากษาที่ตัดสินยกฟ้องหรือไม่ตัดสินตามที่พนักงานสอบสวนได้สอบสวนและที่พนักงานอัยการได้ฟ้องไปและคดีที่ประสบความสำเร็จเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงการทำงานและการสอบสวนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น																อส	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูปที่ ๗ การพัฒนาระบบการสอบสวนเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนและพนักงานอัยการในการสอบสวนคดีอาญา

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๑๑ ให้สำนักงานอัยการสูงสุดพัฒนาการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสอบสวน โดยปรับปรุงพัฒนาหน่วยงานที่รับผิดชอบงานสอบสวนให้มีอัตรากำลังพนักงานอัยการและเครื่องมือ อุปกรณ์เพื่อปฏิบัติงานสอบสวนอย่างเพียงพอ อบรมพัฒนาให้มีพนักงานอัยการที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการปฏิบัติงานสอบสวน ประสานงานเกี่ยวกับการร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวนของหน่วยงานอื่น จัดให้มีระเบียบหรือแนวทางในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสอบสวนและการประสานงานเกี่ยวกับการร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวนของหน่วยงานอื่น																อส	๒๘.๐๐	งบประมาณ		

๒.๗.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑. ความเชื่อมั่นในการรับแจ้งความของพนักงานสอบสวน

๑.๑ ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาตินำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการรับคำร้องทุกข์กล่าวโทษและเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างสถานีตำรวจทั่วประเทศเพื่อให้ผู้เสียหายสามารถร้องทุกข์กล่าวโทษ ณ สถานีตำรวจแห่งใดก็ได้ เพื่อป้องกันการปฏิเสธไม่รับแจ้งความและกรณีมีผู้เสียหายหลายคนพนักงานสอบสวนสามารถเชื่อมโยงข้อมูลเพื่อรวมคดีกันได้

๑.๒ แก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๒๔ ให้สอดคล้องกับกระบวนการที่จะนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการรับคำร้องทุกข์ เพื่อให้ถือว่าการบันทึกข้อมูลดังกล่าวของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจ เป็นการบันทึกคำร้องทุกข์ตามกฎหมาย และสามารถส่งข้อมูลดังกล่าวไปยังพนักงานสอบสวนแห่งท้องที่ที่รับผิดชอบได้ในรูปข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ โดยอาจเพิ่มความในมาตรา ๑๒๔ วรรคท้ายว่า การบันทึกคำร้องทุกข์ด้วยปากของพนักงานฝ่ายปกครองหรือตำรวจในวรรคก่อน อาจบันทึกในระบบข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ และการส่งต่อข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์เข้าสู่ระบบปฏิบัติการของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ให้ถือว่าเป็นการส่งบันทึกคำร้องทุกข์ไปยังพนักงานสอบสวนแล้ว ทั้งนี้ขั้นตอนการบันทึกข้อมูล การลงลายมือชื่อผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ให้เป็นไปตามที่กฎกระทรวงกำหนด เป็นต้น

๑.๓ แก้ไข กฎกระทรวง กฎ ระเบียบ คำสั่ง ภายในของสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่เกี่ยวข้องการรับคำร้องทุกข์โดยให้ระบุขั้นตอน รายละเอียดการบันทึกข้อมูล วิธีการลงลายมือชื่อผ่านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นต้น

๒. ความเชื่อมั่นในการสอบสวน

๒.๑ จัดให้มีการประเมินผลการปฏิบัติของพนักงานสอบสวนตามกฎ ระเบียบ คำสั่งเกี่ยวกับการสอบสวน โดยแก้ไขปรับปรุงกฎ ก.ตร. ที่เกี่ยวกับการแต่งตั้ง เลื่อนตำแหน่ง โยกย้ายพนักงานสอบสวน โดยให้ระบุหลักเกณฑ์การประเมินผลการปฏิบัติของพนักงานสอบสวนซึ่งวัดจากผลการปฏิบัติราชการตามระเบียบ คำสั่ง ในเรื่องการสอบสวนอย่างถูกต้อง ครบถ้วนด้วยในแต่ละคดี

๒.๒ กำหนดให้มีกฎเกณฑ์หรือระเบียบกำหนดหน้าที่ของพนักงานสอบสวนให้ต้องแจ้งขั้นตอนดำเนินการและกรอบระยะเวลาสิ้นสุดในการดำเนินการในชั้นสอบสวน และสิทธิหรือหน้าที่ของผู้เสียหายและผู้ต้องหา รวมทั้งอายุความสำหรับคดีแต่ละประเภท ให้ผู้เสียหายและผู้ต้องหาทราบตั้งแต่โอกาสแรก ตลอดจนให้คำแนะนำการร้องทุกข์ความผิดต่อส่วนตัวโดย

๒.๒.๑ แก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาหรือจัดให้มีกฎหมายกลางเกี่ยวกับระยะเวลาการดำเนินการในกระบวนการยุติธรรม โดยระบุให้พนักงานสอบสวน

มีหน้าที่ต้องแจ้งขั้นตอนดำเนินการกรอบระยะเวลาสิ้นสุดในการดำเนินการในชั้นสอบสวน สิทธิตามกฎหมาย รวมทั้งอายุความสำหรับคดีแต่ละประเภทให้ผู้เสียหายและผู้ต้องหาทราบ

๒.๒.๒ แก้ไขปรับปรุงกฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ภายในของสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้สอดคล้องกับกฎหมายข้างต้น รวมทั้งกำหนดลักษณะรูปแบบของการแจ้งกรอบระยะเวลาดังกล่าว และมาตรการควบคุมกำกับดูแลกรณีพนักงานสอบสวนไม่ปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนด

๒.๓ ให้สำนักงานตำรวจแห่งชาติจัดตั้งศูนย์ติดตามข้อมูลคดีอาญาในชั้นสอบสวนเพื่อให้ประชาชนติดตามความคืบหน้าคดี ร้องเรียน หรือร้องขอความเป็นธรรมในคดีดังกล่าว ตลอดจนส่งเรื่องไปยังผู้บังคับบัญชาของพนักงานสอบสวนติดตามผลการดำเนินการ และแจ้งผลให้ประชาชนทราบ โดยให้ภาคประชาชนร่วมเป็นองค์ประกอบของศูนย์นี้ด้วยโดย

๒.๓.๑ ออกพระราชกฤษฎีกากำหนดการแบ่งส่วนราชการให้มีการจัดตั้งศูนย์ติดตามข้อมูลคดีอาญาในชั้นสอบสวนขึ้นภายในสำนักงานตำรวจแห่งชาติ โดยอาจกำหนดเป็นหน่วยงานระดับกองกำกับการ

๒.๓.๒ ออกกฎ ระเบียบ ประกาศ หรือคำสั่งภายในสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่เกี่ยวข้องเพื่อขับเคลื่อนการปฏิบัติงานของศูนย์ดังกล่าวให้เกิดประสิทธิภาพ รวมทั้งกำหนดรูปแบบการติดตามผลคดีให้ผู้เสียหายทราบอย่างเป็นรูปธรรมและรูปแบบการให้ภาคประชาชนร่วมเป็นองค์ประกอบของศูนย์ดังกล่าว

๒.๔ สร้างระเบียบการบริหารงานบุคคลเพื่อป้องกันการแทรกแซงหรือครอบงำการใช้ดุลยพินิจในการทำสำนวนของพนักงานสอบสวนจากข้าราชการตำรวจฝ่ายบริหารการควบคุมตรวจสอบ เร่งรัดสำนวน จะต้องกระทำโดยผู้บังคับบัญชาในสายงานของพนักงานสอบสวนเท่านั้น โดยแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ได้แก่ พระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ กฎ ก.ตร. ว่าด้วยการแต่งตั้งข้าราชการตำรวจ และกฎ ระเบียบ คำสั่งต่าง ๆ ภายในสำนักงานตำรวจแห่งชาติที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องมาตรการดังกล่าว ทั้งนี้ ต้องสอดคล้องกับแผนปฏิรูปของคณะกรรมการปฏิรูปตำรวจ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๘ ง (๔) ด้วย

๒.๕ จัดให้มีระเบียบกำหนดให้การสอบสวนต้องมีผู้ปฏิบัติเป็นทีม ประกอบด้วย พนักงานสอบสวนเป็นหัวหน้าทีม เจ้าหน้าที่สืบสวนฝ่ายนิติวิทยาศาสตร์ ผู้ช่วยพนักงานสอบสวนต่อสถานี และจัดสรรทรัพยากรสำหรับบริหารงานสอบสวนให้เกิดประสิทธิภาพโดยทบทวน แก้ไข ปรับปรุง กฎ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของพนักงานสอบสวนที่มีอยู่เดิมทั้งหมดเพื่อให้สอดคล้องมาตรการดังกล่าว

๒.๖ ปรับปรุงกฎหมายหรือระเบียบว่าด้วยค่าตอบแทนของพนักงานสอบสวนให้มีค่าตอบแทน มีสิทธิประโยชน์ และสวัสดิการที่มากพอที่จะให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีเกียรติและศักดิ์ศรี เมื่อเทียบเคียงกับหน่วยงานอื่นในกระบวนการยุติธรรมโดยแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ กฎ ระเบียบและคำสั่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับค่าตอบแทนของพนักงานสอบสวนให้สอดคล้องกับมาตรการดังกล่าว

๒.๗ จัดอัตรากำลังพนักงานสอบสวนให้สามารถปฏิบัติงานสอบสวนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับปริมาณงานของแต่ละสถานีโดย

๒.๗.๑ แก้ไขปรับปรุงกฎ ก.ตร. และระเบียบที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดอัตรากำลังพนักงานสอบสวนของแต่ละสถานีตำรวจ โดยคำนึงถึงสถิติปริมาณคดีเป็นสำคัญ

๒.๗.๒ แก้ไขปรับปรุงกฎ ระเบียบ คำสั่งที่เกี่ยวข้องในเรื่องการออกคำสั่งภายในของสำนักงานตำรวจแห่งชาติในการปฏิบัติราชการในส่วนที่เกี่ยวกับตำแหน่งของพนักงานสอบสวนให้สอดคล้องกับมาตรการดังกล่าว

๒.๘ ปรับปรุงระบบการคัดเลือกบุคคลเข้ามาดำรงตำแหน่งพนักงานสอบสวน และระบบการประเมินผลเพื่อเลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นของพนักงานสอบสวน ให้พิจารณาตามความรู้ความสามารถ ตลอดจนปรับปรุงระบบการฝึกอบรมเพื่อให้พนักงานสอบสวนมีความรู้ความสามารถและความเชี่ยวชาญ ในการสอบสวนและทักษะอื่นที่เกี่ยวข้อง โดย

๒.๘.๑ แก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ กฎ ก.ตร. กฎ ระเบียบ คำสั่งภายในสำนักงานตำรวจแห่งชาติให้กำหนดคุณสมบัติและหลักเกณฑ์ขั้นต่ำของผู้ที่จะดำรงตำแหน่งพนักงานสอบสวน ระบบการฝึกอบรม

๒.๘.๒ ปรับปรุงหลักสูตรของสถาบันส่งเสริมงานสอบสวนให้สอดคล้องกับมาตรการดังกล่าว

๒.๙ ให้สำนักงานอัยการสูงสุดจัดตั้งสถาบันฝึกอบรมการสอบสวนและการว่าความชั้นสูงเพื่อฝึกอบรมเพิ่มพูนทักษะประสบการณ์สร้างและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ของพนักงานอัยการและบูรณาการการพัฒนาความรู้ด้านการสอบสวนกับพนักงานสอบสวนของหน่วยงานอื่นเพื่อให้การปฏิบัติงานการสอบสวนและการดำเนินคดีของพนักงานอัยการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นโดยให้สำนักงานอัยการสูงสุดแก้ไขปรับปรุงประกาศคณะกรรมการอัยการว่าด้วยการแบ่งหน่วยงานและการกำหนดอำนาจและหน้าที่ของหน่วยงานภายในของสำนักงานอัยการสูงสุดเพื่อจัดตั้งสถาบันฝึกอบรมการสอบสวนและการว่าความชั้นสูง

๒.๙.๑ กำหนดหลักสูตรการสอบสวนและการว่าความชั้นสูงเพื่อสร้างพนักงานอัยการที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในการสอบสวนและการว่าความเพื่อรองรับการปฏิบัติงานการสอบสวนในคดีที่มีความยุ่งยากซับซ้อน คดีที่มีผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศหรือกระทบต่อสังคมในวงกว้างและคดีอื่น ๆ ที่อยู่ในความรับผิดชอบตามอำนาจหน้าที่

๒.๙.๒ กำหนดหลักสูตรการสอบสวนแบบบูรณาการเพื่อให้สามารถนำความรู้ความชำนาญและความเชี่ยวชาญของพนักงานสอบสวนในแต่ละหน่วยงานให้นำมาใช้ในงานสอบสวนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อฝึกอบรมเพิ่มพูนทักษะและประสบการณ์สร้างและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ของพนักงานอัยการและบูรณาการการพัฒนาความรู้ด้านการสอบสวนกับพนักงานสอบสวนของหน่วยงานอื่น

๒.๙.๓ พัฒนาการรวบรวมและแสวงหาพยานหลักฐานในระดับระหว่างประเทศในการประสานและให้ความช่วยเหลือในกระบวนการให้ความช่วยเหลือระหว่างประเทศในทางอาญาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินคดีที่ต้องรวบรวมพยานหลักฐานที่อยู่ในต่างประเทศรวมถึงการรวบรวมพยานหลักฐานที่ต่างประเทศร้องขอเพื่อให้มีประสิทธิภาพในการดำเนินคดีในระดับสากล

๒.๑๐ ให้สำนักงานอัยการสูงสุดจัดให้มีหน่วยงานดำเนินงานปรับปรุงและพัฒนาระบบการวิเคราะห์ทบทวนการทำงานอย่างครบถ้วนทุกขั้นตอนเช่นการวิเคราะห์คำพิพากษาที่ตัดสินยกฟ้องหรือไม่ตัดสินตามที่พนักงานสอบสวนได้สอบสวนและพนักงานอัยการได้ฟ้องคดีไปและคดีที่ประสบความสำเร็จเพื่อนำไปใช้ในการปรับปรุงการทำงานและการสอบสวนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒.๑๐.๑ ให้สำนักงานอัยการสูงสุดแก้ไขปรับปรุงประกาศคณะกรรมการอัยการว่าด้วยการแบ่งหน่วยงานและการกำหนดอำนาจและหน้าที่ของหน่วยงานภายในของสำนักงานอัยการสูงสุดเพื่อให้มีหน่วยงานดำเนินงานปรับปรุงและพัฒนาระบบการวิเคราะห์ทบทวนการทำงานอย่างครบถ้วนทุกขั้นตอนเพื่อให้มีหน่วยงานหลักเป็นหน่วยงานเฉพาะในการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์คำพิพากษาคดีที่พนักงานอัยการฟ้องคดีว่าคำพิพากษาของศาลได้วินิจฉัยพยานหลักฐานจากสำนวนการสอบสวนที่ได้นำสืบนั้นต้องมีการแก้ไขปรับปรุงหรือพัฒนาการสอบสวนและการฟ้องร้องดำเนินคดีอย่างไรเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

๒.๑๐.๒ ให้สำนักงานอัยการสูงสุดนำข้อมูลที่หน่วยงานที่รับผิดชอบตามข้อ ๒.๑๐.๑ จากการวิเคราะห์ดังกล่าวไปสู่การบูรณาการกับหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ในการสอบสวนหรือไต่สวนคดีอาญาเพื่อหาแนวทางการร่วมกันแก้ไขปัญหาและการพัฒนาการสอบสวนหรือการไต่สวนต่อไป

๒.๑๑ ให้สำนักงานอัยการสูงสุดพัฒนาการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสอบสวนโดยปรับปรุงพัฒนาหน่วยงานที่รับผิดชอบงานสอบสวนให้มีอัตรากำลังพนักงานอัยการ และเครื่องมืออุปกรณ์เพื่อปฏิบัติงานสอบสวนอย่างเพียงพอ อบรมพัฒนาให้มีพนักงานอัยการที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้านในการปฏิบัติงานสอบสวน ประสานงานเกี่ยวกับการร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวนของหน่วยงานอื่น จัดให้มีระเบียบหรือแนวทางในการปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสอบสวนและการประสานงานเกี่ยวกับการร่วมสอบสวนกับพนักงานสอบสวนของหน่วยงานอื่น

เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๘

การปฏิรูประบบนิติวิทยาศาสตร์ เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อเท็จจริงแห่งคดี

๒.๘ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๘ การปฏิรูประบบนิติวิทยาศาสตร์เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อเท็จจริงแห่งคดี

๒.๘.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) หน่วยงานด้านนิติวิทยาศาสตร์มีมาตรฐานระดับสากล มีระบบการตรวจเก็บพยานหลักฐานและการตรวจพิสูจน์ทางนิติวิทยาศาสตร์ที่มีคุณภาพน่าเชื่อถือ และมีอิสระอย่างแท้จริง

๒) ผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์มีการปฏิบัติงานที่มีมาตรฐานตามมาตรฐานวิชาชีพและมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน

๓) พนักงานสอบสวนมีทักษะในการรักษาสถานที่เกิดเหตุและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพิ่มมากขึ้น

๔) การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์เพื่อพิสูจน์ข้อเท็จจริงในคดีมีมาตรฐาน

๕) โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข และผู้ปฏิบัติงานด้านนิติเวชเพียงพอต่อการรองรับงานด้านนิติเวชได้อย่างมีประสิทธิภาพ และครอบคลุมทั่วถึงทั่วประเทศ

๒.๘.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๑ – พ.ศ. ๒๕๖๔

๒.๘.๓ ตัวชี้วัด

๑) ห้องปฏิบัติการนิติวิทยาศาสตร์ผ่านการตรวจประเมินได้รับการรับรองตามมาตรฐานสากลทุกปีอย่างต่อเนื่อง

๒) ระดับการพัฒนาประสิทธิภาพของการดำเนินงานของหน่วยงานด้านนิติวิทยาศาสตร์

๓) ระดับความเชื่อมั่นของประชาชนและหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมต่อคุณภาพการดำเนินงานของหน่วยงานด้านนิติวิทยาศาสตร์เกี่ยวกับการตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ การเก็บรวบรวมพยานหลักฐาน และการตรวจพิสูจน์วัตถุพยาน

๔) ร้อยละของข้อร้องเรียนเกี่ยวกับการดำเนินงานของหน่วยงานและผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์มีอัตราที่ลดลง

๕) ร้อยละของผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ที่มีคะแนนการประเมินผลการปฏิบัติราชการตามมาตรฐานวิชาชีพอยู่ในอัตราเพิ่มขึ้น

๖) จำนวนที่เพิ่มขึ้นของผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์

๗) ร้อยละของคดีที่สามารถปฏิบัติตามมาตรฐานการรักษาสถานที่เกิดเหตุและเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ได้อย่างครบถ้วน

๘) จำนวนคดีที่มีการใช้พยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์พิสูจน์ข้อเท็จจริงและนำไปสู่การรับฟังเป็นพยานหลักฐานสำคัญในการวินิจฉัยคดี

๙) ระดับความเชื่อมั่นของผู้พิพากษาต่อการให้ความเห็นของพยานผู้เชี่ยวชาญทางนิติวิทยาศาสตร์

๑๐) ระดับความเชื่อมั่นของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมต่อคุณภาพการดำเนินงานของผู้ปฏิบัติงานด้านนิติเวชเกี่ยวกับการชันสูตรพลิกศพ การเก็บหลักฐานจากศพและการตรวจร่างกายผู้เสียหาย พยานและผู้ต้องหาในคดีอาญา

๑๑) จำนวนคดีที่แพทย์นิติเวชในสังกัดโรงพยาบาลในกระทรวงสาธารณสุขทั่วประเทศ สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ตามที่ได้รับการร้องขอ

๒.๘.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

วงเงิน ๑๔๑.๐๐ ล้านบาท

แหล่งเงิน เงินงบประมาณ

๒.๘.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๘ การปฏิรูประบบนิติวิทยาศาสตร์เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อเท็จจริงแห่งคดี

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. ให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบนิติวิทยาศาสตร์ของประเทศไทย โดยมีเนื้อหาเกี่ยวกับ			▬	▬	▬	▬	▬	▬									คกก.ปฏิรูปฯ ยธ, ตช, อส, ศย, สธ, ปปส, ปปง, ดศ	๒๐.๐๐	งบประมาณ	มีกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบนิติวิทยาศาสตร์ของประเทศไทย	๑. จำนวนกฎหมายที่ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จและประกาศใช้
									▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	ยธ, ตช, อส, ศย, สธ, ปปส, ปปง, ดศ	งบดำเนินงานและลงทุนของหน่วยงาน			๒. จำนวนหน่วยงานฯ ที่ปฏิบัติตามกฎหมาย

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๘ การปฏิรูประบบนิติวิทยาศาสตร์เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อเท็จจริงแห่งคดี

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๑ การจัดตั้งคณะกรรมการนโยบายนิติวิทยาศาสตร์ซึ่งประกอบด้วยผู้มีความรู้เชี่ยวชาญด้านนิติวิทยาศาสตร์ และผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการใช้และการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐาน**โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังนี้** ๑.๑.๑ กำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์ของประเทศ ๑.๑.๒ ให้มีการจัดทำแผนบูรณาการการร่วมมือกันในการปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ ๑.๑.๓ พัฒนาและยกระดับห้องปฏิบัติการให้ได้มาตรฐานและมีความทันสมัย ๑.๑.๔ พัฒนาความรู้และศักยภาพผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์และที่เกี่ยวข้องให้มีมาตรฐานและมีความทันสมัยอยู่เสมอ ๑.๑.๕ ส่งเสริมการจัดตั้งสภาวิชาชีพเพื่อดูแลมาตรฐานวิชาชีพ																				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๘ การปฏิรูประบบนิติวิทยาศาสตร์เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อเท็จจริงแห่งคดี

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๑.๖ ส่งเสริมการประกันคุณภาพ และการควบคุมคุณภาพของห้องปฏิบัติการนิติวิทยาศาสตร์เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในคุณภาพของรายงานผลการตรวจพิสูจน์ต่างๆ																					
๑.๑.๗ กำหนดมาตรฐานกลางของการเก็บพยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุ การตรวจพิสูจน์หลักฐาน ตลอดจนมาตรฐานของการชันสูตรพลิกศพ การเก็บหลักฐานจากศพ และการตรวจร่างกายผู้เสียหาย ผู้ต้องหาและพยานให้เป็นไปตามหลักสากล รวมทั้งมาตรฐานในการจัดเก็บระบบฐานข้อมูล																					
๑.๑.๘ กำหนดมาตรฐานกลางคุณสมบัติของผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ โดยควรมีการตรวจสอบคุณสมบัติเป็นระยะ และพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมของผู้ปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับคุณสมบัติที่กำหนด																					

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๘ การปฏิรูประบบนิติวิทยาศาสตร์เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อเท็จจริงแห่งคดี

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๒ การจัดตั้งหรือปรับโครงสร้างหน่วยงานนิติวิทยาศาสตร์เพื่อให้หน่วยงานและผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ มีความเป็นอิสระ ปลอดจากการแทรกแซง และมีอำนาจหน้าที่ในการเข้าตรวจสถานที่เกิดเหตุทุกคดี และเก็บรวบรวมพยานหลักฐานทุกชิ้นที่พบ ตลอดจนตรวจวิเคราะห์และประมวลผลจากพยานหลักฐานทั้งหมดที่มีทำรายงานเสนอพนักงานสอบสวน																				
๑.๓ การกำหนดค่าตอบแทนพิเศษของผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ได้รับตามระดับความเชี่ยวชาญ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้มีบุคลากรทำงานสายนี้เพิ่มมากขึ้นโดยให้คำนึงถึงค่าตอบแทนของวิชาชีพในลักษณะเดียวกัน เช่น แพทย์นิติเวชกับแพทย์ในสาขาอื่น																				

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๘ การปฏิรูประบบนิติวิทยาศาสตร์เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อเท็จจริงแห่งคดี

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๔ การจัดทำงบประมาณในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ด้านนิติวิทยาศาสตร์ไว้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำแผนงบประมาณรายจ่ายประจำปีของประเทศ เพื่อสนับสนุนงานนิติวิทยาศาสตร์ให้มีศักยภาพและคุณภาพเพียงพอรองรับคดีจากทุกท้องที่ทั่วประเทศ และทำงานแล้วเสร็จสอดคล้องกับกรอบเวลามาตรฐานของการสอบสวน																				
๑.๕ การกำหนดลักษณะของพยานหลักฐานที่ต้องรวบรวมเข้าสู่สำนวนในแต่ละประเภทคดี เพื่อมิให้มีพยานหลักฐานสำคัญชิ้นใดถูกละเลยไป																					
๑.๖ การเข้าตรวจและการเก็บพยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุ และการจัดระเบียบ การปฏิบัติงานของหน่วยกู้ภัยในสถานที่เกิดเหตุ ตลอดจนวิธีการเก็บรักษาพยานหลักฐานหรือของกลางในคดี																					

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๘ การปฏิรูประบบนิติวิทยาศาสตร์เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อเท็จจริงแห่งคดี

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. ฝึกอบรมทักษะของพนักงานสอบสวนให้มีความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์เบื้องต้นเพื่อการรักษาสถานที่เกิดเหตุและพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุหรือที่พบอย่างเหมาะสม รอการตรวจพิสูจน์ต่อไป หรือหากมีความจำเป็นเร่งด่วนก็สามารถเก็บหลักฐานอย่างถูกต้องตามหลักได้ตลอดจนปรับปรุงกฎหมายเพื่อให้พนักงานสอบสวนสามารถบังคับตรวจพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ไม่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยเกินสมควร																ยธ , ตช	๗๙.๐๐	งบประมาณ	๑. มีหลักสูตรเกี่ยวกับความรู้นิติวิทยาศาสตร์สำหรับพนักงานสอบสวน ๒. มีการปรับปรุงกฎหมายที่กำหนดให้พนักงานสอบสวนสามารถบังคับตรวจหาพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ได้	๑ จำนวนหลักสูตรที่ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จ ๒. จำนวนพนักงานสอบสวนที่ฝึกอบรมตามหลักสูตร ๓. จำนวนกฎหมายที่ได้รับการปรับปรุงแล้วเสร็จ ๔. จำนวนหน่วยงานที่ปฏิบัติตามกฎหมาย

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๘ การปฏิรูประบบนิติวิทยาศาสตร์เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อเท็จจริงแห่งคดี

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓. พัฒนาแนวทางการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ๓.๑ กำหนดมาตรฐานคุณสมบัติของพยานผู้เชี่ยวชาญ และปรับปรุงกฎระเบียบหลักเกณฑ์การคัดเลือกและการขึ้นทะเบียนเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญโดยจัดให้มีระบบการทดสอบความเชี่ยวชาญเป็นระยะ ๓.๒ ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ ๓.๓ จัดให้มีการศึกษาอบรมบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการนำสืบและรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์			▬	▬	▬	▬	▬	▬									ศย	๑๒.๐๐	งบประมาณ	มีการพัฒนาแนวทางการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์	๑. จำนวนแนวทางฯ ตามแผนฯ ที่ได้รับการพัฒนาแล้วเสร็จ ๒. จำนวนหน่วยงานฯ ที่นำแนวทางฯ ไปปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๘ การปฏิรูประบบนิติวิทยาศาสตร์เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อเท็จจริงแห่งคดี

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔. ปรับปรุงพัฒนาระบบนิติเวช																	ยธ, ตช, อส, สธ	๓๐.๐๐	งบประมาณ	ระบบนิติเวชได้รับการปรับปรุงพัฒนา	๑. จำนวนมาตรการปรับปรุงพัฒนาระบบนิติเวช ตามแผนฯ ที่ได้รับการปรับปรุงพัฒนาแล้วเสร็จ
																	ยธ, ตช, อส, สธ	งบดำเนินงานและลงทุนของหน่วยงาน			๒. จำนวนหน่วยงานฯ ที่นำมาตรการฯ ไปปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นปฏิรูป ๘ การปฏิรูประบบนิติวิทยาศาสตร์เพื่อความถูกต้องสมบูรณ์ของข้อเท็จจริงแห่งคดี

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔.๑ ให้มีหน่วยงานหลักในกระทรวงสาธารณสุขที่ทำหน้าที่สนับสนุนการทำงานของแพทย์ปฏิบัติงานด้านนิติเวช และจัดให้มีระบบงบประมาณรายการเฉพาะที่เพียงพอ																		๒๘.๐๐	งบประมาณ		
๔.๒ จัดให้มีแพทย์ผู้ปฏิบัติงานนิติเวชทั่วถึงตามโรงพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข สำนักงานตำรวจแห่งชาติและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค																		ศึกษาข้อมูลเพิ่มเติม			
๔.๓ ออกกฎหมายกำหนดให้โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขมีหน้าที่รับผิดชอบชัดเจนในการชันสูตรพลิกศพ การเก็บหลักฐานจากศพและการตรวจร่างกายผู้เสียหาย พยานและผู้ต้องหาในคดีอาญาทั่วประเทศ																		๒.๐๐	งบประมาณ		

๒.๘.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑. บัญญัติให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบนิติวิทยาศาสตร์ของประเทศไทย

๑.๑ แก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือร่างกฎหมายใหม่ จัดตั้งคณะกรรมการนโยบายนิติวิทยาศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วยผู้มีความรู้เชี่ยวชาญด้านนิติวิทยาศาสตร์ และผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องในการใช้และการชั่งน้ำหนักพยานหลักฐานเป็นหลัก

โดยให้มีอำนาจหน้าที่ดังนี้

๑.๑.๑ กำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์ของประเทศ

๑.๑.๒ ให้มีการจัดทำแผนบูรณาการการร่วมมือกันในการปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์

๑.๑.๓ พัฒนาและยกระดับห้องปฏิบัติการให้ได้มาตรฐานและมีความทันสมัย

๑.๑.๔ พัฒนาความรู้และศักยภาพผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์และที่เกี่ยวข้องให้มีมาตรฐานและมีความทันสมัยอยู่เสมอ

๑.๑.๕ ส่งเสริมการจัดตั้งสภาวิชาชีพเพื่อดูแลมาตรฐานวิชาชีพ

๑.๑.๖ ส่งเสริมการประกันคุณภาพ และการควบคุมคุณภาพของห้องปฏิบัติการนิติวิทยาศาสตร์เพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นในคุณภาพของรายงานผลการตรวจพิสูจน์ต่างๆ

๑.๑.๗ กำหนดหลักเกณฑ์ มาตรฐานกลางการเก็บพยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุ การตรวจพิสูจน์หลักฐานตลอดจนมาตรฐานของการชันสูตรพลิกศพ การเก็บหลักฐานจากศพและการตรวจร่างกายผู้เสียหายผู้ต้องหาและพยานให้เป็นไปตามหลักวิชาการสากลรวมทั้งมาตรฐานในการจัดเก็บระบบฐานข้อมูล

๑.๑.๘ กำหนดมาตรฐานกลางคุณสมบัติผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ โดยมีการตรวจสอบคุณสมบัติเป็นระยะ และพัฒนาหลักสูตรการฝึกอบรมของผู้ปฏิบัติงานให้สอดคล้องกับคุณสมบัติที่กำหนด

๑.๒ การจัดตั้งหรือปรับโครงสร้างหน่วยงานทางนิติวิทยาศาสตร์ของประเทศ ทั้งที่สังกัดอยู่กับสำนักงานตำรวจแห่งชาติ หรือสถาบันนิติวิทยาศาสตร์ กระทรวงยุติธรรม เพื่อให้หน่วยงานและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องด้านนิติวิทยาศาสตร์มีความเป็นอิสระ ปราศจากการแทรกแซง โดยกำหนดให้มีอำนาจหน้าที่ในการเข้าตรวจสถานที่เกิดเหตุทุกคดี เก็บรวบรวมพยานหลักฐานทุกชิ้นที่พบ ตลอดจนตรวจวิเคราะห์และประมวลผลจากพยานหลักฐานทั้งหมดที่มีและจัดทำรายงานเสนอพนักงานสอบสวน โดยให้การตรวจสถานที่เกิดเหตุ การรวบรวมพยานหลักฐานข้างต้นเป็นไปเพื่อพิสูจน์ความผิดหรือความบริสุทธิ์ของผู้ต้องหา เพื่อคุ้มครองสิทธิของผู้เสียหาย ผู้ต้องหา ประชาชนและคุ้มครองกระบวนการยุติธรรมอย่างแท้จริง

๑.๓ แก้ไขปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบของหน่วยงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ กำหนดค่าตอบแทนพิเศษของผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ให้ได้รับค่าตอบแทนตามระดับความเชี่ยวชาญ เพื่อสร้างแรงจูงใจให้มีบุคลากรทำงานสายนี้เพิ่มมากขึ้น โดยเทียบเคียงกับอัตรา

ค่าตอบแทนของบุคลากรในวิชาชีพลักษณะเดียวกัน เช่น แพทย์นิติเวชกับแพทย์ในสาขาอื่น เป็นต้น

๑.๔ การจัดทำงบประมาณ ในลักษณะบูรณาการเชิงยุทธศาสตร์ด้านนิติวิทยาศาสตร์ ไว้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดทำแผนงบประมาณรายจ่ายประจำปีของประเทศ เพื่อสนับสนุนงานนิติวิทยาศาสตร์ให้มีศักยภาพและคุณภาพเพียงพอรองรับคดีจากทุกท้องที่ทั่วประเทศ และทำงานแล้วเสร็จสอดคล้องกับกรอบเวลามาตรฐานของการสอบสวน

๑.๕ การกำหนดลักษณะของพยานหลักฐานที่ต้องรวบรวมเข้าสู่สำนวนในแต่ละประเภทคดีเพื่อมิให้พยานหลักฐานสำคัญชิ้นใดถูกละเลยไป โดยกำหนดให้มีแนวทางหลักเกณฑ์หรือคู่มือการปฏิบัติงานที่ชัดเจนว่าพยานหลักฐานใดบ้างที่สำคัญและจำเป็นต้องเก็บรวบรวมเข้าสู่สำนวน แยกตามแต่ละประเภทคดี

๑.๖ การเข้าตรวจและการเก็บพยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุ และการจัดระเบียบการปฏิบัติงานของหน่วยกู้ภัยในสถานที่เกิดเหตุตลอดจนวิธีการเก็บรักษาพยานหลักฐานหรือของกลางในคดี (Chain of custody) โดยออกกฎหมายเฉพาะให้อำนาจการตรวจสถานที่เกิดเหตุ กำหนดหลักเกณฑ์หรือแนวทางในการตรวจพิสูจน์ให้มีความชัดเจน มีเครื่องมือที่ได้มาตรฐาน เพื่อให้การตรวจพิสูจน์มีความถูกต้องแม่นยำ

๒. จัดให้มีการฝึกอบรมทักษะของพนักงานสอบสวนให้มีความรู้ทางนิติวิทยาศาสตร์เบื้องต้น เพื่อการรักษาสถานที่เกิดเหตุและพยานหลักฐานในที่เกิดเหตุหรือที่พบอย่างเหมาะสมรอการตรวจพิสูจน์ต่อไป หรือหากมีความจำเป็นเร่งด่วนก็สามารถเก็บพยานหลักฐานอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการได้ **ตลอดจนปรับปรุงกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา** เพื่อให้พนักงานสอบสวนสามารถบังคับตรวจพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ที่ไม่กระทบต่อสิทธิเสรีภาพของผู้ต้องหาหรือจำเลยเกินสมควร

๓. การพัฒนาแนวทางการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์

๓.๑ แก้ไขปรับปรุงกฎหมายหรือกฎระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดมาตรฐานคุณสมบัติของพยานผู้เชี่ยวชาญ และปรับปรุงกฎระเบียบหลักเกณฑ์การคัดเลือกและการขึ้นทะเบียนเป็นพยานผู้เชี่ยวชาญโดยจัดให้มีระบบการทดสอบหรือการประเมินความรู้ความเชี่ยวชาญเป็นระยะๆ เพื่อให้พยานผู้เชี่ยวชาญมีความรู้ความสามารถในงานด้านนิติวิทยาศาสตร์อย่างแท้จริง

๓.๒ จัดให้มีการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาหลักเกณฑ์การรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ โดยศึกษาวิจัยแนวทางการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ของต่างประเทศ เช่น Federal Rules of Evidence ของประเทศสหรัฐอเมริกา รวมทั้งการรับฟังพยานหลักฐานทางนิติวิทยาศาสตร์ในเรื่องใหม่ๆ ที่พัฒนาไปตามเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการรับฟังพยานหลักฐานต่อไป

๓.๓ ให้มีการศึกษาอบรมบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการนำสืบและรับฟังพยานหลักฐานทางวิทยาศาสตร์

๔. ปรับปรุงพัฒนาระบบนิติเวช

๔.๑ แก้ไขกฎหมาย โดยแก้ไขประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๐ กฎหมายอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง หรือร่างกฎหมายใหม่ กำหนดให้มีหน่วยงานหลักในกระทรวงสาธารณสุขที่รับผิดชอบทำหน้าที่สนับสนุนการทำงานของแพทย์นิติเวช รวมทั้งจัดให้มีบุคลากรและระบบงบประมาณเฉพาะที่เพียงพอ เหมาะสมกับภารกิจ

๔.๒ จัดให้มีแพทย์นิติเวชทั่วถึงตามโรงพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุข สำนักงานตำรวจแห่งชาติ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค

๔.๓ ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายกำหนดให้โรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขมีหน้าที่รับผิดชอบอย่างชัดเจนในการชันสูตรพลิกศพ การเก็บหลักฐานจากศพและการตรวจร่างกายผู้เสียหาย พยานและผู้ต้องหาในคดีอาญาทั่วประเทศรวมทั้งปรับปรุงแก้ไขอัตราค่าตอบแทน แพทย์และผู้ทำการชันสูตรพลิกศพ โดยแก้ไขระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการจ่ายค่าตอบแทนหรือค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทางและค่าเช่าที่พักของแพทย์และเจ้าพนักงานผู้ได้ทำการชันสูตรพลิกศพ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๐ พ.ศ. ๒๕๔๓ ระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการจ่ายค่าตอบแทนหรือค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทางและค่าเช่าที่พักของแพทย์และเจ้าพนักงานผู้ได้ทำการชันสูตรพลิกศพ ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๕๐ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๗ และระเบียบกระทรวงยุติธรรมว่าด้วยการจ่ายค่าตอบแทนหรือค่าป่วยการ ค่าพาหนะเดินทางและค่าเช่าที่พักของเจ้าหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากแพทย์ให้ไปชันสูตรพลิกศพในที่เกิดเหตุ ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่ ๒๑) พ.ศ. ๒๕๔๒ มาตรา ๗ เพื่อให้ค่าตอบแทนการปฏิบัติหน้าที่ของแพทย์และผู้ทำการชันสูตรพลิกศพเป็นไปอย่างเหมาะสม

เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๙

การเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมเพื่อมุ่งอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว

๒.๙ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๙ การเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรขององค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมเพื่อมุ่งอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว

๒.๙.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมมีวัฒนธรรมองค์กรที่มุ่งอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว รวมถึงการขจัดวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นอุปสรรคต่อการอำนวยความยุติธรรม

๒) บุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมมีทัศนคติและค่านิยมในการบริการประชาชนด้วยความสะดวกและรวดเร็ว

๓) การจัดระบบงานเพื่อสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรเป็นไปอย่างมีประสิทธิผล

๒.๙.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๑ – พ.ศ. ๒๕๖๔

๒.๙.๓ ตัวชี้วัด

๑) ระดับความสำเร็จของการดำเนินกลไกหรือการจัดกิจกรรมภายในหน่วยงานเพื่อเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กร

๒) ร้อยละของบุคลากรที่มีพฤติกรรมที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมใหม่ขององค์กรที่มุ่งอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว

๓) ร้อยละของบุคลากรที่ได้รับคะแนนการประเมินผลการปฏิบัติราชการด้านการให้บริการประชาชนในอัตราที่เพิ่มขึ้น

๔) ระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม ในการอำนวยความยุติธรรม โดยสะดวกและรวดเร็ว

๕) ระดับความสำเร็จของการนำระบบงานเพื่อสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมขององค์กรไปใช้

๖) ร้อยละของข้อร้องเรียนเกี่ยวกับความไม่สะดวกและความล่าช้าในการให้บริการมีอัตราที่ลดลง

๒.๙.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

วงเงิน ๙๑.๐๐ ล้านบาท

แหล่งเงิน เงินงบประมาณ

๒.๙.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูป ๙ การเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรขององค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมเพื่อมุ่งอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. เสริมสร้างและพัฒนาให้บุคลากรในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมมีทัศนคติ ค่านิยม และสมรรถนะในการบริการประชาชนด้วยความสะดวกรวดเร็ว และในการประสานความร่วมมือกัน																	ตช, อส, ศย , ยธ, ปปส, ปปง, สท มท, ปปช, พม, ศร, ศป, ธน	๒๖.๐๐	งบประมาณ	มีมาตรการเสริมสร้างและพัฒนาให้บุคลากรฯ มีทัศนคติ ค่านิยม และสมรรถนะในการบริการประชาชนด้วยความสะดวกรวดเร็วและประสานความร่วมมือกัน	๑. จำนวนมาตรการฯ ตามแผนฯ ที่ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จ
																	ตช, อส, ศย , ยธ, ปปส, ปปง, สท มท, ปปช, พม, ศร, ศป, ธน	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			๒. จำนวนหน่วยงานฯ นำมาตรการฯ ตามแผนฯ ไปปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูป ๙ การเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรขององค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมเพื่อมุ่งอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๑ ให้ผู้บริหารของทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมประกาศเป็นนโยบายว่าจะผลักดันให้มีการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่พึงประสงค์เพื่ออำนวยความยุติธรรมโดยสะดวกรวดเร็ว																		งบดำเนินงานของหน่วยงาน			
๑.๒ ให้มีมาตรการขจัดวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นอุปสรรคต่อการอำนวยความยุติธรรมโดยสะดวกรวดเร็ว เช่น ระบบอุปถัมภ์ วัฒนธรรมเชิงอำนาจยิ่งไปกว่าการบริการประชาชน โดยระบุว่าการปฏิบัติตามวัฒนธรรมองค์กรดังกล่าวเป็นความผิด																		งบดำเนินงานของหน่วยงาน			
๑.๓ ให้ทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมจัดให้มีกลไกหรือกิจกรรมเพื่อผลักดันให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพต่อเนื่อง และมีการประสานความร่วมมือ																		งบดำเนินงานของหน่วยงาน			

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูป ๙ การเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรขององค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมเพื่อมุ่งอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๔ ให้ทุกหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมส่งเสริมวัฒนธรรมการทำงานในลักษณะการประสานความร่วมมือ																		งบดำเนินงานของหน่วยงาน			
๑.๕ ให้มีการศึกษาวิจัยด้านพฤติกรรมการปฏิบัติงานเพื่อหาวิธีปรับพฤติกรรมและเปลี่ยนวัฒนธรรมองค์กร																		๒๖.๐๐	งบประมาณ		
๑.๖ ให้มีการตรวจสอบกฎระเบียบวิธีปฏิบัติที่ขัดต่อวัฒนธรรมองค์กรที่ดีหรือส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรที่ไม่ดี และดำเนินการยกเลิกเปลี่ยนแปลงกฎ ระเบียบวิธีการเช่นนั้น																		งบดำเนินงานของหน่วยงาน			
๑.๗ การสรรหาและการประเมินผลบุคลากรและให้ประโยชน์ตอบแทนที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมองค์กรที่จะอำนวยความยุติธรรมที่สะดวกและรวดเร็ว																		งบดำเนินงานของหน่วยงาน			

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูป ๙ การเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรขององค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมเพื่อมุ่งอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๘ มีกฎหมายกำหนดห้ามผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการยุติธรรมดำรงตำแหน่ง ประกอบอาชีพหรือวิชาชีพอันอาจส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในความเป็นกลาง และกำหนดค่าตอบแทนให้เหมาะสม ๑.๙ ให้รัฐจัดสรรงบประมาณให้แก่หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมอย่างเพียงพอและเหมาะสม รวมทั้งให้หน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมสามารถใช้จ่ายเงินค่าธรรมเนียมและเงินรายรับต่างๆ เพื่อเสริมสร้างประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรม																	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูป ๙ การเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรขององค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมเพื่อมุ่งอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. เสริมสร้างและพัฒนาระบบงานเพื่อสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กร			▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	ตช, อส, ศย , ยธ, ปปส, ปปง, สท มท, ปปช, พม, ศร, ศป, ธน	๖๕.๐๐	งบประมาณ	มีมาตรการเสริมสร้างและพัฒนาระบบงานเพื่อสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กร	๑. จำนวนมาตรการฯ ตามแผนฯ ที่ดำเนินการแล้วเสร็จ
			▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	▬	ตช, อส, ศย, ยธ, ปปส, ปปง, สท มท, ปปช, พม, ศร, ศป, ธน				๒. จำนวนหน่วยงานฯ ที่นำมาตรการฯไปปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูป ๙ การเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรขององค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมเพื่อมุ่งอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๑ นำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานภายในหน่วยงานและงานบริการประชาชน เช่น - นำระบบบันทึกภาพและเสียงมาใช้ในชั้นสอบสวนและขั้นตอนการรวบรวมพยานหลักฐาน - นำระบบบันทึกภาพและเสียงมาใช้ในการสืบพยานในชั้นศาล ๒.๒ มีนวัตกรรมทางการบริหารซึ่งสนับสนุนวัฒนธรรมที่อำนวยความสะดวกแก่ประชาชน เช่น กำหนดตัวชี้วัดในการปฏิบัติงาน การจัดการความเสี่ยงในองค์กร การควบคุมคุณภาพ การให้บริการเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (one stop service) การบริการประชาชนโดยผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และการให้ภาคเอกชนดำเนินงานบางขั้นตอนภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานราชการ																	งบลงทุนด้านสารสนเทศของหน่วยงาน งบดำเนินงานของหน่วยงาน			

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูป ๙ การเสริมสร้างและพัฒนาวัฒนธรรมองค์กรขององค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมเพื่อมุ่งอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนโดยสะดวกและรวดเร็ว

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒.๓ ส่งเสริมการใช้การจัดการความรู้ในการพัฒนาระบบการทำงานในกระบวนการยุติธรรมและให้ความรู้ที่จำเป็นแก่ประชาชน																	งบดำเนินงานของหน่วยงาน				
๒.๔ ส่งเสริมการใช้ข้อมูลหลักฐานเชิงประจักษ์ (evidence-based) ในการบริหารราชการ																	งบดำเนินงานของหน่วยงาน				
๒.๕ มีกิจกรรมประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสาธารณะถึงผลการดำเนินงาน กฎหมายที่เกี่ยวข้อง การบริการ และเรื่องที่อยู่ในความสนใจของสังคมเป็นระยะ ในรูปแบบและภาษาที่เข้าใจง่าย																	งบดำเนินงานของหน่วยงาน				

๒.๙.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑. เสริมสร้างและพัฒนาให้บุคลากรในหน่วยงานทางกระบวนการยุติธรรมมีทัศนคติ ค่านิยมและสมรรถนะในการบริการประชาชนด้วยความสะดวก รวดเร็ว และในการประสานความร่วมมือกัน โดยแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของแต่ละหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมกำหนดให้ใช้การอำนวยความยุติธรรมด้วยความสะดวกและรวดเร็วเป็นกรอบในการประเมินผลการปฏิบัติงาน การสรรหา การเลื่อนตำแหน่งและเงินเดือน และการให้บำเหน็จความชอบอย่างอื่น เช่น คำชมเชย เครื่องเชิดชูเกียรติ หรือรางวัลแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในทุกหน่วยงาน

๒. เสริมสร้างและพัฒนาระบบงานเพื่อสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กร

๒.๑ ประกาศให้มีการส่งเสริมและเสริมสร้างการพัฒนาระบบงานเพื่อสนับสนุนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมองค์กรให้มีทัศนคติไปในทิศทางเดียวกันเพื่อนำไปสู่การอำนวยความยุติธรรมแก่ประชาชนด้วยความสะดวกและรวดเร็ว

๒.๒ สนับสนุนให้บุคลากรภายในองค์กรมีส่วนร่วมในการพัฒนาระบบงานที่จะทำให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วซึ่งอาจมีการกำหนดรางวัลเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจให้บุคลากรที่สามารถคิดค้นแนวทางสร้างระบบงานการให้บริการที่หน่วยงานสามารถนำมาใช้ปฏิบัติต่อได้จริง เป็นต้น

๒.๓ นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาปรับใช้ในการบริหารจัดการภายในหน่วยงานและงานบริการประชาชน โดยสำรวจระบบเทคโนโลยีสารสนเทศปัจจุบันที่ใช้อยู่ และจัดให้มีระบบที่จำเป็นในการอำนวยความสะดวกและจัดทำคำของบประมาณในจำนวนที่เหมาะสม

๒.๔ ให้มีนวัตกรรมทางการบริหารซึ่งสนับสนุนวัฒนธรรมที่อำนวยความสะดวกของประชาชน เช่น การกำหนดตัวชี้วัด การจัดการความเสี่ยงในองค์กร และการบริการประชาชนแบบเบ็ดเสร็จ ณ จุดเดียว (one stop service) สรรหาผู้ที่มีความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน หรือการให้ภาคเอกชนดำเนินงานบางขั้นตอนภายใต้การกำกับดูแลของหน่วยงานราชการ โดยให้ทำการสำรวจนวัตกรรมที่ใช้อยู่และส่งเสริมการนำนวัตกรรมทางการบริหารเดิมที่ดีอยู่แล้วนำมาปรับใช้ส่งเสริมพัฒนาต่อไป จัดให้มีการฝึกอบรมความรู้เพิ่มเติมทำให้ผู้ให้บริการเกิดความก้าวหน้าสามารถเป็นผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านและพิจารณาระบบงานในบางส่วนของหน่วยงานที่อาจจะเกิดประสิทธิภาพมากกว่าหากกำหนดให้เอกชนเป็นผู้ดำเนินการ

๒.๕ ส่งเสริมให้มีการใช้การจัดการองค์ความรู้ในการพัฒนาระบบการทำงานในกระบวนยุติธรรมและการใช้ข้อมูลหลักฐานทางวิชาการในการบริหารงานราชการ เช่น ส่งเสริม

ให้มีการรวบรวมองค์ความรู้และสถิติต่าง ๆ เพื่อให้ผู้บริหารใช้ในการตัดสินใจประเด็นต่าง ๆ ในองค์กร

๒.๖ จัดให้มีกิจกรรมการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินงานกฎหมายที่เกี่ยวข้องการบริการและหัวข้อข่าวสารที่อยู่ในความสนใจของสาธารณะความรู้ที่จำเป็นพื้นฐานเป็นระยะ โดยใช้รูปแบบและการใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายผ่านสื่อที่สาธารณะสามารถเข้าถึงได้ เช่น จัดกิจกรรมโฆษกของหน่วยงานนั้น ๆ พบสื่อมวลชนเป็นระยะ ๆ

เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๐

การพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ

๒.๑๐ เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๐ การพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ

๒.๑๐.๑ เป้าหมายหรือผลอันพึงประสงค์และผลสัมฤทธิ์

๑) ประเทศไทยมีศักยภาพในการแข่งขันเพิ่มมากขึ้น

๒) นักธุรกิจต่างชาติเชื่อมั่นและยอมรับกระบวนการยุติธรรมของไทย

๓) นักธุรกิจและประชาชนผู้มีอรรถคดี ได้รับความยุติธรรมจากการดำเนินคดีพาณิชย์ที่สะดวก รวดเร็ว เป็นธรรม และมีมาตรฐานเทียบเท่านานาอารยประเทศ

๔) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการและบริการประชาชนอย่างมีประสิทธิผล และมีระบบการเชื่อมโยงข้อมูลภายในและระหว่างหน่วยงาน

๒.๑๐.๒ กรอบระยะเวลาในการดำเนินการ

พ.ศ. ๒๕๖๑ – พ.ศ. ๒๕๖๔

๒.๑๐.๓ ตัวชี้วัด

๑) อันดับความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศไทยโดย International Institute for Management Development (IMD) ดีขึ้น

๒) จำนวนนักลงทุนต่างชาติที่เข้ามาลงทุนในประเทศไทยในแต่ละปีเพิ่มขึ้น

๓) อันดับความยาก – ง่ายในการประกอบธุรกิจ (Ease of Doing Business) ด้านการบังคับให้เป็นไปตามข้อตกลงของประเทศไทยที่จัดโดยธนาคารโลกดีขึ้น (ปี ๒๕๖๐ อยู่อันดับที่ ๕๑ และปี ๒๕๖๑ อยู่อันดับที่ ๓๔)

๔) จำนวนคดีระหว่างประเทศที่นักธุรกิจต่างชาติที่ฟ้องคดีต่อศาลไทยเพิ่มขึ้น

๕) จำนวนนักธุรกิจต่างชาติที่ระงับข้อพิพาทโดยอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในประเทศไทยเพิ่มขึ้น

๖) ระดับความเชื่อมั่นของนักธุรกิจต่างชาติต่อคำพิพากษาของศาลไทยในคดีพาณิชย์เพิ่มขึ้น

๗) ระดับความสำเร็จของนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการและการบริการประชาชนของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรม

๒.๑๐.๔ วงเงินและแหล่งเงิน

วงเงิน ๗๗.๐๐ ล้านบาท

แหล่งเงิน เงินงบประมาณ

๒.๑๐.๕ ขั้นตอนการดำเนินการ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๐ การพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑. แก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีแพ่งและพาณิชย์ให้ทันสมัย สอดคล้องกับหลักสากลเพื่อส่งเสริมการค้าและการพาณิชย์ทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ																	ศย , ยธ, กต, สคก	๘.๐๐	งบประมาณ	มีกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีแพ่งและพาณิชย์ที่ทันสมัย เป็นสากล และส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ	๑. จำนวนกฎหมายฯ ที่ได้รับการแก้ไขปรับปรุงแล้วเสร็จ ที่สอดรับสถานการณ์ของเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน หลักสากล และทำให้การค้าระหว่างประเทศสะดวกมากขึ้น
																	ศย , ยธ, กต	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			๒. จำนวนหน่วยงานฯ ที่ปฏิบัติตามกฎหมายที่กำหนด

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๐ การพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๑ ปรับปรุงบทบัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งที่เกี่ยวกับเขตอำนาจศาล (international jurisdiction) เพื่อให้สอดรับกับหลักสากลและรองรับการค้าระหว่างประเทศ เช่น เขตอำนาจศาลในคดีระหว่างประเทศและข้อตกลงเลือกศาล (choice -of- court agreement) เป็นต้น																	ศย	๒.๐๐	งบประมาณ		
๑.๒ กำหนดหลักเกณฑ์การยอมรับและการบังคับตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศให้ชัดเจนเพื่อยกระดับความยอมรับในระดับสากลต่อศาลไทยและทำให้การค้าระหว่างประเทศมีเสถียรภาพมากขึ้น																	ศย, ยธ, กต	๒.๐๐	งบประมาณ		
๑.๓ ปรับปรุงแก้ไขพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมายให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน																	ศย, ยธ, กต, พณ	๒.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๐ การพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๑.๔ แก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ให้ทันสมัย สอดคล้องกับหลักสากล เพื่อส่งเสริมการค้าและการพาณิชย์ทั้งภายในประเทศ และระหว่างประเทศ และจัดให้มีกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศเป็นการเฉพาะ																	ศย, ยธ, กต, พณ	๒.๐๐	งบประมาณ		
๑.๕ เพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับคดี โดยปรับโครงสร้างหน่วยงานที่มีหน้าที่บังคับคดี และจัดให้มีกลไกการขอคุ้มครองชั่วคราวตั้งแต่ชั้นก่อนฟ้องคดีเพื่ออายัดหรืออายัดทรัพย์สินของจำเลยไว้ให้เหลือเพียงพอแก่การบังคับคดี ตลอดจนจัดให้มีกฎหมายในการบังคับคดีภาครัฐเพื่อจัดให้มีหน่วยงานและเจ้าพนักงานเพื่อบังคับคดีอาญา และคดีแพ่ง หรือคดีปกครองที่หน่วยงานของรัฐเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา ซึ่งพนักงานอัยการรับดำเนินคดีให้																ยธ ศย	งบดำเนินงานของหน่วยงาน	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๐ การพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลัก และผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๒. จัดตั้งศาลพาณิชย์หรือแผนกคดีพาณิชย์ในศาลยุติธรรมและมีวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์เป็นการเฉพาะ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพิจารณาคดีพาณิชย์																	ศย	๓๗.๐๐	งบประมาณ	จัดตั้งศาลพาณิชย์หรือแผนกคดีพาณิชย์ขึ้นในศาลยุติธรรม โดยมีวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์เป็นการเฉพาะ	๑. จำนวนศาลพาณิชย์หรือแผนกคดีพาณิชย์ที่ได้รับการจัดตั้งแล้วเสร็จ
																	ศย				๒. จำนวนกฎหมายที่เกี่ยวกับวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์เป็นการเฉพาะ ได้รับการจัดทำแล้วเสร็จ และประกาศใช้
																	ศย	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			๓. จำนวนหน่วยงานฯ ที่ปฏิบัติตามกฎหมายฯ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๐ การพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ																			
	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓. พัฒนาสถาบันอนุญาโตตุลาการของประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในระดับภูมิภาค																	ศย , ยธ	๓๒.๐๐	งบประมาณ	สถาบันอนุญาโตตุลาการของประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในระดับภูมิภาค	๑. จำนวนแนวทางการพัฒนาสถาบันอนุญาโตตุลาการของประเทศไทย ตามแผนฯ ที่ได้รับการพัฒนาแล้วเสร็จ
																	ศย , ยธ	งบดำเนินงานของหน่วยงาน			๒. จำนวนหน่วยงานฯ ที่ดำเนินการตามแนวทางที่ได้รับการพัฒนาแล้ว

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๐ การพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน (ล้านบาท)	วงเงิน (แหล่งเงิน)	เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔								
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓.๑ พัฒนาระบบการอนุญาโตตุลาการทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-Arbitration) ตั้งแต่ชั้นยื่นคำเสนอข้อพิพาท การติดตามสถานะของข้อพิพาท การยื่นคำร้องเอกสารต่าง ๆ การสืบพยาน การประชุมหารือ ตลอดจนการทำคำชี้ขาด เพื่ออำนวยความสะดวกแก่คู่พิพาทสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม																	ศย, ยธ	๑๐.๐๐	งบประมาณ		
๓.๒ เปิดโอกาสและส่งเสริมให้ชาวต่างชาติเป็นอนุญาโตตุลาการในการระงับข้อพิพาทระหว่างประเทศมากขึ้นเพื่อยกระดับสถาบันอนุญาโตตุลาการของประเทศไทยให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล																	ศย, ยธ	๒๐.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๐ การพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๓.๓ ปรับปรุงกลไกการระงับข้อพิพาทและวิธีการบริหารจัดการข้อพิพาทให้มีความรวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เช่น ทบทวนข้อบังคับสถาบันอนุญาโตตุลาการเป็นระยะ ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป กำหนดข้อบังคับสถาบันอนุญาโตตุลาการสำหรับคดีที่มีทุนทรัพย์เล็กน้อย (small claims) เป็นการเฉพาะเพื่อให้สามารถพิจารณาคดีได้รวดเร็วขึ้น มีการบริหารจัดการข้อพิพาทเกี่ยวกับการลงทุนระหว่างประเทศ (investor-statedispute) เป็นการเฉพาะ เป็นต้น																ศย , ยธ	๒.๐๐	งบประมาณ		

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๐ การพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔. นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการภายในหน่วยงานและงานบริการประชาชน และมีมาตรการสนับสนุนการใช้ระบบเทคโนโลยี																	ตช, อส, ศย, ยธ, ปปส, ปปช, ปปง สท, ธน, ศร, ศป	งบลงทุนด้านสารสนเทศของหน่วยงาน		มีระบบเทคโนโลยีในการบริหารจัดการภายในหน่วยงานและบริการประชาชน	๑. จำนวนระบบเทคโนโลยีฯ ที่มีความเสถียรได้รับการจัดทำแล้วเสร็จ ๒. จำนวนมาตรการที่สนับสนุนการใช้ระบบเทคโนโลยี ๓. จำนวนหน่วยงานฯ ที่นำเทคโนโลยีฯ และมาตรการสนับสนุนฯ ไปปฏิบัติ

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๐ การพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔.๑ พัฒนาระบบการบริหารจัดการภายในหน่วยงานด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ระบบการบริหารจัดการคดีอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น ๔.๒ พัฒนาระบบการติดต่อราชการทางอิเล็กทรอนิกส์สร้างแรงจูงใจในการใช้ระบบติดต่อราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ จัดให้มีบริการช่วยเหลือประชาชนให้ใช้ระบบติดต่อราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ ๔.๓ พัฒนาให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริการประชาชน เช่น ระบบบัตรคิวอัตโนมัติ ระบบแจ้งขั้นตอนการติดต่อหน่วยงานอัตโนมัติ เป็นต้น																	งบลงทุนด้านสารสนเทศของหน่วยงาน			

แผนการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม
เรื่องและประเด็นการปฏิรูปที่ ๑๐ การพัฒนาประสิทธิภาพของกระบวนการยุติธรรมเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ

	ระยะเวลา (พ.ศ./ไตรมาส)																ผู้รับผิดชอบหลักและผู้เกี่ยวข้อง	วงเงิน		เป้าหมาย	ตัวชี้วัด
	๒๕๖๑				๒๕๖๒				๒๕๖๓				๒๕๖๔					(ล้านบาท)	(แหล่งเงิน)		
	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔	๑	๒	๓	๔					
๔.๔ พัฒนาเว็บไซต์แต่ละหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมให้มีเนื้อหาที่มีประโยชน์ต่อประชาชนในส่วนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง บริการ และหัวข้อที่อยู่ในความสนใจของสาธารณะในรูปแบบและภาษาที่เป็นสากลและเข้าใจง่าย ๔.๕ เชื่อมโยงข้อมูลภายในหน่วยงานและระหว่างหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรม																		งบลงทุนด้านสารสนเทศของหน่วยงาน			

๒.๑๐.๖ ข้อเสนอในการมีหรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายเพื่อรองรับการดำเนินการ

๑. แก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีแพ่งและพาณิชย์ให้ทันสมัย เป็นสากลและส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ ดังนี้

๑.๑ แก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับเขตอำนาจศาล เช่น เขตอำนาจศาลในคดีทางแพ่งและพาณิชย์ระหว่างประเทศ (International jurisdiction) ข้อตกลงเลือกศาล (choice-of-court agreement) เป็นต้น เพื่อให้สอดรับกับหลักสากลและส่งเสริมการค้าการลงทุนระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น

๑.๒ แก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง เพื่อกำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการยอมรับและการบังคับตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศในคดีทางแพ่งและพาณิชย์ให้ชัดเจน เพื่อยกระดับความยอมรับในระดับสากลต่อศาลไทยและทำให้การค้าระหว่างประเทศมีเสถียรภาพมากขึ้น

๑.๓ แก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย พ.ศ. ๒๔๘๑ ให้ทันสมัยสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน

๑.๔ แก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ให้ทันสมัย เป็นสากล และเสนอให้ประเทศไทยเข้าเป็นภาคีในอนุสัญญาสหประชาชาติว่าด้วยสัญญาซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ (CISG) และจัดให้มีกฎหมายว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศเป็นการเฉพาะ เพื่อส่งเสริมการค้าการลงทุนระหว่างประเทศมากยิ่งขึ้น

๑.๕ แก้ไขปรับปรุงประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดให้มีกลไกการขอคุ้มครองชั่วคราวตั้งแต่ชั้นก่อนฟ้องคดีเพื่อยึดหรืออายัดทรัพย์ของจำเลยไว้ให้เหลือเพียงพอแก่การบังคับคดีและป้องกันการยักย้ายถ่ายเททรัพย์สินเพื่อหลบหนีการบังคับคดี และมีกฎหมายเฉพาะเพื่อปรับโครงสร้างหน่วยงานที่มีหน้าที่บังคับคดี ตลอดจนกำหนดอำนาจหน้าที่และวิธีการบังคับคดีภาครัฐเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบังคับคดี

๒. จัดตั้งศาลพาณิชย์หรือแผนกคดีพาณิชย์ในศาลยุติธรรมและมีวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์เป็นการเฉพาะเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการพิจารณาคดีพาณิชย์โดยตราพระราชบัญญัติใหม่หรือแก้ไขปรับปรุงกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดตั้งศาลพาณิชย์หรือแผนกคดีพาณิชย์ขึ้นในศาลยุติธรรม ตลอดจนกำหนดหลักเกณฑ์วิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ขึ้นเป็นการเฉพาะ เพื่อให้สามารถดำเนินคดีพาณิชย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรมยิ่งขึ้น เหมาะสมกับสภาพและลักษณะของคดีพาณิชย์ซึ่งแตกต่างจากคดีแพ่งทั่วไปตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ทั้งยังได้รับการพิจารณาจากผู้พิพากษาที่มีความรู้ความชำนาญในคดีพาณิชย์เป็นพิเศษอันเป็นการสนับสนุนการค้าการทุนให้มีคล่องตัวยิ่งขึ้น เพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทางธุรกิจ และสร้างความน่าเชื่อถือให้กับนักลงทุนทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ

๓. พัฒนาสถาบันอนุญาโตตุลาการของประเทศไทยให้เป็นศูนย์กลางการอนุญาโตตุลาการระหว่างประเทศในระดับภูมิภาค

๓.๑ พัฒนาระบบการอนุญาโตตุลาการทางอิเล็กทรอนิกส์ (E-Arbitration) เช่น ระบบการยื่นส่งคำเสนอข้อพิพาทและเอกสารทางคดีต่าง ๆ ทางอิเล็กทรอนิกส์ ระบบบริหารจัดการคดี ระบบติดตามสถานะของข้อพิพาท ระบบการประชุมหารือทางไกล เป็นต้น เพื่ออำนวยความสะดวกแก่คู่พิพาท

๓.๒ แก้ไขปรับปรุงข้อบังคับของสถาบันอนุญาโตตุลาการที่เกี่ยวข้องเพื่อรองรับระบบการอนุญาโตตุลาการทางอิเล็กทรอนิกส์

๓.๓ แก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมและรับรองให้ชาวต่างชาติสามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นอนุญาโตตุลาการในคดีทางพาณิชย์ระหว่างประเทศได้สะดวกยิ่งขึ้น อันเป็นการยกระดับสถาบันอนุญาโตตุลาการของประเทศไทยให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

๓.๔ ออกข้อกำหนดของของสถาบันอนุญาโตตุลาการใหม่หรือแก้ไขปรับปรุงข้อบังคับของสถาบันอนุญาโตตุลาการที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดหลักเกณฑ์และกระบวนการอนุญาโตตุลาการในคดีที่มีทุนทรัพย์เล็กน้อยเป็นการเฉพาะ เพื่อให้สามารถดำเนินกระบวนการอนุญาโตตุลาการได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

๓.๕ ส่งเสริมให้สถาบันอนุญาโตตุลาการมีการทบทวนแก้ไขข้อบังคับของสถาบันอนุญาโตตุลาการเป็นระยะ ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

๓.๖ แก้ไขปรับปรุงพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ พ.ศ. ๒๕๔๕ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดให้มีระบบอนุญาโตตุลาการในคดีข้อพิพาทเกี่ยวกับการลงทุนระหว่างประเทศ (investor-state dispute settlement) เป็นการเฉพาะ

๔. นำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการภายในหน่วยงานและงานบริการประชาชน

๔.๑ พัฒนาระบบการบริหารจัดการภายในหน่วยงานด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ เช่นระบบการบริหารจัดการคดีอิเล็กทรอนิกส์ ระบบการค้นหากฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานการติดต่อและบริการประชาชน ระบบการค้นหาวันนัดสำหรับบุคลากรในหน่วยงานและประชาชนที่เข้ามาติดต่อขอใช้บริการ เป็นต้น สำรวจระบบที่มีอยู่และจัดให้มีระบบงานต่าง ๆดังที่กล่าวมาข้างต้น

๔.๒ พัฒนาระบบการติดต่อราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ สร้างแรงจูงใจในการใช้ระบบติดต่อราชการทางอิเล็กทรอนิกส์ จัดให้มีบริการช่วยเหลือประชาชนให้ใช้ระบบติดต่อราชการทางอิเล็กทรอนิกส์

๔.๓ พัฒนาให้มีการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริการประชาชน เช่น ระบบบัตรคิวอัตโนมัติ ระบบแจ้งขั้นตอนการติดต่อหน่วยงานอัตโนมัติ เป็นต้น

๔.๔ พัฒนาเว็บไซต์แต่ละหน่วยงานในกระบวนการยุติธรรมให้มีเนื้อหาที่มีประโยชน์ต่อประชาชนในส่วนกฎหมายที่เกี่ยวข้องการบริการและหัวข้อข่าวสารที่อยู่ในความสนใจของสาธารณะในรูปแบบและการใช้ภาษาที่เป็นสากลและเข้าใจง่าย

รายชื่อร่างกฎหมายเพื่อดำเนินการ
ตามแผนปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม

รายชื่อร่างกฎหมายเพื่อดำเนินการตามแผนปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม

๑. ร่างพระราชบัญญัติระยะเวลาดำเนินงานในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๑

หลักการโดยสังเขป: กำหนดให้หน่วยงานประกาศระยะเวลาดำเนินงานให้ประชาชนทราบและมีระบบประเมินผลการปฏิบัติตาม

๒. ร่างพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่..) พ.ศ. .... และร่างพระราชบัญญัติวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๔

หลักการโดยสังเขป: ทบทวนการจำแนกประเภทยาเสพติดกับวัตถุออกฤทธิ์เป็นระยะ กำหนดให้การดำเนินมาตรการลดอันตรายจากยาเสพติดเป็นการกระทำที่ชอบด้วยกฎหมายกำหนดเงื่อนไขให้การผลิตและจำหน่ายยาเสพติดให้โทษหรือวัตถุออกฤทธิ์บางประเภท โดยหน่วยงานของรัฐสามารถกระทำได้โดยชอบด้วยกฎหมายในบางกรณี แก้ไขความผิดและกำหนดโทษ มีมาตรการลงโทษที่หลากหลายเหมาะสมกับผู้กระทำผิดแต่ละคน ปรับปรุงระบบการลดโทษผู้กระทำผิดที่ให้ข้อมูลแก่เจ้าพนักงาน

๓. ร่างพระราชบัญญัติฟื้นฟูสมรรถภาพผู้ติดยาเสพติด (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๔

หลักการโดยสังเขป: กำหนดให้หน่วยงานสาธารณสุขเป็นผู้รับผิดชอบหลักในการบำบัดฟื้นฟูผู้ติดยาเสพติด

๔. ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีเพื่อการบำบัดผู้ติดยาเสพติด พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๔

หลักการโดยสังเขป: กำหนดให้ศาลยุติธรรมมีวิธีพิจารณาพิเศษเพื่อบำบัดผู้ติดยาเสพติดในระบบของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

๕. ร่างพระราชบัญญัติคุมประพฤติ (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๔

หลักการโดยสังเขป: เพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ในการปฏิบัติตามคำสั่งศาล

๖. ร่างพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๔

หลักการโดยสังเขป: กำหนดให้ใช้ระบบประเมินความเสี่ยงในการกระทำความผิดซ้ำเพื่อประโยชน์ในการจัดชั้นนักโทษ การลดวันต้องโทษ และการพักการลงโทษ

๗. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๓ และที่ ๔

หลักการโดยสังเขป: ทบทวนบทบัญญัติเกี่ยวกับวิธีการเพื่อความปลอดภัย แก้ไขภาค ๒ ความผิด ลักษณะ ๕ ความผิดเกี่ยวกับความสงบสุขของประชาชน ให้ศาลกำหนดระยะเวลาจำคุกขั้นต่ำก่อนมีสิทธิได้รับการลดวันต้องโทษและ พักการลงโทษ มาตรการติดตามสอดส่องผู้กระทำผิดหลังพ้นโทษ การขึ้นทะเบียนผู้พ้นโทษที่เป็นอันตรายต่อสังคม การกำหนดความผิดฐานหลบหนีการปล่อยชั่วคราว การไม่นับระยะเวลาหลบหนีเข้าในอายุความ กำหนดความผิดฐานขัดขวาง บิดเบือน และแทรกแซงกระบวนการยุติธรรม แก้ไขเพิ่มเติมบททั่วไปเกี่ยวกับการลงโทษเพื่อรองรับโทษปรับตามความสามารถในการชำระของผู้กระทำผิดและโทษระดับกลาง

๘. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ ที่ ๕ ที่ ๖ ที่ ๗ และที่ ๘

หลักการโดยสังเขป: กำหนดมาตรการไกล่เกลี่ยหรือยุติคดีสำหรับคดีที่ผู้กระทำผิดที่เป็นผู้ใหญ่ การจำหน่ายคดีหรือยกฟ้องคดีที่ฟ้องโดยไม่สุจริต การไต่สวนมูลฟ้อง กำหนดให้มีวันนัดไต่สวนเพื่อกำหนดโทษ กำหนดหน้าที่ให้ศาลต้องกำหนดโทษตามแนวทางการกำหนดโทษที่จัดทำตามกฎหมายระบบการกำหนดโทษทางอาญา แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติว่าด้วยการจับ ขัง จำคุก การปล่อยชั่วคราว การชันสูตรพลิกศพ แก้ไขหลักเกณฑ์การอุทธรณ์ฎีกาให้มีความเสมอภาคยิ่งขึ้น กำหนดหลักเกณฑ์การสอบสวนร่วมกันระหว่างพนักงานอัยการและพนักงานสอบสวน การกันผู้ร่วมกระทำความผิดเป็นพยานและหลักเกณฑ์การรับฟังพยานบุคคลซึ่งร่วมกระทำผิดที่ถูกกันไว้เป็นพยาน เพิ่มเติมบทบัญญัติให้พนักงานอัยการมีอำนาจในการดำเนินการสอบสวนเพิ่มเติมได้เอง แก้ไขเพิ่มเติมเรื่องการรับแจ้งความร้องทุกข์ และให้เป็นหน้าที่พนักงานสอบสวนที่ต้องแจ้งขั้นตอนดำเนินการและกรอบระยะเวลาสิ้นสุดในการดำเนินการในชั้นสอบสวน สิทธิหรือหน้าที่ของผู้เสียหายและผู้ต้องหา รวมทั้งอายุความสำหรับคดีแต่ละประเภทให้ผู้เสียหายและผู้ต้องหาทราบตั้งแต่โอกาสแรก

๙. ร่างพระราชบัญญัติมาตรการส่งเสริมการกลับคืนสู่สังคมของผู้พ้นโทษ พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๔

หลักการโดยสังเขป: จัดให้มีระบบการสงเคราะห์ผู้ต้องโทษหลังปล่อยตัว มาตรการส่งเสริมให้เอกชนรับผู้พ้นโทษเข้าทำงาน กำหนดให้การจำกัดสิทธิในการประกอบอาชีพของผู้พ้นโทษต้องมีความสัมพันธ์กับความผิดที่ถูกลงโทษและเปิดโอกาสให้มีการขอยกเลิกข้อจำกัดสิทธิได้ การลบทะเบียนประวัติอาชญากรรมและจำกัดสิทธิในการเข้าถึงทะเบียนประวัติฯ

๑๐. ร่างพระราชบัญญัติระบบการกำหนดโทษทางอาญา พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๔

หลักการโดยสังเขป: จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาระบบการกำหนดโทษอาญา กำหนดอำนาจหน้าที่คณะกรรมการ ขั้นตอนการจัดทำแนวทางการกำหนดโทษและการติดตามประเมินผล กำหนด

วัตถุประสงค์ในการลงโทษที่ศาลต้องคำนึงถึงในการกำหนดโทษตลอดจนหลักการลงโทษที่ได้สัดส่วนและการใช้โทษจำคุกเท่าที่จำเป็น การจัดทำฐานข้อมูลการกำหนดโทษ

๑๑. ร่างพระราชบัญญัติเจ้าพนักงานบังคับทางอาญา พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๔

หลักการโดยสังเขป: กำหนดให้มีเจ้าพนักงานศาลที่มีอำนาจหน้าที่ติดตามจับกุมผู้หลบหนีการปล่อยชั่วคราวโดยศาลและการบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลในคดีอาญา

๑๒. ร่างพระราชบัญญัติการบังคับคดีภาครัฐ พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๑๐

หลักการโดยสังเขป: จัดให้มีหน่วยงานและเจ้าพนักงานเพื่อบังคับคดีอาญา และคดีแพ่ง หรือคดีปกครอง ที่หน่วยงานของรัฐเป็นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาซึ่งพนักงานอัยการรับดำเนินคดีให้

๑๓. ร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการฟอกเงิน (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๔

หลักการโดยสังเขป: .ให้ผู้เสียหายที่ศาลพิพากษาให้ได้รับชดใช้ค่าสินไหมทดแทนมีบุริมสิทธิที่จะได้รับค่าสินไหมทดแทนจากทรัพย์สินที่จะริบในคดีฟอกเงิน

๑๔. ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลสิ่งแวดล้อมและวิธีพิจารณาคดีสิ่งแวดล้อม พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๔

หลักการโดยสังเขป: จัดตั้งศาลหรือแผนกคดีสิ่งแวดล้อมมีวิธีพิจารณาเป็นการเฉพาะ

๑๕. ร่างพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีจราจร พ.ศ. .... และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๔

หลักการโดยสังเขป: จัดตั้งศาลหรือแผนกคดีจราจรมีวิธีพิจารณาเป็นการเฉพาะ

๑๖. ร่างพระราชบัญญัติการพนัน (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๔

หลักการโดยสังเขป: แก้ไขให้สอดคล้องกับสภาพสังคมและรูปแบบการกระทำผิดที่เปลี่ยนแปลงไป

๑๗. ร่างพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๔

หลักการโดยสังเขป: แก้ไขมาตรการที่เป็นอุปสรรคต่ออำนาจต่อรองในการร้องขอส่งผู้ร้ายข้ามแดน

๑๘. ร่างพระราชบัญญัติการรื้อฟื้นคดีอาญาขึ้นพิจารณาใหม่ พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๔

หลักการโดยสังเขป: ปรับปรุงเงื่อนไขและวิธีการขอรื้อฟื้นคดีอาญา โดยเฉพาะนิยามคำว่าพยานหลักฐานใหม่

๑๙. ร่างพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๔

หลักการโดยสังเขป: การแก้ไขฟื้นฟู มาตรการพิเศษแทนการดำเนินคดี มาตรการบังคับทางกฎหมายผู้จงใจไม่ชำระค่าอุปการะบุตรตามคำพิพากษา

๒๐. ร่างพระราชบัญญัติพัฒนาการบริหารงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๔

หลักการโดยสังเขป: กฎหมายกลางว่าด้วยการบริหารงานยุติธรรมเด็กและเยาวชน

๒๑. ร่างพระราชบัญญัติการป้องกันอาชญากรรมภาคประชาชน พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๔

หลักการโดยสังเขป: กำหนดมาตรฐานการรักษาความปลอดภัยอาคาร สถานที่ และทรัพย์สินเบื้องต้นสำหรับธุรกิจที่มีความเสี่ยงสูงที่จะถูกประทุษร้ายต่อทรัพย์สิน และกำหนดหน้าที่ให้ภาคเอกชนต้องปฏิบัติตามมาตรฐานดังกล่าว

๒๒. ร่างพระราชบัญญัติเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนและชุมชนในระบบยุติธรรม พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๒

หลักการโดยสังเขป: กลไกเพิ่มศักยภาพและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการยุติธรรม

๒๓. ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยโทษปรับตามความสามารถในการชำระของผู้กระทำผิด พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๓

หลักการโดยสังเขป: อัตราและวิธีการคำนวณโทษปรับในระบบใหม่ ตลอดจนการจัดทำและเชื่อมโยงฐานข้อมูลรายได้ของจำเลย

๒๔. ร่างพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับการกักขังตามประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๓

หลักการโดยสังเขป: การใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์แทนการกักขัง

๒๕. ร่างพระราชบัญญัติระบบการติดตามตัวโดยการใช้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๓

หลักการโดยสังเขป: การบริหารจัดการระบบของอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

๒๖. ร่างพระราชบัญญัตินิติวิทยาศาสตร์ พ.ศ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๘

หลักการโดยสังเขป: จัดตั้งคณะกรรมการนโยบายนิติวิทยาศาสตร์ โดยให้มีอำนาจหน้าที่กำหนดนโยบายและทิศทางการพัฒนางานด้านนิติวิทยาศาสตร์ของประเทศ จัดทำแผนบูรณาการการร่วมมือกันในการปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์ พัฒนาและยกระดับห้องปฏิบัติการให้ได้มาตรฐานและมีความทันสมัย พัฒนาความรู้และศักยภาพผู้ปฏิบัติงานด้านนิติวิทยาศาสตร์และที่เกี่ยวข้องให้มีมาตรฐานและมีความทันสมัยอยู่เสมอ จัดตั้งหรือปรับโครงสร้างหน่วยงานทางนิติวิทยาศาสตร์ของประเทศเพื่อให้หน่วยงานและผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องด้านนิติวิทยาศาสตร์มีความเป็นอิสระ ปราศจากการแทรกแซง กำหนดลักษณะของพยานหลักฐานที่ต้องรวบรวมเข้าสู่สำนวนในแต่ละประเภทคดี กำหนดหลักเกณฑ์การเข้าตรวจและการเก็บพยานหลักฐานจากสถานที่เกิดเหตุ และการจัดระเบียบการปฏิบัติงานของหน่วยกู้ภัยในสถานที่เกิดเหตุตลอดจนวิธีการเก็บรักษาพยานหลักฐานหรือของกลางในคดีเพื่อให้การตรวจพิสูจน์มีความถูกต้อง แม่นยำ

๒๗. ร่างพระราชบัญญัติการให้บริการด้านนิติวิทยาศาสตร์ (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๘

หลักการโดยสังเขป: แก้ไขให้สอดคล้องกับกฎหมายตามข้อ ๒๖

๒๘. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๒ ที่ ๓ และที่ ๑๐

หลักการโดยสังเขป: เพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับกระบวนการไกล่เกลี่ยข้อพิพาทก่อนฟ้องคดี ระบบเจ้าพนักงานคดี อำนาจฟ้องของสมาคม มูลนิธิหรือองค์กรเอกชนต่าง ๆ ในคดีที่มีผลกระทบต่อประโยชน์สาธารณะ แก้ไขหลักเกณฑ์การอุทธรณ์ฎีกาให้มีความเสมอภาคยิ่งขึ้นการยอมรับและบังคับตามคำพิพากษาของศาลต่างประเทศ แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติเกี่ยวกับการยกเว้นค่าธรรมเนียมศาลวิธีพิจารณาคดีมโนสาเร่ เขตอำนาจศาลในคดีระหว่างประเทศ การคุ้มครองชั่วคราวก่อนฟ้องคดี การบังคับคดี

๒๙. ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการไกล่เกลี่ย พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๒

หลักการโดยสังเขป: กฎหมายกลางว่าด้วยการไกล่เกลี่ยในทุกขั้นตอนของกระบวนการยุติธรรม

๓๐. ร่างพระราชบัญญัติกองทุนยุติธรรม (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๒

หลักการโดยสังเขป: การจ่ายเงินสงเคราะห์ครอบครัวผู้ต้องหาหรือจำเลย การช่วยเหลือผู้ต้องหาหรือจำเลยในมิติอื่นๆ

๓๑. ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการขัดกันแห่งกฎหมาย (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๑๐

หลักการโดยสังเขป: แก้ไขให้ทันสมัยสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมในปัจจุบัน

๓๒.ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๓

หลักการโดยสังเขป: แก้ไขบรรพ ๒ บรรพ ๓ และอื่นๆ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในสังคม

๓๓.ร่างพระราชบัญญัติว่าด้วยการซื้อขายสินค้าระหว่างประเทศ (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๑๐

หลักการโดยสังเขป: อนุวัติการตามกฎหมายระหว่างประเทศเพื่อส่งเสริมการค้าและการลงทุน

๓๔.ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลพาณิชย์หรือแผนกคดีพาณิชย์และวิธีพิจารณาคดีพาณิชย์ พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๑๐

หลักการโดยสังเขป: จัดตั้งศาลพาณิชย์มีวิธีพิจารณาเป็นการเฉพาะ

๓๕. ร่างพระราชบัญญัติอนุญาโตตุลาการ (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๑๐

หลักการโดยสังเขป: ระบบอนุญาโตตุลาการสำหรับการลงทุนระหว่างประเทศ รับรองให้ชาวต่างชาติปฏิบัติหน้าที่อนุญาโตตุลาการในคดีระหว่างประเทศ

๓๖. ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๙

หลักการโดยสังเขป: การบริหารงานบุคคลข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม

๓๗. ร่างพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายอัยการ (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๙

หลักการโดยสังเขป: การบริหารงานบุคคลข้าราชการฝ่ายอัยการ

๓๘. ร่างพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองและวิธีพิจารณาคดีปกครอง (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๒

หลักการโดยสังเขป: การเข้าถึงกระบวนการยุติธรรมทางปกครองโดยสะดวก รวดเร็ว และประหยัดยิ่งขึ้น

๓๙. ร่างพระราชบัญญัติตำรวจแห่งชาติ (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๗

หลักการโดยสังเขป: กำหนดให้พนักงานสอบสวนมีความเป็นอิสระ ตลอดจนการกำหนดค่าตอบแทนที่เหมาะสม

๔๐. ร่างพระราชบัญญัติสังคมสงเคราะห์ในกระบวนการยุติธรรม พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๒

หลักการโดยสังเขป: การคุ้มครองสงเคราะห์บุคคลที่ได้รับผลกระทบจากกระบวนการยุติธรรม

๔๑. ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมพระธรรมนูญศาลยุติธรรม (ฉบับที่..) พ.ศ. ....

ประเด็นปฏิรูปที่เกี่ยวข้อง: ที่ ๒ ที่ ๓ ที่ ๔ และที่ ๑๐

หลักการโดยสังเขป: แก้ไขอำนาจศาลและอำนาจผู้พิพากษาให้สอดคล้องกับการจัดตั้งศาลชำนัญพิเศษและมีวิธีพิจารณาคดีพิเศษ

รายชื่อคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม

(๑) นายอัชพร จารุจินดา	ประธานกรรมการ
(๒) นายตระกูล วินิจนัยภาค	รองประธานกรรมการ
(๓) พลเอก กฤษณะ บวรรัตนารักษ์	กรรมการ
(๔) ว่าที่ร้อยตรี ถวัลย์ รุยาพร	กรรมการ
(๕) คุณหญิงพรทิพย์ โรจนสุนันท์	กรรมการ
(๖) นายวันชัย รุจนวงศ์	กรรมการ
(๗) นายสงกานต์ อัจฉริยะทรัพย์	กรรมการ
(๘) นายสราวุธ เบญจกุล	กรรมการ
(๙) พลตำรวจโท อำนวย นิ่มมะโน	กรรมการและโฆษกคณะกรรมการ
(๑๐) นายชาญณรงค์ ปราณีจิตต์	กรรมการและเลขานุการ
(๑๑) นายศุภกิจ แย้มประชา	ผู้ช่วยเลขานุการ
(๑๒) นางสุธาทิพย์ จุลมนต์ ทัศนชัยกุล	ผู้ช่วยเลขานุการ

รายชื่อคณะที่ปรึกษา

(๑) นายชาญเชาวน์ ไชยานุกิจ	ผู้ตรวจราชการพิเศษ สำนักนายกรัฐมนตรี
(๒) พันตำรวจโท สมบูรณ์ สาระสิทธิ์	ผู้ตรวจราชการพิเศษ สำนักนายกรัฐมนตรี

รายชื่อคณะอนุกรรมการเพื่อช่วยดำเนินการตามมาตรา ๑๘ (๓) แห่งพระราชบัญญัติแผนและขั้นตอนการดำเนินการปฏิรูปประเทศ พ.ศ. ๒๕๖๐ ในคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านกระบวนการยุติธรรม

(๑) นายชาญณรงค์ ปราณีจิตต์	ประธานอนุกรรมการ
(๒) นายพงษ์เดช วานิชกิตติกูล	อนุกรรมการ
(๓) นายมุขเมธิน กลั่นนุรักษ์	อนุกรรมการ
(๔) รองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ ลีระพันธ์	อนุกรรมการ
(๕) นางเด่นเดือน กลั่นสอน	อนุกรรมการ
(๖) นางสาวสุวรรณี หลิกาพันธ์	อนุกรรมการ
(๗) นายสมพงษ์ สิงห์สมบุญ	อนุกรรมการ
(๘) พันตำรวจตรี พชร์ ฐาปนดุลย์	อนุกรรมการ
(๙) นายศุภกิจ แย้มประชา	อนุกรรมการ
(๑๐) นางสุธาทิพย์ จุลมนต์ ทัศนชัยกุล	อนุกรรมการ
(๑๑) นางสาวประพิณ ประดิษฐากร	อนุกรรมการ
(๑๒) นางสาวธัญญานุช ตันติกุล	อนุกรรมการ
(๑๓) นางสาวอัมภัสชา ดิษฐอำนาจ	อนุกรรมการ
(๑๔) นายอภิพงศ์ ศานติเกษม	อนุกรรมการ
(๑๕) นางสาวพวงชมพู โชตินุชิต	อนุกรรมการ
(๑๖) นางสาวกัญจนพร แสงเทศ	เลขานุการ
(๑๗) นางสาวจรรยาพร งามสกล	ผู้ช่วยเลขานุการ
(๑๘) นางสาวกานต์ธิดา ตระกูลศิลป์	ผู้ช่วยเลขานุการ

สำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการปฏิรูปประเทศ
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
๙๖๒ ถนนกรุงเกษม แขวงวัดโสมนัส เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ ๑๐๑๐๐
โทรศัพท์ ๐๒ ๒๘๐ ๔๐๘๕ ต่อ ๖๒๒๑ - ๓๙ โทรสาร ๐๒ ๒๘๒ ๙๑๔๙
www.nesdb.go.th